

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ÜRETİMLERİNDE YER ALAN
SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE BİR İNCELEME
(VAN İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nurullah AYKAÇ

Danışman
Doç. Dr. Deniz MELANLIOĞLU

Temmuz 2017
KIRIKKALE

KABUL - ONAY

Doç. Dr. Deniz MELANLIOĞLU danışmanlığında Nurullah AYKAÇ tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Üretimlerinde Yer Alan Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme (Van İli Örneği)” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

20/07/2017

Başkan

Doç. Dr. Mustafa BALCI

Üye (Danışman)

Doç. Dr. Deniz MELANLIOĞLU

Üye

Yrd. Doç. Dr. Salim PILAV

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.../.../20..

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Üretimlerinde Yer Alan Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme (Van İli Örneği)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

....../....../.....

Nurullah AYKAÇ

ÖN SÖZ

İnsanlar kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade ederler. Dili etkili bir şekilde kullanamayan birey ise kendini doğru bir şekilde ifade edemez. Kişilerin kendini ifade ederken karşılaştıkları sıkıntılardan biri de kelime hazinesi yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. İletişim hâlindeki iki taraftan birinin kelime hazinesinin yetersizliği, iletişim aksaklıklarına neden olabilmektedir.

Çalışma hazırlanırken uygulama yapılan Van ilindeki okulların öğretmenleri, karşılaştıkları en büyük problemin anlama anlatım problemi olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmanın hazırlanması sürecinde öğrencilerden alınan yazılı üretimlerde de anlama anlatım konusunda eksikliklerin olduğu gözlemlenmiştir.

Eğitim öğretim ortamlarında, öğretmen ile öğrenci arasındaki bazı iletişim problemlerinin de sahip olunan söz varlığı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Çünkü öğrencilerin yaş ve seviyelerine göre az kelime ile kendilerini ifade ettikleri görülmüştür. Bu ve buna benzer hususlardan dolayı söz varlığı ile ilgili bir çalışmanın yapılmasının faydalı olacağı düşünülmüştür. Yapılacak çalışma sonucunda ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı üretimlerindeki söz varlığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde “Yazma Becerisi” ana başlığı altında yazma becerisinin önemi, oluşumu, geliştirilmesi ve eğitimde yazma becerisinin yeri gibi konulara değinilmiştir.

İkinci bölümde “Metin” ana başlığı altında metinsellik ölçütleri (Bağdaşıklık, Tutarlılık, Amaçlılık, Kabul Edilebilirlik, Bilgi Vericilik, Durumsallık, Metinler Arasılık) ve metin türleri (öyküleyici metin, bilgilendirici metin ve şiir) verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümü olan “Söz Varlığı” bölümünde söz varlığının tanımı, eğitimdeki yeri, önemi, söz varlığının geliştirilmesi ve söz varlığı kapsamında incelenen başlıklar açıklanmıştır.

Hazırlanan çalışmanın dördüncü bölümünde öğrencilerden toplanan yazılı üretimlerin incelenmesi sonucu elde edilen sayısal veriler ve onların değerlendirmesine yer verilmiştir. Bu bölümde her okulun verileri ayrı ayrı tablo hâlinde verilmiş ve sonrasında da belirlenen gruplara göre verilmiştir. Son olarak da elde edilen verilerin hepsi yine tablo şeklinde verilmiştir.

Son bölümde ise çalışma sonucunda ulaşılan sonuç ve bu sonuçlar doğrultusunda uygun görülen önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışmanın fikir aşaması, çalışma süreci ve tamamlanmasında desteğini, bilgisini, birikimini benden esirgemeyen kıymetli hocam, tez danışmanım sayın Doç. Dr. Deniz MELANLIOĞLU hanımefendiye saygılarımı, şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca ders döneminde ve sonrasında üzerimde emekleri olan Yrd. Doç. Dr. Salim PİLAV, Doç. Dr. Mustafa BALCI ve Doç. Dr. İbrahim GÜLTEKİN hocalarıma teşekkür ediyorum.

Uygulama yapılan Van ilindeki okulların idareci, öğretmen -özellikle de Türkçe dersi öğretmenleri- ve öğrencilerine teşekkür ediyorum. Okulların tespiti için görüşlerine başvurulmuş Millî Eğitim Müdürlüğü, Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM) ve okullarda öğrencileri gruplandırırken yardımcı olan sınıf rehber öğretmenleri ve okul rehber öğretmenlerine teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatım boyunca beni destekleyen ve akademik çalışma yapmam için sürekli ısrar eden babama, anneme ve ailemin diğer bireylerine teşekkür ediyorum. Onlara ayırmam gereken zamandan kıstığım bu süreçte, yanımda olan, destek veren, kelime sayımı ve tabloya geçirmede emek veren sevgili eşim Meryem Aykaç'a sabrından, fedakârlığından ötürü teşekkür ediyorum. Tabi çocuklarımız, kıymetlilerimiz Mustafa ve Musab'ı da unutmadan...

Burada ismini anmadığım benim üzerimde emeği olan hocalarıma, çalışmada katkısı olan arkadaşlarıma, yardımı dokunan bütün meslektaşlarıma ve çalışmada eserlerinden faydalandığım bütün bilim insanlarına teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

Aykaç, Nurullah, “Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Üretimlerinde Yer Alan Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme (Van İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2017.

Söz varlığının genişliği dikkate alındığında Türkçe, dünyadaki diller arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu kadar zengin bir dilin kullanılan kelime sıklığının ne olduğu başka bir ifadeyle söz varlığı her dönemde merak edilen bir soru olagelmıştır. Söz varlığının sistemli bir şekilde gelişimi okul yıllarında olduğu için öğrencilerin kullandıkları kelimelerin tespiti önemli görülmektedir.

Bu çalışmada Van merkezde bulunan ortaokul öğrencilerinin sahip olduğu söz varlığı, kendilerinin yazılı üretimleri doğrultusunda incelenmiştir. Bu amaçla Van merkezde bulunan çeşitli okulların 5. sınıflarında okuyan öğrencilerin yazılı üretimleri incelenerek söz varlıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın yapılacağı okullar, Van Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM), okul rehber öğretmenleri ve okul idarelerinin görüşlerine göre belirlenmiştir. Bu görüş alışverişleri doğrultusunda, sosyoekonomik ve eğitim durumları bakımından farklı öğrenci ve veli potansiyeline sahip okulların seçilmesine gayret gösterilmiştir. Bu doğrultuda Van merkezde eğitim öğretimin gerçekleştirildiği 24 okul belirlenmiş ve her bir okuldan da 21 öğrenciden yazılı anlatım örneği alınmıştır. Her okulun öğrencileri kendi aralarında yedişerli gruplar hâlinde ekonomik durumlarına göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Toplamda 504 öğrencinin yazılı anlatımı incelenmiş ve bu yazılarda 90.181 adet kelime, 186 adet ikileme, 77 adet deyim, 51 adet atasözü ve 7724 adet de fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Araştırma sürecinde öğrencilerden alınan ve incelenen yazılı üretimlerdeki kelime sayılarının birbirinden çok farklılık göstermesinden öğrencilerin sahip oldukları söz varlığının yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Yine bu çalışma sonucunda kelime hazinesini geliştirmek için yapılan ders içi uygulamaların yeterli olmadığı bu nedenle ek etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların; benzer içerikli çalışmaların bulguları için kullanılabileceği, öğretmen-öğrenci etkileşimini desteklemeye zemin hazırlayacağı, öğrencilerin eksikliklerinin belirlenmesini sağlayacağı, ders kitabı ve program hazırlayanlara veri sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, kelime hazinesi, yazılı anlatım, metin, kelime öğretimi, söz varlığı.

ABSTRACT

Aykaç, Nurullah “An Examination On Vocabulary Of Middle School Students’ Written Production (Example Van)”, Master Thesis, Kırıkkale, 2017.

When the spread of the word is taken into account, Turkish is among the first languages among the languages in the world. What is the frequency of words used in such a rich language, in other words vocabulary, has always been a curious question in each period. Because the systematic development of vocabulary is in school years, it seems important to detect the words used by students.

In this study, the vocabulary of the middle school students who are in the center of Van has been examined in the direction of their written production. For this purpose, the written productions of the students who study in the 5th grade of the various schools in the center of Van were examined to try to determine their vocabulary. School where will be done are determined according to views of the Van Guidance Research Center (RAM), school guidance counselors, and school administrators. In the direction of these exchange views, efforts have been made to select schools have different student and parental potentials in terms of socioeconomic and educational status. In this direction, 24 schools in which education and training in the center of Van were determined and a sample of written expression was taken from 21 students in each school. The students of each school were evaluated separately according to their economic situation in groups of seven among themselves. In total, the written expression of 504 students was examined and it was found that they use 90.181 words, 186 reiteratives, 77 idioms, 51 proverbs and 7724 gerunds.

It can be said that the vocabulary of the students is not at a sufficient level as the number of words in written productions which taken from the students during the research process are very different from each other. Again, as a result of this study, in-class practices for improving vocabulary are not enough and therefore it necessary to organize additional activities.

Findings obtained as a result of the research; it is considered that can be used for the findings of studies with similar content, will provide the basis for supporting teacher-student interaction, will be determine the deficiencies of student, will provide data to course book and program creator.

Key Words: Turkish education, vocabulary, written expression, text, vocabulary teaching, vocabulary.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Akt	: Aktaran
C.	: Cilt
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
n	: sayı (frekans)
Öğr.	: Öğrenci
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
%	: Yüzde

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Sosyoekonomik Düzeye Göre Okulların Dağılımı.....	69
Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	70
Tablo 3: 1 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	78
Tablo 4: 2 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	80
Tablo 5: 3 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	82
Tablo 6: 4 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	84
Tablo 7: 5 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	86
Tablo 8: 6 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	88
Tablo 9: 7 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	90
Tablo 10: 8 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	92
Tablo 11: 9 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	94
Tablo 12: 10 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	96
Tablo 13: 11 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	98
Tablo 14: 12 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	100
Tablo 15: 13 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	102
Tablo 16: 14 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	104
Tablo 17: 15 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	107
Tablo 18: 16 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	109
Tablo 19: 17 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	111
Tablo 20: 18 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	113
Tablo 21: 19 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	115
Tablo 22: 20 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	117
Tablo 23: 21 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	119
Tablo 24: 22 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	121
Tablo 25: 23 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri.....	123
Tablo 26: 24 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri...	125
Tablo 27: I. Grupları Oluşturan Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarından Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı.....	127
Tablo 28: II. Grupları Oluşturan Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarından Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı.....	129
Tablo 29: III. Grupları Oluşturan Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarından Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı.....	131
Tablo 30: Tüm Okullardan Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı.....	133

İÇİNDEKİLER

KABUL - ONAY	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KİŞİSEL KABUL SAYFASI	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
İÇİNDEKİLER	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM YAZMA BECERİSİ

1.1. Yazma Becerisinin Önemi.....	4
1.2. Yazılı Anlatımı Oluşturma Süreci	5
1.2.1. Konu.....	6
1.2.2. Konunun Sınırlandırılması.....	7
1.2.3. Ana Fikir	8
1.2.4. Yazma Amacı	10
1.2.5. Plan	10
1.2.6. Başlık	12
1.2.7. Anlatım	13
1.3. Anlatımı Doğru ve Etkili Kılan Unsurlar	14
1.3.1. Sözcük.....	14
1.3.2. Cümle.....	15
1.3.3. Paragraf.....	16
1.4. Anlatım Biçimleri.....	19
1.4.1. Açıklayıcı Anlatım Biçimi.....	19
1.4.2. Tartışmacı Anlatım Biçimi	19
1.4.3. Betimleyici (Tasvir Yoluyla) Anlatım Biçimi	20
1.4.4. Öyküleyici Anlatım Biçimi (Hikâye Etme)	21
1.5. Düşünceyi Geliştirme Yolları.....	22
1.6. Yazılı Anlatım Becerisinin ve Alışkanlığının Geliştirilmesi.....	23

1.7. Yazma Eğitimi.....	25
1.7.1. Türkçe Öğretim Programında Yazma Eğitimi.....	26
1.7.2. Türkçe Öğretim Programında Yazma Yöntem ve Teknikleri	26
1.7.2.1. Not Alma.....	29
1.7.2.2. Özet Çıkarma	29
1.7.2.3. Boşluk Doldurma	29
1.7.2.4. Kelime Veya Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	29
1.7.2.5. Serbest Yazma.....	30
1.7.2.6. Kontrollü Yazma.....	30
1.7.2.7. Güdümlü Yazma	30
1.7.2.8. Yaratıcı Yazma.....	31
1.7.2.9. Metin Tamamlama	31
1.7.2.10. Tahminde Bulunma.....	31
1.7.2.10. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma.....	32
1.7.2.11. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	32
1.7.2.12. Duyulardan Hareketle Yazma	32
1.7.2.13. Grup Olarak Yazma	32
1.7.2.14. Eleştirel Yazma	33

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

2.1. Metinsellik Ölçütleri.....	35
2.1.1. Bağdaşıklık	35
2.1.2. Tutarlılık	35
2.1.3. Amaçlılık	36
2.1.4. Kabul Edilebilirlik	36
2.1.5. Bilgi Vericilik	36
2.1.6. Durumsallık	37
2.1.7. Metinler Arasılık.....	37
2.2. Metin Türleri	37
2.2.1. Bilgilendirici Metin.....	38
2.2.2. Öyküleyici Metin	39
2.2.3. Şiir.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZ VARLIĞI

3.1. Söz Varlığı ve Eğitimdeki Yeri	44
3.2. Söz Varlığının Önemi.....	49
3.3. Söz Varlığını Geliştirme Yöntem ve Teknikleri	51
3.3.1. Okuma Yöntemi.....	53
3.3.2. Dinleme Yöntemi.....	54
3.3.3. Kelime Defteri Yöntemi	54
3.3.3. Gösteri Yöntemi.....	55
3.3.5. Otuz Kelime Üzerine On Artı Yöntemi	55
3.3.6. Sözlük Kullanma Yöntemi.....	55
3.3.7. Serbest Çağırışım Tekniği.....	56
3.3.8. Sadeleştirme Yöntemi.....	57
3.3.9. Karşılaştırma Yöntemi	58
3.3.10. Çağırışım Akıcılığı Tekniği	58
3.3.11. Ses veya Görüntü Kaydı Yöntemi	58
3.3.12. Zıtları Bulma Tekniği	59
3.3.13. Şema Hazırlama Tekniği	60
3.3.14. Bulmaca Tekniği.....	60
3.3.15. Drama Yöntemi.....	61
3.3.16. Sözcük Oyunları Yöntemi	61
3.3.17. Dikte Yöntemi.....	65
3.3.18. Cümle Tamamlama Yöntemi.....	65
3.3.19. İnceleme ve Düzeltme Tekniği	66
3.3.20. Konuşma ve Yazma Yöntemi	67

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Önem	68
4.2. Çalışma Grubu.....	69
4.3. Verilerin Analizi.....	70
4.3.1. Söz Varlığı Kapsamında Ele Alınan Kelime ve Kelime Grupları	71
4.3.1.1. Kelime	71
4.3.1.2. İkileme.....	72
4.3.1.3. Deyim.....	72

4.3.1.4. Atasözü.....	73
4.3.1.5. Fiilimsi	73
4.4. Verilerin Toplanması.....	74

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKLAR	141
EKLER.....	149
EK-1: Öğrencilere Verilen Konu Başlıkları	149
EK-2: Çalışma İçin Uygulama Yapılan Okullar	151
EK-3: Örnek Öğrenci Yazılı Üretimleri	152

GİRİŞ

İnsanlar iletişim kurmak için dile ihtiyaç duyarlar. İnsanların iletişim ihtiyacını gideren dil aynı zamanda insanların toplum içinde sosyalleşmesini, sosyal bir varlık olmasını da sağlar. Günümüzde dillerin zenginliği genelde söz varlığıyla ilişkilendirilmektedir. Bazen aynı dili konuşanların birbirlerini anlayamaması, ifade edilen kelimelere yabancı kalması bunu doğrulamaktadır. Sağlıklı bir iletişim için muhatabın kelime hazinesi hakkında bilgi sahibi olmanın eğitim öğretim sürecinde de faydalı olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada Van merkezde okuyan 5. sınıf öğrencilerinin yazılı üretimlerindeki söz varlığının belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda farklı okulların 5. sınıflarında okuyan öğrenciler rastgele (random yöntemiyle) seçilmiştir. Seçilen öğrenciler okul idaresi, okul rehber öğretmeni ve sınıf rehber öğretmenlerinin yardımıyla gruplanmıştır. Yedişer kişiden oluşan grupların ekonomik seviyelerine göre ayrılmasına dikkat edilmiştir. Belirlenen çalışma grubundan yazılı üretimler alınmıştır. Bu üretimlerden elde edilen veriler doğrultusunda Van merkezdeki ortaokul öğrencilerinin söz varlığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda yapılan uygulamalar sonucunda elde edilen yazılı üretimlerde toplam 90.181 adet kelime tespit edilmiştir. Bunları; 186 ikileme, 77 deyim, 51 atasözü, 7724 fiilimsi oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAZMA BECERİSİ

İnsanlar kendilerini yazarak veya konuşarak ifade ederler. Konuşma eğitim öğretim öncesinde öğrenilmesine karşın yazmak için belli bir eğitimden geçmek gerekmektedir. Anlatma becerileri kapsamında kabul edilen konuşma ve yazma becerisi ana dili eğitiminin en temel amacı olan öğrencilerin duygu ve düşüncelerini, doğru ve düzgün ifade etmesini amaçlar. Eğitim ve tecrübe ile geliştirilebilen yazma becerisi konuşmaya göre planlı, kalıcı, düzenli ve bütüncüdür. Kişinin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde en etkili araçlardan biri olan yazma, dinleme, okuma ve konuşma becerilerinden sonra gelen ve üst düzey becerileri kapsayan en zor beceri olarak ifade edilir (Keklik, 2016: 87).

Bireyin kendini yazılı olarak ifade etme eylemi hem kişisel hem toplumsal hem de uğraşsal bir gereksinimdir. Yazma eylemi, başka insanlarla iletişim kurmak için kullanıldığından kişisel; herhangi bir konuda insanları bilgilendirdiği, onlara yön verdiği ve onları aydınlattığı için toplumsal; hangi meslek grubuna dâhil olursa olsun kişi, bir şeyler yazmak durumunda kaldığı için uğraşsal bir ihtiyaç olarak görülür (Arıcı ve Ungan, 2015: 4).

Yılmaz (2008: 203), düşünmenin belli bir birikim sonucu ortaya çıkan ürünler toplamı olduğunu belirtir ve yazma eyleminin düşünmeyi gerektiren bir süreç olduğunu dile getirir. Hedef kitle olan öğrencilerin, konuşma ve düşünme becerilerini etkili kullanabilmeleri onların kurallara uygun bir yazılı üretim ortaya koymalarını sağlar. Ne yazacağını ve nasıl yazacağını planlayan öğrenci daha sağlıklı yazacak ve daha güzel bir eser ortaya koyacaktır.

Günümüzde insanlar arası fikir alışverişleri artık sınır tanımaz hâledir. Bu nedenle yazma çalışmaları iş yaşamında olduğu kadar toplumsal yaşantıda da bir sorumluluğa dönüşmüştür (Özdemir, 1979: 10-11).

Yazı, insanların bilinen tarihinden günümüze kadar olan günlük hayatını, alışkanlıklarını, sanatsal faaliyetlerini, kültürünü ölümsüzleştirir. Ayrıca yazı ile kayıt altına alınan her ne varsa tüm dünyaya da yayılabilir, kuşaktan kuşağa da aktarılabilir. (Adalı, 2004: 31). Türkçe Sözlük'te (2005: 2418) yazı "Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazmak işi. Düşünceyi tespite yarayan işaretler düzeni, alfabe." şeklinde tanımlanmaktadır.

Aktaş ve Gündüz (2002: 62-64), yazılan yazılarda bilgi vermenin yeterli olmayacağını bu nedenle yazıyı okuyanın zevk almasını sağlamak için bazı hususların göz ardı edilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Buna göre yazı yazacak öğrencinin ana dilinin kurallarını iyi bilmesi ve yazılarında bunu güzel ve yerinde kullanması gerekir. Yazılı anlatımı oluştururken dikkat edilecek bir başka husus da öğrencinin üslubudur. Yazıyı yazan öğrenci düşüncelerini yazıya aktarırken sözcüklerden faydalanır. Kullandığı sözcükleri de bakış açısına, yazının türüne, anlatım tarzına göre belirler ve böylece kendine has bir üslup belirlemiş olur. Gözlem yapmak da etkili ve güzel bir yazı oluşturmada önemli başka bir husustur. Yazı yazan öğrenci öğrendiklerini, tabiattan ve hayattan aldığı her malzemeyi yeri geldiği zaman kullanmak için depolar. Bu gözlemler ve gözlemlerin işlenmesiyle ortaya çıkan ayrıntılar yazılı anlatımda önemli bir yer tutar. Bilgi edinmek, biriktirmek için yaptığımız okumalar da başarılı ve etkili yazılı anlatımların vazgeçilmez hususlarından biridir. Başka önemli bir nokta da düşünme eylemidir. Yazılı anlatımı oluşturan öğrenci gözlemleri ve okumalarıyla biriktirdiklerini zihninde işler. Bu zihinsel faaliyetler, öğrencinin yazılı anlatımlarında daha üretken olmasını sağlar ve böylece başarılı bir yazı ortaya çıkabilir.

İlk yazma çalışmaları, öğrencinin okula başlamasıyla öğretmenin yardımı ve yönlendirmesi ile olmaktadır. Bir süre bu şekilde yapılan çalışmalar sonraki yıllarda öğrenci tarafından bağımsız olarak sürdürülebilmektedir. Kendi kendine yazmaya başlayan öğrenci; gördüğünü, duyduğunu, düşündüğünü ve yaşadığını yazılı olarak ifade eder. Bu yazılarda cümlelerdeki kelime sayısı ve yazılardaki cümle sayısı her geçen yıl artış göstermektedir (Kavcar vd. 1995: 60). Böylece öğretmen rehberliğinde başlayan yazı çalışmaları gün geçtikçe daha verimli bir şekilde devam etmektedir.

Öğrencilerin yazma becerisini sevmeleri ve bu beceriyi severek yapmaları kaliteli yazılı anlatım ürünleri elde etmek bakımından önemlidir. İlk zamanlarda yazılı anlatımın verimli ve kararında yapılmaması öğrencilerin yazılı anlatıma karşı önyargılı olmalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle yazma çalışmalarının öğrencilerin seviyelerine uygun, ilgilerini çekebilecek ve kendilerini rahat ifade edebilecekleri konulardan seçilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Dinleme/izleme, konuşma ve okuma becerilerinde olduğu gibi yazma becerisinde de uygulama yapmanın yararlı olduğu görülmektedir.

1.1. Yazma Becerisinin Önemi

“Söz uçar, yazı bâki kalır.” ifadesi yazma becerisinin önemini ve varoluş sebebini net bir şekilde ifade eder. Yazma becerisi bilinenleri, öğrenilenleri açığa çıkarma, somutlaştırmadır. Yaman’ın (2013: 86-88) ifadelerinden yazılı anlatım becerisinin önemi şu şekilde özetlenebilir: Yazılı anlatım, duygu ve düşüncelerin dışa vurumu olduğu için bir ihtiyaç olarak kabul edilebilir. Kişisel ihtiyaçlar da insanların hayatlarını devam ettirmede önemli bir yer tutar. Yazı yazan kişi toplumsal olarak bazı sorumlulukları üstlenmiş demektir. Bu nedenle yazma becerisi toplumsal bir sorumluluk olduğundan önemlidir. Tarihin ilk dönemlerinden başlayarak insanlar kendilerini birtakım sembollerle, işaretlerle ifade etmeye çalışmışlardır. Bu durumda yazmak yaşamın gereklerinden biri olduğundan hayati bir mecburiyettir ve bu nedenle önemlidir. Yazılı anlatım becerisi geliştirilebilir bir beceri olduğu için yazılı anlatımla kişi kendini de geliştirmiş olur, bu nedenle önemlidir. Yazılı anlatımın merkezi, hayal gücü ve gözlem yeteneğinin de merkezi olan beyindir. Dolayısıyla kıvrak bir zekâ, saf, temiz, nesnel bir bakış açısı gerektirdiği için yazılı anlatım önemlidir. Yazılmayan bilgiler, düşünceler uçup gittiği için yazmak, uygarlık demektir ve medeniyetin temelini oluşturur.

Yazma becerisi iyi olan bir öğrenci; bilgiyi transfer etmeyi, kendi düşünceleri ile bilgiler arasında bağlantı kurmayı ve metnin yapısında tutarlılığı sağlamayı daha iyi yapacaktır. Yazılı anlatım becerisinin gelişmesiyle birlikte öğrencilerde estetik bir duyarlılık ön plana çıkmakta, yazılı anlatımın ilim olarak algılanma durumu, yerini sanatsal bir duruş ve duyuşa bırakmaktadır (Ungan, 2007: 462).

Yaşamın her alanında her devresinde yazma çalışmalarına ihtiyaç duymak onu yaşamsal gereksinimlerden yapmıştır. Günümüzde düşünce alışverişinin gelişmesiyle yazma çalışmaları iş ve uğraş yaşamında olduğu kadar, toplumsal yaşam içinde de bir sorumluluk hâline gelmiştir (Özdemir 1979: 10-11). Öğrencilerin eğitim öğretim yaşamlarının her döneminde ve öğrencilikten sonraki yaşamlarında yazılı anlatıma ihtiyaç duymaları okul döneminde yazma becerisinin kazandırılabilmesini daha da önemli kılmaktadır. Yazma becerisi ile insanlar duygu ve düşüncelerini aktarırken aynı zamanda bazen de sahip olduğu yetenekleri sergilemek isteyen kişilerin bu isteği yerine gelmiş olur. Aktaş ve Gündüz (2002: 61), insanların doğası gereği sahip oldukları yetenekleri sergilemek istediklerini ve bunun bir şekilde insanın içindeki enerjinin boşalması olarak görülebileceğini aktarırlar. Ayrıca güzel bir şekilde yapıldığında estetik haz uyandırması yönüyle de önemli olan yazma eylemi insanlar

arasında iletişimi sağlamaktadır. Balcı ve Melanlıoğlu (2016:124), her metnin amacının iletişimi geliştirmek olduğunu ve doğru kullanımların iletişimin devamlılığını sağlaması bakımından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca yazılı üretimlerin okullarda edinilen bilginin hayata taşınmasında da önemli bir yeri olduğu ifade edilebilir.

Yazının hükmettiği alan ve zaman, sözün hükmettiği alan ve zamana göre çok daha geniş olduğu (Özkan, 2009: 188) ifadesi yazılı anlatımın ve yazılı anlatım becerisinin önemini bir kez daha göz önüne sermektedir.

1.2. Yazılı Anlatımı Oluşturma Süreci

Yazma becerisi bilişsel becerilerin geliştirilmesi ile yakından ilgili olduğundan kısa süre içinde kazanılamayabilir. Bunun bir sebebi de yazılı üretim oluşturma sürecinin öncelikle öğrencinin beyninde yapılandırılmasıdır. Öğrenci, yazmayı planladığı konu ile ilgili duygu ve düşünceleri beyninde bir sınırlandırmaya, sınıflandırmaya, sıralamaya tabi tutarak düzenler ve yazma kurallarını göz önünde bulundurarak yazar (Kırkkılıç ve Akyol, 2007: 56).

İnsan sosyal bir varlık olduğundan kendisini her ortamda ifade etme ihtiyacı duyar. Kendisini ifade eden birey bunu bazen sözlü bazen de yazılı olarak yapar. İnsanların konuştukları dili geliştirmesini ve daha etkili kullanmasını sağlayan yazılı anlatım çalışmaları (Arıcı ve Ungan, 2015: 4) bir süreç şeklinde gelişir. Duygu ve düşüncelerimizi yazılı veya sözlü olarak ifade ederken belli bir plan içerisinde yapmaya çalışırız. Etkili ve başarılı bir yazılı anlatım yapmak istiyorsak öncesinde bazı hazırlıklar yapmak faydalı olacaktır.

Yazı yazmanın amacını, okuyucuya duygu ve düşüncüyü gözlem ve bilgi birikiminden yararlanarak güzel, doğru ve etkili biçimde yansıtmak olarak belirten Aktaş ve Gündüz (2002: 165), bu yansıtma eyleminin sadece bilgi vermekle sınırlı olmayıp aynı zamanda okurun zevk almasını sağlamaya yönelik çok yönlü ve karmaşık bir etkinlik olduğunu ifade etmiştir. Bunun gerçekleşmesi için de ana dilini kullanma becerisi, bireysellik/ üslup, gözlem yapmak, okumak, düşünmek gibi bazı hususların yanında yazılı anlatım sürecinde konu, ana fikir, yazma amacı, plan, başlık ve anlatım büyük önem taşımaktadırlar.

1.2.1. Konu

Konu, yazarın yazılı üretiminde anlattıklarıdır. Herhangi bir yazıyı okuduktan sonra “Yazar, bana ne anlattı?” sorusunun cevabı konunun belirlenmesini sağlar.

Konuşmada, yazıda daha geniş bir ifadeyle eserde ele alınan düşünce, olay veya duruma konu denir ve kaleme alınan her yazı mutlaka bir konu üzerinde kurulur. Olaylar, olgular, insanlık durumları, tabiat kısacası insanın içindeki ve çevresindeki her şey yazının konusu olabilir (Arıcı ve Ugan, 2015: 7). Yani yazar, neden bahsediyorsa, ne hakkında yazıyorsa o yazının konusudur. Yazarın, düşüncelerini onun etrafında şekillendirdiği, onun hakkında yazdığı düşünce, olay ya da varlıktır konu. Konu, yazara düşüncelerini iletme olanağı verir ve yazının en temel gereğidir (Adalı, 2004: 164).

Belirlenen bir konu yoksa bir yazı oluşturmak da imkânsızlaşır. Bu nedenle yazı yazabilmek için öncelikle bir konu seçmek gereklidir. Hangi konuda yazı yazmaya karar verilmişse, belirlenen konunun yazarı ve okuyanları ilgilendiren, hakkında mutlaka bir şeyler bilinen ve işlenmeye elverişli bir özellikte olup olmadığına dikkat edilmelidir (Tansel, 1975: 5). Bu yöntemle yazının hedeflenen başarıya ulaşacağı düşünülmektedir.

Yazılı anlatımlarda seçilen konu, insanların yaşlarına, cinsiyetlerine, kültür seviyelerine, mesleklerine uygun ve ilgi çekici olmalıdır. Yazılı anlatımlarda anlatımın samimi olması, konunun inandırıcı ve anlaşılır olması da önemli unsurlardır. Seçilen konunun yazar tarafından daha rahat ve içten anlatılabilmesi ve okuyucunun da ilgisini çekebilmesi için bilinen, yaşanan, günlük hayatta gözlenebilen bir konu olması faydalı olacaktır (Kavruk ve diğerleri, 2006: 145). Bu durumda, yazılı metni okuyan her okuyucu kendinden bir şeyler bulabileceği için yazıya daha çok ilgi göstereceklerdir.

Bir konunun ana maddesini hangi yönden, hangi görüş açısından ele alınıp işleneceğini, değerlendirileceğini ‘bakış açısı’ belirler. Her insanın konuyu işleme, konuyu ele alma, konuya yaklaşma tarzı farklıdır. Yazılı anlatımlarda, yazı yazar kişinin konuyu ele alış tarzı ve konuya yaklaşma yönü onun bakış açısını gösterir. Kavruk ve diğerleri (2006: 147), yazılı anlatımlarda konunun üç bakış açısına göre işlendiğini ifade ederler. Buna göre: *somut bakış açısında*, konu, beş duyudan alınan izlenimler yolu ile işlenir. Yazar, yazılı anlatımda kendi duygu düşüncelerini katmadan konuyu olduğu gibi, görüldüğü gibi işler. Somut bakış açısında gözlem önemli bir yer tutar çünkü genellikle insan, bitki, dağ, tepe, ova, ev vb. bütün canlı ve

cansız varlıklar bu bakış açısıyla anlatılır. Kişiyi düşünmeye, zihin yoluyla açıklama yapmaya, yargılamaya yönlendiren bakış açısı da *soyut bakış açısı* olarak adlandırılır. Sosyal paylaşım sitelerinin etkisi, teknolojinin yararları ve zararları gibi yönlendirmelerle konunun öğrenci tarafından kendi duygu ve düşüncelerinin etkisi altında işlenmesidir. Böylece konu, zihni tasarımlar, canlandırmalar, değerlendirmelerle ele alınıp işlenir. Son olarak da konunun duygulardan yararlanılarak işlenmesi *hissi bakış açısı* olarak verilmiştir. Bu bakış açısıyla oluşturulan yazılı anlatımlarda konu, iç ve dış etkilerle, yazarda olumlu veya olumsuz duygular uyandırır. Şiirde, hikâyede, romanda, denemede, tasvirde, duyguları ve heyecanları göstermek için hissi bakış açısından faydalanılabilir.

1.2.2. Konunun Sınırlandırılması

Yazılı anlatım metinlerinin oluşturulmasında başarıyı yakalamanın bir yolu da konunun sınırlandırılmasıdır. Sınırı belli olmayan, çok genel konuların yazıya aktarılması çok zor olabilmektedir. Konuyu sınırlandırarak ne anlatılacağı, nerede anlatılacağı ve nasıl bitirileceği önceden kabataslak belirlenebilir böylece eksik ve dağınık anlatımdan uzaklaşılabilir. Konu sınırlandırması yapılırken okuyucunun sosyal ve kültürel yapısı, konunun hangi yönü üzerinde durulacağı, yeterli konu kaynağının olup olmadığı, oluşturulacak yazının kısalığının ve uzunluğunun belirlenmesi, araştırma süresinin yeterli olup olmadığı, yazının anlatım türünün nasıl olacağı vb. hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Kavruk ve diğerleri, 2006: 146).

Arıcı ve Ugan (2015: 7), yazılacak konunun sınırlandırılması gerektiğini şu şekilde ifade ederler: “Yazmaya başlarken konu üzerinde düşünülerek hangi bakımdan ele alınması, hangi noktaların vurgulanması gerektiği önceden kararlaştırılmalıdır. Bu sınırlandırma yazının düzgün ve anlaşılır hâle gelmesini sağlar.” Dolayısıyla belirlenen konu hakkında yazı yazarken dikkat edilmesi gereken bir nokta da konunun sınırlarının önceden belirlenmesi olmalıdır. Yazılı üretimde herhangi bir sınırlandırmaya gidilmemişse, konunun hangi hususlarına değinilip değinilmeyeceği belirlenmemişse anlam karışıklığı ortaya çıkabilir. ‘Bakış açısı’ denilen konuların sınırlandırılması toplumsallık-bireysellik, öznel-nesnel gibi karşıtlıklar; nitelik, özellik, ilişki vb. ölçütlerle sınırlandırılabilir (Adalı, 2004: 165). Yazılan yazılarda konunun sınırlandırılması, konunun tam olarak açıklanmasını, ana düşüncenin doğru ve yeterli iletilmesini sağlar bu şekilde bir yol izlendiğinde yazının başarısı da artmış

olacaktır (Yaman, 2013: 103). Böylece yazının genel bir çerçevesi çizilmiş olur ve çizilen bu çerçevenin dışına çıkılmadığı müddetçe başarılı bir yazının ortaya çıkma olasılığının olduğu söylenebilir.

Pilav (2012 :23), konunun sınırlandırılmasının yararlarını aşağıdaki şekilde sıralar:

- Anlatımı genelden özele yöneltir.
- Yazıda birlik ve bütünlüğü sağlar.
- Bakış açısını belirlemek kolaylaştırır.
- Yazma alanını sınırlandırır.
- Düşünceleri somutlaştırır.
- Düşüncelerin düzenlenmesinde kolaylık sağlar.

1.2.3. Ana Fikir

Ana fikir, yazarın okura vermek istediği mesajdır. Yazılı üretimin yazılış amacı olan ana fikir, “Yazar, bana ne anlatmak istedi?” veya “Yazar, bana nasıl bir mesaj vermek istiyor?” gibi soruların cevabıdır. Dolayısıyla ana fikir yazının içinde doğrudan verilmez, okuyucu yazıyı okur, anlamlandırır, yorumlar ve ana fikre ulaşır. Yazılı anlatımlarda ana fikir cümlesi yazıya başlamadan önce, yazının planının oluşması aşamasında belirlenir ve yazı oluşturulurken paragraflar arası bütünlük, dil ve üslup önemli bir yer tutar (Arıcı ve Ungan, 2015: 10). Yazılı üretimlerde, asıl anlatılmak istenen ve verilmek istenen mesaj, ana fikir aracılığı ile verildiği için bazen metinlerde amaca ulaşmak ana fikri geliştirmek için farklı yollara başvurulur. Kavruk ve diğerleri (2006: 148-149), yazının türünü de göz önünde bulundurarak aşağıdaki ana fikri geliştirme yollarının dengeli bir şekilde kullanılmasının faydalı olacağını belirtmektedirler:

- a. **Tarif Etme:** Daha çok bilimsel yazılarda kullanılan bu yöntemle konu tarif edilerek ana fikir geliştirilir. Bütün yazılı anlatımlarda olduğu gibi giriş bölümünde verilen tarif ile birlikte konu veya problem ortaya konularak yazıya başlanır. Devamında gelen cümleler, bu konu veya problemleri açma cümleleri olur.
- b. **İstatistikî Bilgiler:** Bu bilgiler araştırmalar sonucunda elde edilmiş veriler olduğundan somut, objektif veridirler. Bir alıntı çeşidi olarak da kabul edilebilen istatistikî bilgiler bilimsel yazılarda, raporlarda ana fikri güçlü kılma ve geliştirmede çok kullanılmaktadır.

- c. **Gözlem:** Yazılı anlatımın her çeşidinde faydalanılan gözlemin ana fikri geliştirmede de etkisi fazladır. Yazının türü göz önünde bulundurarak anlatacaklar, gözlemlere dayandırılabilir. Objektifliğin önemli olduğu gözlemde, önemli ayrıntıların yardımcı fikirler aracılığı ile aktarılmasının da faydası oldukça fazladır.
- d. **Örnek Verme:** Herhangi bir konu aktarılırken bazen uzun uzun açıklamak yerine bir örnek vermek konunun hemen anlaşılmasını sağlayabilir. Örneklerle konu somutlaştırılmış olur. Oluşturulan metnin türüne göre bazen örnekler belge niteliği taşır ve ana fikri geliştirmede kullanılır.
- e. **Deney:** Sosyoloji, psikoloji alanlarında da kullanılabilen bu yöntem daha çok fen ve teknik alanlarda tercih edilmektedir.
- f. **Alıntı:** Yazılı anlatımda duygu ve düşüncelerin ifadesinde kimi zaman başkalarının düşüncelerinden faydalanmaya ihtiyaç duyulur. Alıntı yönteminde ana fikri geliştirirken başkalarının düşünce, söz, araştırma, gözlemlerini, yazar kendi düşüncelerini desteklemek amacıyla kullanır. Yapılan alıntılar metnin bütünlüğünü bozmaması ve yazıyla iyi kaynaşması gerekmektedir.
- g. **Tümdengelim / Tümevarım:** Herhangi bir bilgi verirken bütünden parçalara gitme, genelden özele varma, hükümden kanundan önermeye ulaşma çabasıdır. Tümevarım ise parçalardan bütüne gitme, özelden genele varma işidir. Tümdengelim ve tümevarım yöntemleriyle yazıda mantıklı bir bütünlük oluşturulabilir, duygu ve düşüncelerin objektif olarak delillendirilmesi sağlanabilir.
- h. **Karşılaştırma:** Karşılaştırma yapılarak yazılı anlatımda herhangi iki şeyin benzer ve farklı yönleri ortaya konulabilir. İşlenen konuya ve verilmek istenen ana fikre göre bazen fikirler karşılaştırılabileceği gibi kişiler, nesneler, olaylar da karşılaştırılabilir.
- i. **Soru Cevap:** Soru cevap tekniği yazılı anlatımları daha dikkat çekici hâle getirir. Yazar hangi konuyu işliyorsa onunla ilgili sorular sorar ve bu sorulara bazen kendi düşünceleriyle bazen de başkalarının düşünceleriyle cevap verir.
- Yazılı anlatımlarda, ana fikri açan, tamamlayan diğer düşüncelere yardımcı fikirler denmektedir. Yardımcı fikirler, paragraflar içinde dağınık olarak verilir. Yazılı anlatımlarda ana fikir cümleleri kısa, açık ve olumlu yargılar taşıyan cümlelerden oluşmalıdır. Yardımcı fikirlerin kendi aralarında ve ana fikir etrafında sıralanmaları, belli ve düzenli bir plana göre olmalıdır. Çünkü ana fikrin kavranması için verilen yardımcı fikirlerin bağımsız bir fikirmiş gibi sunulması yazılı üretimin bütünlüğünü bozar. Yazılı anlatımlarda paragrafların birbiriyle anlamca sıkı ilişki içinde olması ne

kadar önemliyse yardımcı fikirlerinde ana fikirle sıkı bir ilişki içinde olması o kadar önemlidir. Yardımcı fikirler ana fikri çeşitli bakımlardan açıklamalı ve desteklemelidir böylece ana fikir ve yardımcı fikirler arasında mantıklı bir uygunluk kurulmuş olur (Kavruk ve diğerleri, 2006: 148). Bütün sıralanan ve açıklanan bu unsurlar, öğrencilerin yazılı üretimlerinin anlaşılır olması için gereklidir.

1.2.4. Yazma Amacı

Yazılan her yazı bir amaç doğrultusunda yazılır. Yazının hangi konuda yazılacağı kararlaştırıldıktan sonra hangi amaçla yazılacağı belirlenir. Yazılan yazının amacı, o yazının dağınıklığını, konudan sapmasını engelleyen önemli bir husustur. Adalı (2004: 173), yazının amacı açıklayan, tamamlayan, kanıtlayan, sonuç olarak ona hizmet eden yan düşüncelerle desteklenerek geliştiğini dolayısıyla amacın yazının bel kemiğini oluşturduğunu belirtir. Aktaş ve Gündüz (2002: 62), yazının amacını, okuyucuya duygu ve düşüncüyü gözlem ve bilgi birikiminden yararlanarak güzel, doğru ve etkili biçimde yansıtmak olduğunu ifade ederler. Yazma amacı aynı zamanda yazılı üretimin planının da çıkmasını sağlayan temel unsurdur.

1.2.5. Plan

Günlük yaşamın her aşamasında olduğu gibi yazılı anlatımda da planlı olmak esastır. Arıcı ve Ungan (2015: 8) planı, “Yazılı anlatımı meydana getirecek olan konunun tüm parçalarının düzenlenmesi, sıralanması ve anlam kaidesine uygun şekilde hazırlanması aşaması.” olarak ifade ederler. Duygu ve düşünceler yazılı veya sözlü olarak ifade edilirken genellikle belli bir plan çerçevesinde sunulur. Kendimizi gelişigüzel ifade ettiğimizde ortaya plansız, düzensiz bir anlatım çıkacaktır.

Yazılı anlatımda uygulanan plan belirli bir düzen içerisinde yapılmaktadır. Başka bir deyişle planlamanın da planı vardır. Ağca (2006: 112) yazılı anlatımlarda uygulanan planı iç planlama ve dış planlama olarak ikiye ayırır. Yazılı metni oluşturacak içeriğin neler olduğu ve bu içeriğin metnin hangi bölümlerinde bulunacağı iç planlama olarak belirtilmiştir. Dış planlama ise yazılı anlatımın üzerine işlendiği materyalin dış görünüşü yani kâğıdın düzenidir. Zaman, malzeme ve enerjiden tasarruf etmek için dış planlama önemlidir.

Plan, okuyucunun okuma işini kolaylaştıran önemli bir etkidir (Çelik, 2010: 33). Planlı bir yazı daha düzenli ve tertipli yazılmış olduğundan anlaşılması da okunması da daha kolay olmaktadır. Bülbül (2000: 43), yazılı anlatımda heyecanın

ve duyguların çok yer bulması hâlinde *duygusal planın*, fikirlerin yoğunlukta olduğu yazılarda *düşünsel planın*, olayların yoğunlukla işlendiği yazılarda ise *harekete dayalı planın* uygulandığını ifade etmiştir.

Planlı bir yazı; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur.

Giriş Bölümü: Giriş bölümünde konu kısaca tanıtılır ve konunun önemi anlatılır. Tanımlama cümlelerine yer verilen ve konunun ana hatlarıyla verildiği bölümdür. Giriş bölümü ne kadar ilgi çekici olursa yazının başarıya ulaşması da o kadar kolay olur. Olay yazılarında giriş bölümü özelliği gösteren bölüme ‘serim’ denmektedir. Serim bölümünde de giriş bölümündekine benzer olarak kişiler ve mekân tanıtılır, olayın genel bir çerçevesi çizilir (Çelik, 2010: 34).

Herhangi bir konuda yazı yazan kişi yazdığı yazının ilgi görebilmesi için iyi başlangıç yapması faydalı olacaktır. Yaman (2013: 109-112) yazının türünü de göz önünde bulundurarak iyi bir giriş için bazı özellikler sıralamıştır. Buna göre yazıya başlarken tanım ve açıklama ile yazıya başlama, tarihi bir olay anlatarak yazıya başlama, öykü, roman vb. türlerde konuya uygun düşerse tasvirle yazıya başlama, anlatılacak konuya uygun düşen çarpıcı bir atasözü, deyim veya özdeyişle yazıya başlama, yazılacak konunun kısa bir özetini yaparak yazıya başlama, dikkat çekmek amacıyla güncel bir olaya değinerek yazıya başlama, konuyla ilgili bir alıntı ile yazıya başlama başarılı bir giriş için faydalanılabilecek teknikler olarak sıralanmıştır.

Gelişme Bölümü: Giriş bölümünde genel hatlarıyla verilen konu bu bölümde ayrıntılı bir şekilde ortaya konulur. Gelişme bölümünde ana fikir çeşitli bakış açılarıyla incelenir. Anlatılan konu, yardımcı fikirler yardımıyla uzun uzadıya işlenir bu nedenle bu bölüm yazının en uzun bölümüdür. Ortaya konulan iddia ne ise bu bölümde örneklendirilir ve böylece ispatlanmaya çalışılır. Olay yazılarında gelişme bölümü ‘düğüm’ olarak adlandırılır. Olayın ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı bu bölümde olaylar birbirine bağlanır. Olayların bu şekilde birbirine bağlanmasıyla okuyucunun merak duygusu hep diri tutulur (Çelik, 2010: 34). Yazar, konu ile ilgili ne yazmak istiyorsa hepsini bu bölümde anlatır bu nedenle yazının omurgasını oluşturur. Gelişme bölümü yazarın üslubuna, tecrübesine bilgi ve becerisine bağlı olarak çok uzun olabilir (Arıcı ve Ungan, 2015: 9).

Sonuç Bölümü: Bu bölümde, giriş bölümünde tanıtılan, gelişme bölümünde ayrıntılı bir şekilde geliştirilen konu hakkında son sözün söylendiği bölümdür. Sonuç bölümünde ana fikir net bir şekilde ortaya konur. Sonuç bölümünün kısa, net ve anlaşılır olması önemlidir. Kısacası kendinden sonra anlatı istemeyen ve gelişme

bölümüyle sıkı sıkıya bağlı bulunan duyguların, düşüncelerin, görüşlerin ve olayların toparlandığı ve neticelendiği son bölümdür (Arıcı ve Urgan, 2015: 9). Olaya dayalı metinlerde sonuç bölümü ‘çözüm’ bölümü olarak adlandırılır. Çözüm bölümünde, düşünüm bölümünde ayrıntılı bir şekilde anlatılan olaylar çözüme kavuşturulur böylece düşünüm bölümünde üst düzeye ulaşan merak duygusu giderilmiş olur (Çelik, 2010: 34).

1.2.6. Başlık

Yazının içeriğinde ne olduğunu, yazının ne anlattığını bildiren başlık, Türkçe Sözlük’te (1998: 240) “Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan yazı.” şeklinde tanımlanmıştır. Başlık, yazıda konuyu yansıttığı, ele alınan fikir, düşünce ve olayların analizini taşıdığı için yazıyı tanıtan en önemli unsurdur. Bir yazılı eser hakkındaki ilk izlenimi, onun başlığı verir ve başlığın okur üzerindeki etkisine göre o yazılı eser okunur veya okunmaz. Okuyucunun dikkatini çekebilmek açısından önemli olduğu için başlığın özenle seçilmesi gerekmektedir (Arıcı ve Urgan, 2015: 7).

Yazı için başlık belirlerken başlığın yazıya uygun olup olmadığına dikkat edilmelidir. Arıcı ve Urgan (2015: 8), başlığın yazılan yazının akıcılığını, anlaşılabilirliğini, etkililiğini engelleyecek şekilde olmaması gerektiğini ifade ederler. Konu, başlık ve ana fikrin birbiriyle uyumlu olması gerektiğini ve birbirini destekler nitelikte olması gerektiğini; başlığın temel fikirle uyumlu olması yazılı anlatımı etkili hâle getireceği düşüncesini savunurlar. Aktaş ve Gündüz (2002: 69-70) ise iyi bir başlığın aşağıdaki özellikleri taşıması gerektiğini belirtmişlerdir:

1. *Başlıklar ilgi ve dikkat çekici nitelikte olmalıdır. Okuyucu yazının ilk kez başlığı ile karşılaşır. Bu yüzden ilgi çekici başlıklar, okuyucuda okuma merakı ve isteği uyandırır.*
2. *Başlık, kısa ve öz olmalıdır. Bilimsel yazılar ve bu yazıların alt başlıkları dışındaki sanat yazılarında uzun başlıklardan mümkün olduğu kadar kaçınmak lazımdır. Uzun başlıklar daha işin başında yazının etkisini azaltır. Roman, öykü, şiir, tiyatro vb. itibari (kurmaca) metinlerin başlıkları incelendiğinde hepsinin bir, iki yahut en çok üç sözcükten oluştuğu görülecektir.*
3. *Başlıklar anlamlı, orijinal ve doğru olmalı, okuyucuyu aldatıcı ve yanıltıcı bilgiler sunmamalıdır.*

4. *Başlık konuyu tam olarak kapsamalıdır. Başlık konuya uygun olmalı, yazıda anlatılanları kapsamalıdır.*
5. *Başlık seçimi gazetecilikte daha çok önem taşır. İyi seçilmiş bir başlık aceleci okurlar üzerinde canlı ve uyarıcı bir etki bırakır. Kısa haberler sunar ve okumaya isteklendirirler. Bir gazetenin sayfalarını hızla çeviren kişi ilginç manşetler ve fotoğraflarla frenlenir hatta durdurulur.*
6. *Başlık kim, ne, nasıl sorularına cevap verebilmeli, içeriği basit bir şekilde formüle edebilmeli. Başlıklarda tarafsızlık içeren ifadelerden kaçınmalı, haber başlıkları yorum içermemeli, basitlikten kaçınmalıdır. Başlıklar olumlu biçimde düzenlenmelidir. Olumsuzluk ifade eden başlıklar okuyucu üzerindeki etkisi az olur. Özellikle 'hiç', 'yok' gibi olumsuzluk ifade eden başlıklardan kaçınmalıdır.*
7. *Ayrıca başlıklarda mastar fiil, soyut ifadeler kullanmaktan, edilgen yapıli başlıklardan kaçınmalıdır. Tasvirici başlıklar, okurda hayret uyandıracak tarzda düzenlenmiş başlıklar ve aliterasyonlar yazıya canlılık katarlar.*

Başlık yazılı üretimi tamamlayan ve etkili kılan önemli bir unsur olduğundan, öğrencilerin yazılı üretimlerine başlık seçerken yukarıdaki maddeleri göz önünde bulundurması önemli görülmektedir. Bu şekilde öğrencinin, yazılı üretimine en uygun olan başlığı daha kolay bulabileceği düşünülmektedir.

1.2.7. Anlatım

Her anlatımda olduğu gibi yazılı anlatımında da bir amaç vardır. Yazılı anlatımlarda, kişi ya herhangi bir konuyu, düşünceyi açıklama, ortaya koyma; kısaca bilgi verme ya da gördüklerini, duyduklarını hissettiklerini ve yaşadıklarını başkalarına aktarma; onlarla paylaşma ya da karşısındaki kişilerin duygu, düşünce, kanaat ve davranışlarını değiştirmeyi hedefleme; insanları etkileme amacıyla yazılı metin oluşturur (Yaman, 2013: 92). Kısacası zihinde tasarlananları dile dönüştürme işlemi olan anlatım, kişinin iletmek istediklerini, belli bir dilin kuralları içinde sözlü ya da yazılı olarak dışa vurma eylemi olarak özetlenebilir (Adalı, 2004: 93).

Yaman (2013: 145-151), anlatımın aslında bireysel bir etkinlik olduğunu bu nedenle anlatımda anlatıcının tavrının önemli olduğunu belirtir. Buna göre anlatım, bireysel ve kişisel özelliklerin yansımaları olarak ortaya çıkar ve şu özellikleri taşımalıdır: anlatım karşımızdakini inandırabilmek için içten olmalı, anlaşılabilir olması için duru olmalı, rahat okunabilmesi için akıcı olmalı, benzerlerinden farklı olması ve kendine has bir kimliğinin olması için özgün olmalıdır.

1.3. Anlatımı Doğru ve Etkili Kılan Unsurlar

Yazılı üretimlerde yazılacak bir konu belirlenir, belirlenen konu sınırlandırılır, sınırlandırılan konu ana düşünceye bağlanır ve belirlenen konu hakkında ne yazılacaksa belirlenerek uygun anlatım biçimi ile ifade edilir. İfade edilen şekilde taslağı oluşturulan yazı, sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan cümleler ve cümlelerin bir araya gelmesiyle oluşan paragraflarla son hâlini alır. Etkili bir yazılı anlatım ürününde sözcükler, cümleler ve nihayet ortaya çıkan paragraflar özenle seçilmeli ve belirli kurallar göz önünde bulundurulmalıdır. Yazma sürecindeki bu dikkat ve titizlik başarılı bir yazılı anlatımın oluşmasını sağlayacaktır (Özdemir ve Binyazar, 2006: 125). Yazma eylemi, duygu ve düşüncelerin yazıya aktarılmasından ibaret değildir. Yazma sürecinde duygu ve düşünceler yazıya aktarılırken harflerin, hecelerin, kelimelerin ve cümlelerin kendi içerisinde bir anlam bütünlüğüne sahip olması gerekir. Bu doğrultuda cümlenin bile tek başına anlaşmayı sağlayamadığını, yazılı anlatım ürünlerinde asıl anlama metnin bütününden ulaşılabileceğini ifade eden dil bilimciler bulunmaktadır (Yaman, 2013: 83). Yazılı üretimlerde kullanılan sözcükler, oluşturulan cümleler kadar metnin genelinin de anlatmak istenilen konuyu verebilmesi önemli görülmektedir.

Yazılı bir anlatımda başarıyı yakalayabilmek birlik, denge ve canlılığa bağlıdır. Birlik, yazı yazarken ana fikirden ayrılmamaktır. Denge, yardımcı unsurların ana fikir çevresinde orantılı olarak kullanılmasıdır. Canlılık, anlatımın sürükleyici, ilgi uyandırıcı bir nitelik taşımasıdır. Yazının bir plana bağlı olması, konunun sınırlandırılması, yazıya uygun bir başlığın seçilmesi, konuya uygun bir anlatım biçiminin kullanılması gibi bazı özellikler anlatımın doğru, etkili ve başarılı olmasını sağlar (Özkan, 2009: 188).

1.3.1. Sözcük

Duygu ve düşünceleri ifade ederken yararlanılan sözcükler, bir veya bir veya birden çok sestten oluşabilen dilin en küçük birimidir. Cümleler, sözcüklerin üzerine inşa edilir. Bu nedenle sözcükler seçilirken özen gösterilmeli, yerinde ve doğru sözcükler kullanmaya dikkat edilmelidir. Bu şekilde duygu ve düşüncelerimizi yazılı veya sözlü olarak ifade ederken amacımıza uygun ve daha rahat kendimizi ifade etmiş oluruz. Seçilen sözcükleri doğru ve yerinde kullanmak için anlamlarına hâkim olunması beklenir. Dolayısıyla bu anlamda kelime hazinesinin zengin olması gerekir.

1.3.2. Cümle

Sözcüklerin bir araya gelerek kurallı bir bütün hâlinde anlam ifade etmesi ile cümle oluşur. En küçük anlatım birimi olan cümle duyguların, düşüncelerin, olay ve durumların, cümle veya cümlelerden meydana gelen dil birlikleri ile karşılanmasıdır (Karahana, 2004: 9). Arıcı ve Ungan (2015: 18), başarılı bir cümlede bulunması gereken özellikleri şu şekilde sıralamışlardır:

a. Dil Bilgisi Kurallarına Uygunluk (Doğruluk): Doğru bir cümlede, cümlemin anlamından ya da yapısından kaynaklanan bir sorunun olmaması gerekir. Cümlemin öğeleri arasındaki bağlantının sağlam, çekim eklerinin uyumlu olması lazım. Özellikle bilgilendirici metinlerde yüklemmin sonda olmasına, özenin açık olmasına dikkat edilmelidir.

b. Duruluk: Cümleden bir sözcük çıkarıldığında cümlemin anlamında daralma ve zafiyet oluşmuyorsa o sözcük o cümleye fazladan yazılmış demektir. Duruluk duygu ve düşünceleri az sözcükle tam, anlaşılır bir şekilde ifade etmektir. Eskilerin ‘Efradını cami, ağyarını mani’ (gerekli olan her şeyi alan, gereksizi dışarda bırakan) sözü, duru cümlemin anlamı ile örtüşmektedir. Bazı metinlerde sıklıkla geçen -ebilmek yardımcı fiilinin kullanılması duru bir cümlemin oluşmasına engel olmaktadır.

c. Akılcılık: Cümlemin ahengi ile ilgilidir. Okuyucunun dikkatinin dağılmasına neden olan kelimeler arasındaki ahenksiz bağlantıların varlığıdır. Metin akışında bütünüün uyum içinde olmasını sağlayan, metnin kendine ait bir havasını oluşturan armoni, yazının akıcılığını oluşturmaktadır.

d. Açıklık: Bilgiye dayalı metinlerde ifadelerin ve kastedilen mananın açık, herkes tarafından farklı yorumlanmayacak biçimde olması gerekir. Okuyucu kesimin bilgi ve kültür seviyesi de göz önünde bulundurularak anlatımın açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir.

e. Yalınlık (Sadelik): Anlamı bilinmeyen bir sözcüğün bir cümlede kullanılmaması yazı yazmanın ana ilkelerinden birisidir. Bireyin anlamını bilmediği sözcüğü kullanması anlatım bozukluğuna sebep olmakta aynı zamanda yazıda yalınlığın kaybolmasına engel olmaktadır. Cümle içinde mümkün olduğu kadar sözcüklerin gerçek anlamında kullanılmasına dikkat edilmeli, mecaz anlamı ağır basan sözcüklere, yazının türü ve seviyesi göz önünde bulundurularak yer verilmelidir.

Sözcükler, çoğu zaman tek başına duygu ve düşünceleri aktarmada yeterli olmadığı için sözcükleri kurallı bir şekilde bir araya getirerek cümleler oluşturulur ve bu şekilde duygu ve düşünceler ifade edilir. Çelik (2010: 40) de yazılı anlatımda cümlelerin yapı, kuruluş ve anlam yönünden sağlam olması gerektiğini belirtir. Kurulan cümlelerin yazı türüne, konusuna ve üslubuna göre de şekil alması gerekmektedir.

İçerisinde en az bir çekimli fiil bulundurması gereken ve bir fikri, bir duyguyu ve düşünceyi, bir oluş ve kılışı tam olarak bir hüküm halinde anlatan kelime grubuna cümle denilmektedir (Korkmaz, 2007: 32). Aktaş ve Gündüz (2002: 84-85), cümleyi metin içindeki görevlerine göre tanım, açıklama, tasvir ve öykü cümleleri olmak üzere dört gruba ayırırlar. *Tanım cümleleri*, duygu ve düşüncelerin ne olduğunu anlatır ve genellikle yazıların giriş bölümü ya da yeni bir düşünceye geçişte yer alır. *Açıklama cümleleri*, kendisinden sonraki cümleye ‘çünkü, zira, bu yüzden, bu sebepten, bunun için, bundan dolayı’ gibi bağlaçlarla bağlanır ve genellikle hüküm bildiren cümlelerden sonra başlar. Açıklama cümleleri ile zihinde ortaya çıkan düşüncelerin sebebi açıklanmaya çalışılır. *Tasvir cümleleri* ile de düşüncelerin ve olayların oluş biçimleri canlandırılır. Son olarak *öykü cümleleri* aracılığı ile olayın içinde kendine yer bulan kişi veya kişilerin belli bir mekân ve zaman içinde yaşadıkları olayı anlatan kısa ve hareketli cümlelerdir.

Yine Aktaş ve Gündüz (2002: 84-86), iyi bir cümlemin dil kurallarına uygun olması, mantıksal düzenlemenin olması yani cümlemin mantık açısından doğru olması, anlam olarak açık olması, cümlede ahenk ve akıcılığın sağlanması ve son olarak da cümlelerin rahat anlaşılabilmesi için duru, yalın olması gerektiğini belirtmişlerdir.

1.3.3. Paragraf

Cümlelerin bir araya gelerek oluşturduğu ve yazılı anlatımlarda başlıklar altında gruplanmış her bir bölüme paragraf denir. Bir yazıdaki duygu düşünce, olayla ilgili cümle veya cümleler topluluğu olan paragrafta bir olay, duygu ve düşünce bütünlüğü vardır (Özkan, 2009: 189). Bu nedenle paragraf yapmak okuyucuya bir düşüncenin bittiği yeni bir düşüncenin başladığı hissini verir. Böylece uygun bir şekilde oluşturulmuş paragraflar aracılığıyla yazının daha kolay anlaşılması sağlanmış olur.

Yazılı anlatımlarda iki satır başı arasında kalan paragraflarda duygu ve düşünceleri net bir şekilde ifade edebilmek için yardımcı düşüncelerle desteklenen ana düşünce bulunur. Aktarılmak istenen düşüncenin tam ve eksiksiz olması için paragrafı

oluşturan cümlelerin doğru, yerinde ve anlam olarak birbirine bağlı olarak sıralanması gerekir. Bu özellik, metnin anlam bütünlüğü için de önemlidir. Çünkü ortaya çıkan metin paragraflardan oluşur, paragraflar da cümlelerden oluşur. Cümleler ve paragraflar birbirlerinden bağımsız gibi görünseler de anlam olarak birbirlerini tamamladıkları için aralarındaki anlamsal bağı koparmamak metnin bütünü için faydalı olacaktır. Bunun için de cümleler kurulurken Türkçe dil kurallarına riayet edilmelidir. Türkçe dil yapısında kurallı bir cümlede yüklem sonda bulunur ve yüklem kendisinden önceki bütün sözcüklerin düzenleyicisi hatta belirleyicisi görevindedir (Arıcı ve Ungan, 2015: 11). Dolayısıyla cümleleri şekillendiren, sözcüklerin nasıl dizileceğini belirleyen cümle yüklemidir.

Cümleleri kurmada gösterilen özen paragrafların oluşturulmasında da gösterilmelidir. Cümleler ve paragraflar belirlenen amaca ulaşabilmek için tasarlanan düşüncelerin sıraya konulmasıdır. Bu doğrultuda cümlelerin ve paragrafların, metnin anlamlı bir bütünlük arz etmesi için ifade olarak birbiri ile çelişmemesi, uyumlu olması gerekmektedir. Arıcı ve Ungan (2015: 11), metinde fikirlerin birbiri ile anlamsal ve metinsel bağlarının olması gerektiğini ayrıca özellikle bilgiye dayalı öğretici metinlerde mekanik bir kurgunun şart olduğunu vurgularlar.

Doğru oluşturulmuş bütün yazılı anlatım metinlerinde, paragrafın yapısı ile yazının yapısı arasında sıkı bir benzerlik söz konusudur. Bir yazıda konu belli bir bakış açısına dayandırılır ve bu bakış açısı da ana fikri veren cümle olarak belirtilir. Aynı şekilde bir paragrafta da konuyu yönlendiren bir amaç cümlesi yani ana fikri ifade eden cümleye yer verilir. Paragrafı oluşturan cümleler, ana fikri veren cümleyi, anlaşılabilir kılmak için, açmak ve geliştirmek için onunla hem dil bakımından hem de mantık bakımından bağlantılı olur. Yazılı anlatım metinlerini oluşturan paragraflar, cümleler yığını değil, bir düşünceyle ilişkili cümleler topluluğudur. Metin oluşturulan her paragraf yazı türüne göre olay, düşünce, duygu temelleri üzerine kurulur. Birden fazla cümleden oluşan paragrafların içinde, kendine has bir planlama vardır (Kavruk ve diğerleri, 2006: 142).

Yazılı anlatımlarda duygu ve düşüncelerin doğru ve etkili ifadesi için yazıların bir plan dâhilinde aktarılması gerekmektedir. Yazılı anlatımlarda, metnin türü, nasıl bir plan yapılacağını belirler. Düşünceye dayalı metinler ile duyguya dayalı metinlerin planları ve anlatım şekilleri farklılık gösterebilir. Yazının tamamında olması gereken plan, her paragraf için de ayrı ayrı olur. Yazının bütününde olduğu gibi paragraflarda da plan, giriş, gelişme ve sonuç şeklindedir. Arıcı ve Ungan (2015: 13), metni

oluşturan paragrafların taşıması gereken özellikleri, içerik ve dil bilgisi yönünden olmak üzere iki başlık altında aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

İçerik Yönünden

- a) *İyi bir paragrafta ana düşünce cümlesi açık olmalı, paragraf gereksiz ifadelerle uzatılmamalıdır.*
- b) *Ana düşünceyi birinci derecede destekleyici fikirlerin ana düşünceye bağlı olması ve verilen fikirlerin mantıksal bir çerçevede sunulması gerekir.*
- c) *Ana düşünceyi destekleyen ikincil derecede fikirlerin bulunması ve bunların ana düşünceyi destekleyen birincil derecedeki fikirlerle çelişmemesi; fakat onlarla aynı türden de olmaması gerekir.*
- d) *Tümceler arası parça-bütün, benzerlik-karşıtlık gibi ilişkilerin doğru olarak kurulmuş olması gerekir.*
- e) *Fikirler tutarlı, amaçlı ve okuyucuyu ikna edici olmalıdır.*
- f) *Sonuç cümlesi paragrafın sonunda ve yazarı destekler nitelikte olmalıdır.*
- g) *Paragrafta ana düşünce tek olmalı, birden fazla ana düşünce olmamalıdır.*

Dil Bilgisi Yönünden

- a) *Metinde düzeye uygun sözcüklerin kullanılmış olması, sözcük tekrarlarının fazla olmaması, seçilen sözcükler çeşitli, cümleye uygun ve fikri yansıtır nitelikte olmalı.*
- b) *Cümleler çok kısa ya da uzun olmamalı,*
- c) *Paragrafta yer alan cümlelerde anlatım bozukluğunun olmaması, yazım yanlışlarına ve noktalama işaretlerinin kullanımında hataya düşülmemesi gerekir.*

Duygu ve düşünceleri yazıya aktarırken bunun etkili olabilmesi için yazılacak yazıda genelde anlatım bozukluğu ve cümle bozuklukları özelde ise dikkatsizlik, özensizlik, zihin bulanıklığı vb. olumsuz etkilerden uzak tutabilmek için anlatım biçimleri kullanılarak yazı oluşturulur.

Anlatımın ne şekilde olacağı yani anlatım biçimi yazarın amacına ve bakış açısına göre şekil alır. Paragraflarda bazen iki anlatım biçiminin iç içe geçecek şekilde anlatımın yapıldığı görüldüğü gibi tek bir anlatım biçimi ile anlatımın yapıldığı da görülür. Genellikle paragrafların bütününe bakıldığında bir anlatım biçiminin ağır bastığı fark edilebilir. Arıcı ve Ungan (2015: 13-17), anlatım biçimlerini bilgiye dayalı anlatım biçimleri ve duyguya dayalı anlatım biçimleri olmak üzere iki başlık altında sıralarlar. Buna göre açıklayıcı anlatım biçimi ve tartışmacı anlatım biçimi

bilgiye dayalı anlatım biçimleri, betimleyici/tasvire dayalı anlatım biçimi ve öyküleyici anlatım biçimi de duyguya dayalı anlatım biçimleri olarak adlandırılır.

1.4. Anlatım Biçimleri

1.4.1. Açıklayıcı Anlatım Biçimi

Açıklayıcı anlatım biçimi ile anlatılan konu hakkında detaylı bilgi verilir. Eleştiri, fıkra, makale, deneme vb. düşünce yazılarını oluşturan yazılı anlatım metinlerinde en çok karşılaşılan anlatım biçimi olan açıklayıcı anlatım biçiminde konu veya fikir neyse açıklanarak verilir ve bilgi verme amacının ön planda olduğu görülebilir (Arıcı ve Ungan, 2015: 14). Eğitim öğretim ortamlarında, öğretmenlerin bilgileri aktarırken kullandıkları ifadeler, öğrencilerin eğitimcilerin sorularına verdikleri cevap cümleleri açıklayıcı anlatım biçimine örnek verilebilir.

Açıklayıcı anlatım biçimi, bilgi vermeye dayalı bir anlatım biçimi olduğundan kişide bilgi eksikliği varsa bu anlatım biçimi başarısızlıkla sonuçlanabilmektedir. İnsanlar günlük hayatlarında dilekçe, davetiye, ilan gibi açıklayıcı anlatım biçimi ile oluşturulmuş metinler yazarlar. Bununla beraber okullardaki ders kitapları, günlük hayatta okudukları ahlaki ve dinî değerleri işleyen kitaplar da açıklayıcı anlatım biçimine göre kaleme alınmaktadır (Karadağ, 2003: 83-84).

Açıklayıcı anlatımda, okurun aklında şüphe bırakmayacak şekilde konu hakkında detaylı bilgi verilir. Konunun daha iyi kavratılması amacıyla da anlatılanlar somutlaştırılmaya çalışılır (Özdemir, 2002:40). Açıklayıcı anlatım biçiminden faydalanan metinlerde, uygun şekilde giriş bölümü oluşturulduktan sonra anlatılmak istenenler yazının ana bölümünü oluşturacak şekilde ifade edilir ve son olarak genel değerlendirmelerin yapıldığı, bir sonuca ulaşılan sonuç bölümüyle yazı tamamlanır. Açıklayıcı anlatım biçimi ile oluşturulmuş yazılarda yazar; tanımlama, örnekleme, alıntı yapma, tanık gösterme, konunun zıddını düşünme, zıtlıklardan yararlanma, duruma uyma, yaşamla ilişkilendirme, somutlaştırma gibi düşünceyi geliştirme yollarından faydalanır (Göçer, 2010: 184).

1.4.2. Tartışmacı Anlatım Biçimi

Yazılı bir metin bir iddia, bir tez üzerine kurulmuşsa metni oluşturan kişi bu iddiayı veya tezi, okuyucuyu ikna edebilmek için ispatlamaya çalışır. Anlatıcı, hitap ettiği grubun duygu ve düşüncelerini değiştirmek ve onlara kendi düşüncelerinin doğruluğunu kabul ettirmek için tartışmacı anlatım biçimini kullanır. Diğer anlatım

biçimlerinde olduğu gibi tartışmacı anlatım biçiminde de anlatımın inandırıcı ve etkili olması çok önemlidir. İnandırıcı ve etkili olan bir yazılı anlatım hedef kitleyi de etkileyeceği için amaca ulaşmada daha başarılı olur. Tartışmacı anlatım biçiminde diğer anlatım biçimlerinden farklı olarak öncelikle bir öneride bulunulur. Bu öneri tek bir noktada yoğunlaşmalı, tek yanlı ve açık olmalıdır. Diğer bir özellik ise ortaya sunulan önerinin kanıtlanmasıdır. Son olarak da öne sürülen düşüncüyü inandırıcı kılmak için kimi kişilerin tanıklığına da başvurulabilir. Tanık gösterilecek kişinin o alanda söz sahibi, yetkili, otoriter biri olmasına dikkat edilmelidir (Özdemir ve Binyazar, 2006: 80-82).

Tartışmacı anlatım biçiminin kullanıldığı metinlerde olaylar değil fikirler ön plandadır ve fikirler tartışılır. Bu tür yazılarda herhangi bir fikri ortaya koymaktan ziyade o fikri mantıklı ifade ve delillerle karşı tarafa kabul ettirmek esastır. Bu amaca ulaşabilmek için de metnin dil ve anlatım yönünden anlaşılır olması, hedef kitlenin dikkatini çekecek ve ikna edebilecek fikirleri barındırması gerekir. Okuyucu ortaya konulan tezin karşı tezi çürüttüğüne ikna olmalıdır (Arıcı ve Ungan, 2015: 15). Tartışmacı anlatım biçimi ile oluşturulmuş yazılarda yazar, karşılaştırma, zıtlıklardan yararlanma, ilgi kurma, ilişkilendirme, sorularla açılım yapma gibi düşüncüyü geliştirme yollarından faydalanır (Göçer, 2010: 184).

1.4.3. Betimleyici (Tasvir Yoluyla) Anlatım Biçimi

Sözcüklerle resim çizmek olarak tanımlanan betimleyici (tasvir) anlatım biçiminde gözlem çok önemli bir unsurdur. İyi bir gözlem sonucunda yazarın kalemi bir fırçaya, kullandığı sözcükler renge, ortaya çıkardığı metin ise resme dönüşür. Bu anlatım biçiminde duyguya dayalı ve insanın duyu algılarını ön plana çıkaran bir anlatım yolu izlenir. Sözcükleri soyutlaşması ve sanatsal bir bakışla duyguların ince ifadelerle aktarılması belirginlik gösterir. Günlük hayatta kullanılan sıradan kelimeler bu anlatım biçimiyle farklı bir kimliğe bürünür, kelimeler arasında bir armoni meydana gelir (Arıcı ve Ungan, 2015: 16).

Betimleyici anlatım biçiminde yazar, gördüklerini olduğu gibi de ifade edebilir fakat bu şekilde bir anlatım, kuru ve sıkıcı bir hâle dönüşebilmektedir. Bu nedenle yazar, oluşturduğu yazılı anlatım metninde gördüklerini ifade ederken tasvirlerle kendi duygularını da katarak kuru ve sıkıcı bir metin oluşturmanın önene geçebilir.

Adalı (2004: 122) tasviri; bir yer, bir nesne ya da bir varlığın özellikleriyle ilgili ayrıntılı bilgi verilmesi olarak ifade eder. Betimleyici anlatım yoluyla yapılan

anlatımlarda amaç dinleyen veya okuyan kişilerde izlenimler oluşturmaktır. Böylece kişi daha önceden karşılaşmadığı, bilmediği bir şeyi imge dünyasında canlandırarak kavramaya çalışır. Arıcı ve Ungan (2015: 16) da yazarın gözlem gücü ile sözcükleri farklılaştırma ve inceltme gücünün birleştiği betimleyici anlatım biçiminde olayların, çevrenin ve kişilerin okuyucunun gözünde canlandığını ayrıca benzetmelere sıkça başvurulmuş betimsel anlatımlarda, görme, tatma, hissetme, dokunma gibi algıların yazarın kaleminde yeni bir vücut bulduğunu ifade ederler.

Betimleyici anlatım biçimi hikâye, roman, tiyatro, gezi vb. yazı türlerinde kullanılır. Özellikle hikâye ve roman türlerinde şahısların fizikî özellikleri ile şahısların yaşadığı ve olayın geçtiği mekân ve nesnelerin anlatımı betimleyici anlatım biçimiyle aktarılır. Nesnel betimlemelerde, nesnenin nitelikleri, fizikî görünümü ön plana çıkarken yer betimlemelerinde olayın geçtiği mekân bir bütün olarak ortaya konulmaya çalışılır. Tasvirin kişiyi konu edinen bölümü portre olarak adlandırılır. Kişi betimlemelerinde bir bireyin dış görünüşü ile ilgili olarak fiziksel portre ve kişisel özellikleri ve ruhsal durumuyla ilgili ifadeler kullanılarak da ruhsal portresi oluşturulmaya çalışılır. Fiziksel portre ve ruhsal portre genellikle iç içe verilir (Arıcı ve Ungan, 2015: 16). Betimleyici anlatım biçimi ile oluşturulmuş yazılarda yazar, zıtlıklardan faydalanma, farklı biçimde ifade etme gibi düşünceyi geliştirme yollarından faydalanır (Göçer, 2010: 185).

1.4.4. Öyküleyici Anlatım Biçimi (Hikâye Etme)

Öyküleyici anlatım biçimi aracılığıyla duygu ve düşünceler, bir veya birden fazla olay içinde ele alınır (Özdemir ve Binyazar, 2006:101). Bu anlatım biçimi olay, yer, kişi ve zaman unsurlarını içinde barındırır. Ana unsuru olay olan bu anlatım biçiminde, ifade edilen olayın gerçekleşebilir ve inandırıcı olması gerekmektedir. Öyküleyici anlatım biçimi daha çok roman, hikâye, anı, gezi yazısı, günlük, otobiyografi vb. yazılı anlatım türlerinde kullanılmaktadır.

Öyküleyici anlatım biçiminde bir ana olay ve o olayla bağlantılı olarak gelişen olaylar anlatılır. Anlatılan olaylar gerçek olaylar olduğu gibi kurmaca olaylar da olabilir. Olay serim, düğüm ve çözüm bölümleri şeklinde bir plan çerçevesinde gelişir. Öyküleyici anlatımın kullanıldığı yazılarda olaylar kişilerin başından geçer yani olay/olaylar olayda geçen kişi/kişilerin etrafında gelişir. Öyküleyici anlatım biçiminin kullanıldığı yazılı anlatımlarda olaylar belirli bir yerde ve zaman süreci içerisinde gerçekleşir. Olayın geçtiği yer ve zaman hikâye edilme sürecinde

anlatılmalıdır (Bülbül, 2000: 46-47). Merak unsurlarının kullanılarak konunun canlı tutulmaya çalışıldığı bu tür yazılı anlatımlar öğreticilik amacı taşımak zorunda değildirler (Özkan, 2009: 195).

Öyküleyici anlatımda çoğu zaman betimlemelere yer verildiği için bu anlatı türünde eylem, sıfat ve zarfların iç içe geçtiğine, betimlemelerle hareket bildiren eylemlerin bir ahenk oluşturduğuna şahit olunur. Olaylar eylem üzerine kurulduğu için devamlı bir aksiyonu, betimlemelerde sıfat ve zarflara yer verildiği için de durağanlıkla eylem hâlinin uyum içinde yürüdüğü görülür (Arıcı ve Ugan, 2015: 17). Öyküleyici anlatım biçimi ile oluşturulmuş yazılarda yazar, benzetme, somutlaştırma, betimleme, zıddını düşünme, zıtlıklardan yararlanma, monolog ve diyaloglardan yararlanma, yaşamla ilişkilendirme, duruma uydurma gibi düşünceyi geliştirme yollarından faydalanır (Göçer, 2010: 184).

Yazılı anlatımlarda cümleler paragrafları, paragraflar metni oluşturur. Paragrafların bir araya gelmesiyle oluşan metinlerin yazıyı yazmadaki amacına ulaşabilmesi gerekir. Yazılı metni oluşturan kişi yazdıklarının ilgi görmesini, anlaşılmasını ister. Bu nedenle yazısının daha rahat anlaşılması için düşünceyi geliştirme yollarını kullanmayı sıklıkla tercih eder.

1.5. Düşünceyi Geliştirme Yolları

Yazılı anlatımlarda başvuru olan düşünceyi geliştirme yollarını aşağıdaki gibi belirtilebilir:

Tanımlama: Anlatılacak konu hakkında temel bilgiler verilir. Yazıda herhangi bir varlık anlatılacaksa yine onun ilk akla gelen özellikleri anlatılır. Tanımlama cümleleri genelde “Bu nedir?” sorusunun cevabını oluşturur. Adalı (2004: 191), tanımlama cümlelerinin yazının devamına yön verdiğini ve okuyucunun bakışının ve düşüncesinin bu noktada toplandığını belirtir.

Örnekleme: Yazılı anlatım metinlerinde bazen anlatılanlar havada kalır yani okuyucu anlatılanları somutlaştıramaz. Yazılanların hedef kitlenin zihninde daha rahat yer edinebilmesi ve somutlaştırılması için örneklemeye başvurmak faydalı görülmektedir. Hedef kitlenin yaş ve seviyesine göre örnekleme daha da önem kazanmaktadır. Çünkü örnekleme sayesinde bazı konularda uzun uzadıya açıklama yapmaya gerek duyulmadan konu daha net bir şekilde aktarılabilir.

Karşılaştırma: Birden fazla duygu, düşünce, nesne, kavram veya kişinin birbirinden farklı veya birbiriyle aynı olan özelliklerini belirtir. Karşılaştırma cümlelerinde bazen

karşılaştırılanların arasındaki farklar vurgulanır bazen de aradaki benzerlikler vurgulanır. Karşılaştırma cümleleriyle ikna edilebilirlik daha kolay olduğu için yazılarda sık kullanılmaktadır.

Benzetme: Bir kavramın, nesnenin veya olayın başka kavram, nesne ve olayların özellikleriyle anlatılmasıdır. Genellikle ‘gibi’ benzetme edatı kullanılarak kurulan bu tip cümlelerde anlatılanın daha çabuk ve kolay anlaşılması hedeflenir.

Tanık Gösterme: Herhangi bir konudaki yazılarda kişinin kendi düşünceleriyle yazıyı devam ettirmesi bazen yeterli gelmeyebilir. Bu nedenle konuda söz sahibi, uzman birilerinin düşüncelerinden faydalanmak, onun tanıklığına başvurmak faydalı olur.

Alıntı Yapma: Tanık göstermede olduğu gibi alıntı yapmada da başka birinin düşüncelerinde faydalanılır. Fakat alıntı yaparken alınan cümle, tırnak içinde gösterilir.

Sayısal Verilerden Faydalanma: Sayısal veriler, istatistikî bilgiler genelde bir araştırmanın veya analizin sonucu oldukları için bilgi paylaşımlarında hem güvenilirliği hem de inandırabilirliği yüksektir.

Yukarıda sıralanan düşünceyi geliştirme yollarının yazılı üretimlerde kullanılması ile yazılı üretimlerin daha rahat anlaşılması sağlanabilir. Yazılı üretimde ifade edilen duygu ve düşüncelerin günlük hayatta karşılığını belirtmek, ifade edilenlerin somutlaştırılması açısından düşünceyi geliştirme yollarının kullanılması önemli görülmektedir.

1.6. Yazılı Anlatım Becerisinin ve Alışkanlığının Geliştirilmesi

Öğrenciler eğitim öğretim sürecinde çeşitli nedenlerle yazı yazmaya karşı isteksiz olabilmektedirler. Eğitim öğretim hayatında yazı yazmaya olan isteksizlik sonraki hayatlarında da devam etmektedir. Bu durumda yazılı anlatım çalışmaları yapmadan önce hedef kitleyi yazılı anlatıma hazırlamak gerekmektedir. Türkçe programında da yer alan yazılı anlatım becerisi geliştirilebilir bir beceri olduğu için öğrencilere yazdırılan yazılarda bu beceriyi geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

Yazma becerisinin önemli bir unsuru yorum yapabilme yeteneğine sahip olmaktır. Öğrenci okuduğu, dinlediği veya farklı bir yolla edindiği bilgiyi kendi bilgi ve birikimine göre yorumlayabiliyorsa önemli bir basamağı aşmış sayılabilir. Yorum yapabilme yeteneğinin geliştirilmesi de okuma alışkanlığının edinilmesiyle olabilir.

Öğrencileri yazılı anlatım becerilerini daha iyi bir seviyeye getirmek için farklı çalışmalar yapılabilir. Arıcı ve Ungan (2015: 23), yazılı anlatım çalışmalarının öncelikle sevdinilmesi gerektiğini, zorunlu ve sıkıcı bir çalışma yerine zevk alarak yaptıkları bir uğraş hâline getirilmesi gerektiğini belirtirler. Ayrıca aynı eserde yazılı anlatı becerisinin geliştirilebilmesi bazı ilkelere bağlanmıştır (2015: 23-28). Buna göre yazılı anlatım becerisinin geliştirilebilmesi için öncelikle *iyi bir gözlemci* olunmalıdır. Çünkü dikkatli bir bakış insana daima yeni şeyler kazandırır, yeni dünyalar keşfettirir. İnsanları, doğayı ayrıntılarıyla tanıtır, onların ortak yönlerini bulur.

Yazılı anlatım becerisini geliştirmek için uygulanabilecek ikinci ilke de *düşünmeye önem vermek* olarak aktarılır. Düşünceler yeni düşünceleri doğurur. Bir düşünceden elde edilen yargı bir başka düşüncenin temeli veya değer hükmü olur. Zihnini düşünmeye alıştırmış, okuyan ve iyi gözlem yapan insan buluş yapmada güçlük çekmez çünkü uyanık bir zekâ yaratıcılığa yönelmiş bir duygu ve hayal dünyası en ufak bir kıvılcımla tutuşmaya hazırdır.

Okumaya önem vermek üçüncü ilke olarak ifade edilmiştir. İnsanların okumadan birikim kazanması dolayısıyla yazı yazabilmelerinin mümkün olmadığı yazsa bile bunun etkili olma şansının olmadığı vurgulanmıştır. Okuma, insanda düşünme gücünü, fikir ve hayal dünyasını genişletir, gözlemlere renk ve ahenk katar, zevkleri yükseltir. Kitaplarla yeni bilinmedik dünyalar keşfedilir, insanları daha iyi tahlil etmeye yardımcı olur. İyi ve güzel eserler okumak üslubu geliştirir, istenilen biçime sokar, duygu dünyasını zenginleştirir.

Okumanın yanı sıra kişiye birikim kazandıracak ve bu şekilde yazılı anlatım becerisini geliştirecek başka bir ilke de *iyi bir dinleyici olmak* olarak verilmiştir. Öğrenci okuma, deneme, gözlem gibi yollarla birikim kazanma yolu bulamadığında onun için yegâne yol dinlemedir.

Zengin ve sağlam bir dil hazinesine sahip olmak da yazılı anlatımı geliştirmek için izlenecek bir ilke olarak verilmiştir. Yazı dile dayandığı için kişi ana dilini bütün incelikleriyle bilmek, kelimelerin anlamlarını tam manasıyla kavramış olmak, yazı yazmaya girişen insanın temel görevidir. İyi yazmak için dilin anlam ve önemini bilme, dil bilgisi kurallarını inceden inceye öğrenmek gerekir. Kelimeleri titizlikle seçmeli cümle kuruluşlarına özen göstermelidir.

Yazılı anlatımı geliştirmek için uygulanabilecek başka bir ilke de *duygular ve hayallerin geliştirilmesi* olarak belirlenmiştir. Yazılı anlatımın türüne göre farklılık

göstermekle birlikte, duygu ve hayallerden yararlanılır. Çocuklarda ve gençlerde hayal kurma yeteneği kuvvetlidir. Bu yaştakilerin hayal kurma yetenekleri geliştirilmeye çalışılmalıdır. Çünkü gerekli hayal ve duygululuktan yoksunluk kuruluk ve yavanlığa sebep olur.

Özgünlüğün peşinde olmak da yazılı anlatım becerisini geliştirmeye yarayan son ilke olarak vurgulanmıştır. Taklide yönelmek kişinin kendisine güvenmemesi olarak algılandığı için bütün sanat dallarında olduğu gibi yazılı anlatımda da özgünlük esastır.

Yazı yazmak bir sanat olarak kabul edildiği için yazı yazmayı amaç edinen öğrenci belli başlı bazı özelliklere de sahip olmalıdır. Bu özelliklerin bir kısmı doğuştan gelse de büyük bir kısmı da üzerinde çalışılarak elde edilebilecek özelliklerdir. Yazı yazacak öğrencinin belli bir birikime sahip olması ve yazı yazma ile ilgili tekniklere sahip olmasının yanında şu özelliklere de sahip olması yazı yazma becerisi için faydalı olacaktır: yazı yazacak kişi kendi ülkesinin toplumsal değerlerini bilmesi ve onlara sahip çıkması; topluma yol gösterici, toplumun önünde olması gerekir. Yazı yazacak kişinin, yazdığı alanla ilgili bilgi ve birikime sahip olması gerekir. Bazen sahip olduğu bilgi ve birikim yeterli olmayabilir bu durumda yazılı veya sözlü kaynaklardan araştırma yapması gerekebilir. Yazı yazacağı konuyu belirlemeli ve bu konuyu etkili ve güzel yazabilmek için gerektiğinde konuyu sınırlandırabilmelidir. Yazılı üretim oluşturacak öğrencinin ana dilini etkili kullanabilmesi için dil bilgisi kurallarını bilmesi ve bu kuralları yazılarına uygulayabilmesi gerekmektedir (Yaman, 2013: 90-91).

Öğrencinin kendisini yazılı olarak doğru ve etkili bir şekilde ifade etmesi iyi bir yazma eğitimi ile gerçekleşebilir. Yazma eğitimi ile öğrenciler, yazılı üretim oluştururken zamanla kendilerini daha etkili ve doğru ifade edeceklerdir.

1.7. Yazma Eğitimi

Öğrenciler, duygu ve düşüncelerini ifade etmeden önce bu duygu ve düşünceleri zihinlerinde belirler, düzenler, uygun kelimeler seçer, cümleler kurar ve etkili anlatım yollarını ararlar. Eğer öğrenciler duygu ve düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak anlatabiliyorsa o dili kazanmış sayılırlar (Göğüş, 1978: 167). Öğrencinin konuştuğu dili kazanabilmiş olması yani duygu ve düşüncelerini yazılı olarak, doğru ve etkili bir şekilde aktarabilmesi iyi bir yazma eğitimi ile gerçekleşmektedir. Yazma eğitimini almış olan öğrenci, zihninde belirlediği, düzenlediği duygu ve düşünceleri

uygun kelimeler seçerek cümle kurar ve böylece yazılı üretimlerinde kendisini doğru ve etkili bir şekilde ifade eder.

Eğitim öğretim sürecinde yazma eğitiminin başarıya ulaşması için öğretmenin öğrencinin dikkatini çekecek konular bulması (İnal, 2006: 184), sık olarak yapılan deyim, özdeyişin veya atasözünün açıklandığı klasik yöntemlerden vazgeçilmesi (Küçük, 2006: 183), öğrencilerin yazılı üretimlerini inceleyerek geri dönütte bulunması (Göğüş, 1978: 236) yararlı olmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencinin sıkıcı ve yavan bulduğu yöntem ve teknikler yerine daha ilgi çekici ve yazmaya sevk edecek yöntem ve teknikler bulması (Karadağ, 2001: 46) faydalı görülmektedir. Bu doğrultuda yapılacak yazma eğitimi çalışmalarında öğrenci daha aktif olacak ve böylece yazma eğitimi sürecinin başarılı olacağı düşünülmektedir.

Okullarda yazma eğitimine yönelik uygulamalar Türkçe Öğretim Programında belirlenen unsurlar çerçevesinde yapılmaktadır.

1.7.1. Türkçe Öğretim Programında Yazma Eğitimi

Türkçe Öğretim Programı'nda (2006: 7) yazılı anlatımın, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biri olduğu belirtilmiştir. Programda yazma becerisinin bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerektirdiği göz önüne alınarak bu sürecin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve dilbilgisi etkinlikleriyle de desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca programda öğretmenin, farklı yöntemlere uygun etkinliklerle yazmayı öğrenciler açısından zevkli hale getirerek yazma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olması gerektiği, öğrencilerin hangi türlerde yazmaya yönlendirmesi gerektiği ifade edilmiştir.

1.7.2. Türkçe Öğretim Programında Yazma Yöntem ve Teknikleri

Herhangi bir yönlendirme veya teşvik olmadan öğrencilerin yazı yazmalarına çok rastlanmamaktadır. Bu durumda öğrencilerin yazma becerisini kazanmalarında öğretmenlerin rolü yadsınamaz. Yazma eğitiminin temel amacı olan “öğrencilerin duygu ve düşüncelerini, karşı tarafa doğru ve etkili biçimde anlatma becerisi kazanması” için öğrencilerin yazmaya karşı istekli hâle gelmesi gerekmektedir.

Türkçe Öğretim Programı'nda (2006: 30-40) yazma kazanımları şu şekilde verilmiştir:

1. Yazma kurallarını uygulama

1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
4. Standart Türkçe ile yazar.
5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
8. Yazısında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
9. Yazısında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
10. Tekrara düşmeden yazar.
11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.

2. Planlı yazma

1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
3. Yazısını bir ana fikir etrafında planlar.
4. Yazısının ana fikrini yardımcı fikirlerle destekler.
5. Konunun özelliğine uygun düşünceleri geliştirme yollarını kullanır.
6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.
8. Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.
9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
11. Dipnot, kaynakça, özet, içindekiler vb. kısımları uygun şekilde düzenler.
12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.

3. Farklı türlerde metinler yazma

1. Olay yazıları yazar.
2. Düşünce yazıları yazar.
3. Bildirme yazıları yazar.
4. Şiir yazar.

4. Kendi yazdıklarını değerlendirme

1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
2. Yazdıklarını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
2. Yeni öğrendiğı kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
3. İlgi alanına göre yazar.
4. Şiir defteri tutar.
5. Günlük tutar.
6. Beğendiğı sözleri, metinleri ve şiirleri derler.
7. Okul dergisi ve gazetesi için yazılar hazırlar.
8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
9. Yazdıklarından arşiv oluşturur.
10. Yazma yarışmalarına katılır.

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.
2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

Programda verilen kazanımlara bakıldığında yazmanın ilk aşamasından daha ileri aşamalara kadar planlı bir süreç izlendiğı görülmektedir. Yazma kazanımlarının öğrencilere aktarılması sonucunda öğrencilerin yazma kurallarından başlayarak planlı yazacağı, farklı türlerde metinler yazacağı ve bunu alışkanlık haline getireceğı, kendi oluşturdıkları yazılı üretimleri değerlendireceğı, kendilerini yazılı olarak ifade edeceği ve dolayısıyla kendilerini yazılı olarak ifade ederken imla noktalama kurallarını da öğrenecekleri düşünülmektedir.

Türkçe Öğretim Programı'nda (2006: 69-71) yazma becerisinin kazandırılması ve hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi amacıyla farklı yazı türlerinde yazmaları desteklenmektedir. Yazma amacına göre yazma şekli değişeceği için de yazmaya yönelik tür, yöntem ve teknik önermektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

1.7.2.1. Not Alma

Amaç: Öğrencilerin okunan veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmesini, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmesini ve sistemli çalışma becerisini kazanmalarını sağlayarak zaman kaybını önlemektir.

Uygulama: Not almanın öncelikli işlevinin hatırlatmak olduğu, ayrıntılara girilmemesi gerektiği, dinlenen veya okunulunun olduğu gibi değil de özgün ifadelerle yazılması gerektiği konusunda bilgi verir. Herhangi bir konuya yönelik bir metin okutulur veya dinletilir. Öğrencilerden okurken veya dinlerken/izlerken önemli noktaları not almaları istenir.

1.7.2.2. Özet Çıkarma

Amaç: Öğrencilerin anladıklarını kısa ve öz bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmaktır.

Uygulama: Sınıf ortamında okunan veya dinlenen/izlenen bir konu öncelikle öğretmen tarafından özetlenir. Özet çıkarılırken dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda (eserin iyice anlaşılmış olması, süslü ifadelerle, tekrarlara yer vermemesi, ana fikri kapsayacak şekilde bütünlük içermesi, kişisel görüş ve düşüncelere yer verilmemesi, öğrencilerin kendi ifadelerinden oluşması) öğrenciler bilgilendirilir. Öğretmenin rehberliğinde sınıf ortamında yapılan birkaç özet çalışması sonrasında öğrencilere çeşitli metinler verilerek özet çıkarmaları istenir.

1.7.2.3. Boşluk Doldurma

Amaç: Öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlamaları ve anladıklarını, konunun/metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilerin okuduklarına, dinlediklerine/izlediklerine yönelik olarak hazırlanan metinler, cümleler hâlinde boşluklar bırakılarak öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler boşlukları metnin bağlamına uygun ifadelerle doldurur.

1.7.2.4. Kelime Veya Kavram Havuzundan Seçerek Yazma

Amaç: Öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve böylece söz varlıklarını zenginleştirmektir.

Uygulama: Öğretmen tarafından kelime, kavram, atasözü ve deyimlerden oluşan bir havuz oluşturulur. Bunlar kâğıda ya da tahtaya yazılarak öğrencilere verilir. Öğrenciler belirledikleri yazma konusuna veya yazacaklarının ana fikrine bağlı olarak bu kelime, kavram, atasözü ve deyimlerden uygun olanlarını seçerek yazılarında kullanırlar.

1.7.2.5. Serbest Yazma

Amaç: Öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini ve yazılı anlatım yeteneklerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür (şiir, hikâye, tiyatro, masal vb.) sınırlaması olmadan yazarlar. Serbest yazma çalışmalarının sınıfta uygulanma zorunluluğu yoktur. Öğrenciler okul dışında yazdıklarını da öğretmen ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler.

1.7.2.6. Kontrollü Yazma

Amaç: Kelimelerin, cümle yapıları ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasıdır.

Uygulama: Kelime, cümle ve paragraf düzeyinde yapılan kontrollü yazma çalışmaları, öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak cümle ve paragraf düzeyinde ele alınmıştır. Dil bilgisi çalışmalarını da pekiştirmeye yönelik olan bu yöntem farklı şekillerde uygulanabilir.

1. Öğrencilere örnek bir metin verilir. Öğrenciler metinde geçen anahtar kelimeleri de kullanarak yeni bir metin oluştururlar.
2. Bir paragrafı oluşturan cümlelerin yerleri değiştirilir. Öğrenciler, duygu ve düşüncelerinin akışına göre cümleleri mantıklı bir sıraya koyarak paragrafı yeniden oluştururlar.
3. Belirli bir konuda öğretmen veya öğrenciler tarafından hazırlanan sorulara verilen cevaplar bütünlük içinde ele alınarak birkaç paragraflık metin oluşturulur. Öğrenciler, metni hemen yazabilecekleri gibi konu hakkında araştırma yapıp yeterli bilgi sahibi olduktan sonra da yazabilirler.

1.7.2.7. Gündümlü Yazma

Amaç: Öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğretmen tarafından belli bir konu hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Konu çeşitli yönleriyle sınıf ortamında tartışılıp değerlendirilir. Öğrenciler konu hakkında edindikleri bilgiler ışığında duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ederler.

1.7.2.8. Yaratıcı Yazma

Amaç: Öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir.

Uygulama: Bu yöntemde konuyu ve yazılı anlatım türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışması yapabilirler. Daha çok hikâye, şiir ve roman türlerinde kullanılan yaratıcı yazma çalışmalarında, belirlenen konu boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Çağrışım yoluyla bilinç altında olan konuyla ilgili her şey, o konu etrafındaki boş kısımlara yazılır. Bilinç altından çıkan kelimeler alt alta sıralanır ve kelimeler arasında bağlantı kurulur. Herhangi bir noktaya gelindiğinde konunun hangi yönde ele alınacağına karar verilir. Öğrenciler yaşadıklarından, düşündüklerinden veya hayal ettiklerinden hareketle yazarlar.

1.7.2.9. Metin Tamamlama

Amaç: Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere olay ve düşünce ağırlıklı herhangi bir metnin bölümlerinden birkaçı verilir. Öğrencilerden, okuduklarından hareketle duygu, düşünce veya olayların gelişimine yönelik fikirlerini yazmaları istenir. Metin tamamlamada esas, duygu, düşünce ve olayların metnin genel anlamına ve mantıksal bütünlüğüne bağlı kalınarak tamamlanmasıdır.

1.7.2.10. Tahminde Bulunma

Amaç: Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Metin tamamlamaya yakın olan bu yöntem, metnin yalnızca gelişimine ve sonucuna değil, metnin öncesine yönelik tahminleri de içerir. Bu yöntemle öğrenciler, yalnızca okuduklarının değil, dinlediklerinin ve izlediklerinin öncesi,

başlangıcı, gelişimi ve sonucuna yönelik tahminlerde bulunarak yazma çalışmaları yaparlar.

1.7.2.10. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma

Amaç: Öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini ve üslûplarını geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere düşünceye veya olaya dayalı bir metin verilerek okutulur/dinletilir. Metindeki düşünce ve olayları kavrayan öğrenciler “Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden hareketle metni kendi ifadeleriyle yeniden kurgularlar.

1.7.2.11. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma

Amaç: Öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmektir.

Uygulama: Öğrencilere herhangi bir türde (hikâye, şiir, gazete haberi, fıkra, deneme vb.) bir metin verilerek okutulur/dinletilir. Öğrenciler okudukları metinden hareketle, metinde ele alınan duygu, düşünce, hayal veya olayları geliştirerek ve yaratıcılıklarını kullanarak farklı bir türde metin oluştururlar.

1.7.2.12. Duyulardan Hareketle Yazma

Amaç: Öğrencilerin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmektir.

Uygulama: Duyuların birini veya birkaçını harekete geçirecek etkinlikler yapılır. Örneğin, öğrencilere müzik dinletilerek kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yazmaları istenir. Sınıfa getirilen veya öğrencilerden birinin çizmiş olduğu resim hakkında konuşulur. Daha sonra öğrencilerden resimle ilgili duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini yazmaları istenir.

1.7.2.13. Grup Olarak Yazma

Amaç: Öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, işbirliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmaktır.

Uygulama: Sınıf küçük gruplara ayrılarak her gruba farklı yazma konuları verilir. Grup üyeleri konunun belli bir yönünü ele alarak yazar. Gruplar konu hakkında yazdıklarını mantıksal düzen, dil ve anlatım yönünden birleştirilerek tek bir metin hâline getirirler.

1.7.2.14. Eleştirel Yazma

Amaç: Öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmektir.

Uygulama: Herhangi bir olay, durum ve düşünce, sınıfın gündemine alınarak tartışılır. Öğrenciler, konu hakkındaki düşüncelerini olumlu olumsuz yönleriyle ve tarafsız bir yaklaşımla anlatırlar.

Türkçe öğretim programında, öğretmene rehberlik etmesi amacıyla verilen yukarıdaki yöntem ve tekniklerin uygulanması hâlinde faydalı olacağı düşünülmektedir. Fakat burada belirtilen yöntem ve teknikler dışında özellikle öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri, öğretmenin belirleyeceği yöntem ve teknikler de uygulanabilir. Öğrencilerin yaşadıkları, karşılaştıkları, üzerinde konuştukları konular yazılı üretim için isabetli konular olabilmektedir. Çünkü öğrenci kendi hayatında karşılığı olan konularda kendisini daha başarılı bir şekilde ifade edecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

Türkçe Sözlük'te (2008: 1548) “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst” ve “Bir maksadı tam olarak anlatan yazı parçası.” (Demiray, 1988: 617) olarak açıklanan metin, insanlar arası iletişimde önemli bir yer tutmaktadır.

Duygu ve düşüncelerin bütün hâlinde aktarıldığı metinler, “Anlam bütünlüğü oluşturan metin parçacıklarının toplamıdır.” (Günay, 2007: 44). Burada metin parçacıklarından kasıt, cümle ve cümle değeri taşıyan cümleciklerdir. Bu cümle ve cümle değeri taşıyan cümlecikler bir araya gelerek, birbirini tamamlayarak metni ortaya çıkarır. Bu durumda metnin özünde biçimsel birlik değil, anlamsal birlik olması gerekmektedir (Karabey, 2012: 49). Akbayır (2007: 219), metnin ortaya çıkışını kumaşın ortaya çıkışına benzetir. Birbirinden farklı ipliklerin dokuma sonucu bir araya gelmesi ve bütün oluşturmalarıyla ortaya çıkan kumaş ile farklı kelimelerin bir araya gelerek oluşturduğu metin bir birine benzetilmiştir.

Yazılı olan her şeyi kapsayan (Adalı, 2004: 221) metni, Yılmaz (2010: 2), “*En gelişmiş bildirişim dizgesi olan insan dilinin, en üst düzeydeki birimi; cümleler/sözcükler arası çeşitli düzeylerde yazar(lar)ı tarafından –bilinçli olarak– derin ve yatay, uzak ve yakın ilişkilerle oluşturulmuş bağdaşık, tutarlı bir dilsel düzenleme; ‘bütünlük’ ve ‘birlik’ arz eden, anlaşılabilen, özetlenebilen, yorumlanabilen ve metinsel/sosyal/kültürel/durumsal bağlamlar içerisinde belli çıkarımlar/sezdirimler ve iletiler içeren dilsel bir bütünlük; metinsellik özelliği taşıyan sözlü/yazılı (veya alternatif) iletişimsel ürün*” olarak tanımlanmıştır.

Bilgilerin, duyguların ve düşüncelerin farklı biçim, anlatım ve noktalama özelliklerine göre yerleştirildiği metinlerde, duygu ve düşünceler rastgele değil mantıklı bir düzenleme ile oluşturulur. Metin oluşturulurken sesten paragrafa bütün dil birimlerinin kullanıldığı görülür. Bu dil birimleri yine rastgele değil belirli bir düzen ve sıra takip edilerek, dil bilgisi kurallarına uyularak yerleştirilir. Takip edilen bu yöntem ile birbirini takip eden kelimeler, cümleler, paragraflar ve görsellerden oluşan anlamlı yapılar ortaya çıkar (Güneş, 2013: 2). Dille farklı düzeylerde iletişim kurma ve dili somutlaştırma aracı olan metin (Güneş, 2013: 2), kelime ve kuralların can bulduğu, anlam kazandığı, duygu, düşünce ve hayallere tercüman olan

birliklerdir (Duman, 2013: 152). Bir yapının metin olarak değerdendirilebilmesi için birtakım unsurların olması gerekir. Bunlar, metinsellik ölçütleri olarak ifade edilmektedir.

2.1. Metinsellik Ölçütleri

Birbirini izleyen sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan, karşıdaki kişiye bir mesaj ileten, yazılı ya da sözlü dilsel bir ürün olan metinlerin, metin sayılması için metinsellik ölçütlerini barındırması gerektiği ifade edilmektedir (Pilav ve Oğuz, 2013: 17). Kelimeleri, duygu ve düşünceleri rastgele bir araya gelmekten kurtaran metinsellik ölçütleri şunlardır:

2.1.1. Bağdaşıklık

Metni oluşturan cümleler arasında, metin içi bir dil ile ilişki kurulmasıdır. Metnin temel özelliklerinden olan bağdaşıklık ile metindeki bir ögenin yorumu başka bir ögenin var olmasına bağlanır. Bir metnin dış etkilerinin; cümle ve paragrafların dil bilgisi açısından birbirine bağlı oluşu, yani dil bilgisine ait yapıların, öğelerin birbiriyle bağlantılı olması bağdaşıklıktır (Karatay, 2007: 21). Daha özet bir ifade ile metnin dil bilgisi kurallarının birbiri ile uyumlu olması, birbirini tamamlaması olarak ifade edilebilir.

Bağdaşıklık metin merkezli bir ölçüt olduğundan metnin yapısına ilişkin yapılan değerdendirmeler, genellikle bağdaşıklık odaklı olmaktadır. Bir metindeki cümleler arasındaki bağlar, metin oluşumunda cümlede kullanılan herhangi bir birimin daha sonraki cümlelerde ya aynen tekrarlanması ya da yerini kendisiyle anlamsal veya dil bilgisel ortaklığa sahip başka bir birime bırakmasıyla gerçekleşir. Bağdaşıklık, metnin yüzeysel yapısındaki bileşenlerin dil bilgisel ilişkilerine dayanır ve bu dil bilgisel ilişkilerin ortaya çıkarttığı tüm kullanımları kapsar (Balcı, Melanlıoğlu, 2016: 118)

2.1.2. Tutarlılık

Karatay (2007: 21-22) tutarlılığı, “Anlam ve mantık açısından metnin tamamında bulunması gereken uyumdur. Metnin büyük ve küçük ölçekli yapıları arasındaki bağlantı olarak da tanımlanabilir. Tutarlılık, metindeki bilgilerin belli bir birlik ve bütünlük içinde zihinde canlanması, adeta kalıplaşarak bir şekil almasıdır.” şeklinde açıklar. Tutarlılık, metnin bütün olarak ele alınması ile anlamlı ve mantıklı olması

için cmlerler arasında bağlantının kurulması yani birbirleriyle tutarlı olmasıdır. Metni oluşturan cmlerlerin anlam olarak birbirini tamamlaması, bütünlük göstermesidir.

2.1.3. Amaçlılık

Amaçlılık, yazarın düşüncelerini aktarmak amacıyla seçtiği cmlerlerdir. Yazar her cmlerini, okura düşüncesini aktarmak için kurar. Karatay (2007: 22-23) amalılığı, “Metnin yazımı sürecinde yazarı yönlendiren plan, doğrudan metin üreticisi ve onun niyetiyle ilgilidir. Bir metnin başarısı o metnin üreticisinin amacını aktarabilme becerisi ile doğru orantılıdır. Metindeki ayrıntılar atıldıktan sonra geriye kalan (zet) kısım, yazarın amacıdır. Metnin temel iletisi, ana düşüncesi, yazarın amacıdır.” şeklinde açıklar.

2.1.4. Kabul Edilebilirlik

Kabul edilebilirlik, metinde verilenlerin okuyucunun kabuller dünyasına uygun olması, okuyucu tarafından benimsenmesidir (Karabey, 2012: 51). Kabul edilebilirlik, okuyucunun metinde anlatılanları uygun bulması ve bu şekilde metne bağlanması sağlar. Metnin okuyucu tarafından czmlenebilmesi ile ilgili olan kabul edilebilirlik, metnin okuyucu açısından benimsenmesi olarak ifade edilebilir. Eğer metnin yazarı ile okuyucu arasında bir işbirliği sağlanamıyorsa ve okuyucu metni anlamlandıramıyorsa metin kabul edilebilirlikten yoksun demektir (Karatay, 2007: 23).

2.1.5. Bilgi Vericilik

Yazar, okuyucuya bazen yeni bir bilgi verir bazen de bildiklerine eklemeler yapıyorsa bilgi vericilikten söz edilebilir. Eğer yazar okuyucunun bildiklerini tekrarlıyorsa yeni bir bilgi vermiyor veya bildiklerine eklemeler yapmıyorsa bilgi vericilikten söz edilemez. Karatay’a (2007: 24) göre bilgi vericilik “bir metinde bulunan bilgilerin okuyucu tarafından önceden bilinip bilinmemesi durumu ile ilgilidir. Okuyucu açısından metnin yeni bir bilgi değeri taşımasıdır. Bir metinde bilinenler söyleniyor veya aynı bilgi sürekli tekrarlanıyorsa o metnin bilgi vericilik değeri yoktur.”

2.1.6. Durumsallık

Yazarın oluşturduğu metin, hangi çevrede gerçekleşiyorsa ona karşı duyarlılık gösterir ve bu nedenle metin durumsallık özelliği taşır. Bu durum da metnin anlamını değiştirebilir. Durum okuyucuya veya konuya göre değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin ünlem işareti metin içerisinde kullanıldığında vurgu, dikkat edilmesi gereken yargı, durum, sevinç, alay vb. anlamları ifade etmektedir. Fakat aynı ünlem işareti bir sürücü için yolda bir tehlikenin varlığını veya telle çevrili bir yerden geçen insan için yırtıcı bir hayvanın bulunabileceğini anlatır (Karatay, 2007: 24). Kısacası yazarın amacına bağlı olarak, duruma göre metnini oluşturmasıdır.

2.1.7. Metinler Arasılık

Okuyucu okuduğu bir metni önceden okuduğu bir metinle ilişkilendirebiliyor ve yine bu metin sonraki metinler için bir beklenti oluşturuyorsa metinler arasılık özelliğinden bahsedilebilir. Dolayısıyla metinler arasılık, okuma sürecinde okurun zihninde başka metinlerin canlanması olarak da ifade edilebilir. Metinler genelde onu oluşturan yazarın yaşadığı çevre, durum ve olayların veyahut da okuyucunun yaşadığı çevre, durum ve olayların bir ürünü olabilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde metin kendisinden önceki metinlerle bir etkileşim ve bilgi akışı içerisinde (Karatay, 2007: 25). Daha özet bir ifadeyle yazar, metnini daha etkili kılabilmek için başka metin veya metinleri örnek alır. Bu örnek alma biçim ve içerik şeklinde olabilmektedir. Yazar bu şekilde kendisinden önce kaleme alınmış metinlerin etkileyciliğini kullanarak etkili olmayı amaçlar.

Metinler aktarma şekillerine, düzenleme biçimlerine, düzenlemede kullanılan mantık düzeyine, gerçeklikle ilişkilerine, işlevlerine ve yazılı amaçlarına göre farklı türlere ayrılmaktadırlar.

2.2. Metin Türleri

Metinler çeşitli türlere ayrılmaktadır. Konuşma veya sözle aktarılanlara sözlü metin, yazılarla aktarılanlara yazılı metin, resim, şekil, grafik vb. görsel sembollerden oluşanlara da görsel metin denilmektedir. Düzenlenme biçimine göre roman, hikâye, makale, fıkra, anı, şiir, vb. denilmektedir. Metinler düzenlemede kullanılan mantık düzeyine göre de çeşitli isimler almaktadır. Basit ya da düz mantıkla yazılmış metinlere basit metinler, sarmal mantıkla yazılmış metinlere ise ağır ya da üst düzey metinler denilmektedir. Bunların yanında gerçeklikle ilişkileri, işlevleri ve yazılış

amaçları bakımından da sınıflara ayrılmaktadır. İşlevleri bakımından edebî (sanat değeri olan) metinler ve öğretici metinler olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Edebî metinler sanatçıların duygu, düşünce ve hayallerini güzel ve etkili biçimde anlatmasıyla oluşan metinlerdir. Bunlar şiir, masal, destan, hikâye, roman, tiyatro, karagöz ve ortaoyunu gibi sıralanabilir. Okuyucuyu aydınlatmak, düşündürmek onlara bazı bilgiler vermek amacıyla yazılan metinlere de öğretici metinler denilmektedir. Öğretici metinler günlük hayatın gerçeklerini, tarihi olayları, felsefî düşünceleri ve bilimsel gerçekleri anlatan metinlerdir. Bunlar bilimsel, tarihi ve felsefî metinler, makale, sohbet, deneme, fıkra, röportaj eleştiri, hatıra, gezi, mektup vb. olmaktadır (Güneş, 2013: 3).

Yukarıdaki ifadeden de anlaşıldığı üzere metinleri üçe ayıran Güneş (2013: 3)'in aksine Yılmaz (2010: 6-7), metinleri yazılış amaçları açısından ve iletişimsel işlevleri açısından ikiye ayırır. Adalı (2004: 204) da metinleri kurmaca ve kullanmalık olmak üzere iki şekilde ele alır. Kolaç (2009: 602), ilköğretim birinci basamak ders kitaplarındaki metinleri göz önünde bulundurarak metinleri öyküleyici, bilgilendirici ve şiir olmak üzere üç ayrı sınıfta değerlendirmektedir.

2.2.1. Bilgilendirici Metin

Adından da anlaşıldığı gibi bilgilendirici metinler, herhangi bir konuda okuyucuya bilgi vermek amacıyla kaleme alınan metinlerdir. Özdemir (2008: 239), yazarın bilgilendirici metinler aracılığıyla bir gerçeği, bir düşünceyi, bir gözlem ve deneyimin sonucunu, sanatlı bir anlatım ve söyleyiş endişesi taşımadan, okuyucuların bilgi dağarcığını zenginleştirmek amacıyla yazdıkları yazılar olduğunu belirtir.

Düşünsel metin veya kullanmalık metin olarak da adlandırılan bilgilendirici metinlerde her bir cümle sadece bir anlam taşıyacak şekilde verilmeli ve cümleleri oluşturan sözcüklerin yaygın ve bilinen anlamları ile kullanılmasına dikkat edilmelidir. Bilgilendirici metinleri okuyan kişi, olay ve olguların gerçekliğini gözlem ve deneyimleriyle denetlediğinden, bu tür metinler doğrudan doğruya yaşanılan dünyadan söz ederler (Adalı, 2004: 223).

Makale, fıkra, röportaj, eleştiri, deneme, mektup, günlük gezi yazıları, biyografi, otobiyografi ve anı yazıları bilgilendirici metin türlerindendir. Bilgilendirici metin türlerini oluşturan yazı türlerinin her birisi kendine has ayrı ayrı özellikler göstermektedir.

Kolaç (2009: 603), bilgilendirici metinlerin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralar:

- Bilgi verme amaçlıdır.
- Nesnel bilgilere yer verilir.
- Sözcükler ve cümleler gerçek anlamlarıyla yer alırlar.
- Tanımlar, yer, zaman, miktar gibi somut bilgiler içerir.
- Sunulan somut, sayısal bilgiler grafiklere, tablolara dönüştürülür.
- Anlatıcı nesnel bir tutum izler.
- Anlatıcının izine neredeyse hiç rastlanmaz.
- Anlatım sade, cümleler kısadır.
- Terimler ve teknik sözcükler yoğun olarak kullanılır.
- Okur bilgi almaya odaklanır.
- Metnin sonunda yazarın iletmek istediği mesaj ya da mesajlar açık ve nettir.
- Yazarın sunduğu iletilerin gerçek yaşamda karşılığı vardır.

Bu tür metinlerde amaç bilgi vermek olduğundan yazar, kendi duygularını yazıya yansıtmaz. Yazarın mümkün olduğu kadar süslü ifadelerden kaçındığı bilgilendirici metinlerde, bilgi vermek ön planda tutularak anlatılanlar somutlaştırılmaya gayret edilir.

2.2.2. Öyküleyici Metin

Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olan olayları kapsayan her öyküde belli bir olay, olayın geçtiği mekân (yer), olayın gerçekleştiği zaman dilimi ve olayı gerçekleştiren kişiler (şahıs kadrosu) bulunur (Aktaş, Gündüz, 2002: 207).

Bilgilendirici metinlerde ifade edilen düşünceler somutlaştırılmaya çalışılırken öyküleyici metinlerde ifade edilen düşünceler somutlaştırılmaz. Öyküleyici metinlerde, okuyucunun hayal gücü sürekli aktif hâldedir. Öyküleyici metinlerde nesnellik yerine öznellik, gerçek anlamın yerine örtük anlamlılık hâkimdir ve okuyucu ileti veya iletileri bulmak için daha çok zaman harcamaktadır (Kolaç, 2009: 603). Eğitim öğretim döneminin ilk dönemlerinden itibaren çocukların ilgi gösterdiği öyküleyici metinler bu özelliklerle her zaman çocukların ilgisini çekmeye devam etmektedirler.

Kolaç (2009: 603), öyküleyici metinlerin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

- Olaya dayalıdır. Olay ya da olay örgüsünü içerir.
- Bir ana düşünceye sahiptir.

- Kişi, zaman ve mekân ögelerine yer verilir.
- Olay ya da olay örgüsü belli bir plana bağlı kalınarak anlatılır.
- Duygusal, düşsel ögelere yer verilir.
- Sözcükler ve cümleler açıkça görünen anlamlar dışında başka anlamlar da çağrışırlar.
- Metnin sonunda yazarın iletmek istediği mesaj ya da mesajlar örtüktür.
- Okurun, yazarın iletmeye çalıştığı ileti ya da iletileri anlayabilmesi için çaba harcaması gerekir. Anlatımda öznellik vardır.
- Anlatıcı bellidir.
- Yazarın kendine özgü bir anlatım biçimi vardır.

Okuyucunun kendi hayatından izler bulabileceği bu tür metinlerde öğrenci, gerçek hayatı veya düşsel hayatı ile bağlantı kurabildiği için bu tür metinlere daha çok ilgi göstermektedir. Bu tür metinler hayal gücüne daha çok hitap ettiklerinden anlaması, anlaşılması da daha kolay olmaktadır. Yazarın vermek istediği mesaj da bu tür yazılarda daha kolay hedefe ulaşabilmektedir.

2.2.3. Şiir

Şiirin sözlük anlamı “Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan edebî anlatım biçimi.” (Türkçe Sözlük, 1998: 2094) veya “Seslerin, ritimlerin, uyumların kaynaşmasıyla, mecazlardan yararlanarak, az bir sözcük dizisiyle coşkuları, duyguları, izlenimleri en etkili bir yolda anlatan söz ya da yazı.” (Demiray, 1988: 833) olarak verilmiştir.

Çağrışım, imge, duyular, sezgi ve duyguların önemli bir yer tuttuğu şiir, sanatsal yazı türlerinden en aksisi olarak kabul edilmektedir. Şiirde anlatım düz yazıya göre daha kapalı, söyleyiş daha ritmik ve algılar daha ön plandadır (Gökalp-Alpaslan, 2009: 174). Şiiri düz yazıdan ayıran başka bir özellik de şairin duygularını, düşüncelerini, hayallerini ve izlenimlerini şiire aktarırken az sözle çok şey anlatmayı amaçlamasıdır. Şair şiirinde kullandığı her sözcüğü özenle seçer ve sözcüklere derin anlamlar yükler. Aksan (2006: 24) şiirin, şairlerin duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini okuyucuyla paylaşmasında, bunları okuyucuya iletmesinde önemli ve etkili bir araç olduğunu, bu aracın etkileyciliğinin ise şair ile okuyucu arasındaki bağı güçlendirdiğini ifade ederek bunun okuyucunun şiire ilgisini artırdığını ifade eder. Ayrıca şiirin özellikle dinleyenin ya da okuyanın duygularına hitap ettiğini ve

şiiirin duygulara seslenebilme gücünün ise şiirde kullanılan dil ile sağlandığını ifade eder.

Şiirdeki çağrışımlar, imgeler kadar şiirde dizelerin kümelenişi, uzunluk kısalık durumu ve uyak dizilişi düz yazıya göre şiirin farkları olarak söylenebilir. Biçim olarak adlandırılan şiirin bu özellikleriyle yani ölçü ve uyak ile şair, şiirde müzikal bir etki oluşturulmaya çalışır. İfade edilen bu müzikal etki, şiirde gizemli bir hâl alan sözcükler aracılığıyla sağlanmaya çalışılır (Akalın vd. 2013: 113).

Şair, şiirde ciddi konuları, hayattan kesitleri, mizahı, en basit duyguyu kısacası her konuyu verebilir. Aynı konu birden farklı şair tarafından şiire aktarılmış olsa bile her şiir benzersizdir, emsalsizdir çünkü şair, şiirine sadece kendine ait olan duygusunu, yaşantısını ve bilgisini aktarmıştır. Şiirin yazana has özelliklerini, bakış açısını, kelimelerini ve sesi kullanış biçimini de şiirde belirgin bir şekilde görmek mümkündür (Kaya, 2013: 51).

Şiirlerde etkileyiciliği arttırmak için söz sanatlarına yer verilir. Söz sanatlarından benzetme, kişileştirme, konuşturma, mecazlı söyleyiş ve abartma sanatları ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında sıklıkla kullanılmaktadır (Yıldırım, 2012: 9). Söz sanatlarının ders kitaplarında kullanılmasıyla öğrenciler hem bu söz sanatlarını öğrenmiş oluyor hem de şiirin farklı bir dile sahip olduğunu fark ediyorlar.

Şiirler konularına göre; lirik, epik, didaktik, pastoral, satirik, dramatik olmak üzere altı türe ayrılırlar.

Lirik Şiir: Şairin, duygu ve düşüncelerini coşkulu bir dille anlattığı şiirlerdir.

Epik Şiir: Yiğitlik, kahramanlık, savaş vb. temaların işlendiği şiirlerdir.

Didaktik Şiir: Bilgi ve öğüt veren, bir düşünceyi açıklamayı amaç edinen şiirlerdir.

Pastoral Şiir: Doğa ve doğa güzelliklerini anlatan, bunları sevdirmeyi amaç edinen şiirlerdir.

Dramatik Şiir: Duygu, düşünce veya olayı tiyatro şeklinde veren şiir türüdür. Bu şekilde şiir harekete geçirilmiş olur.

Satirik Şiir: Bir olayı, durumu, düşünceyi veya kişiyi bazen açık bir şekilde bazen de üstü kapalı bir şekilde eleştiren şiirlerdir.

Metin türleri hakkında bilgi sahibi olmak, öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek için gereklidir. Her zaman aynı konu etrafında öğrencinin yazılı üretimde bulunması beklenmez. Dolayısıyla tür bilgisi bu anlamda öğrenciyi geliştirebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZ VARLIĞI

Dillerin zenginliğinin ölçütlerinden biri olarak kabul edilen kelime sayısı (Gencan, 1971: 26), o dilin söz varlığı veya kelime hazinesi olarak kabul edilir. Kelime hazinesi, “Söz dağarcığı, söz varlığı, vokabüler, kelime kadrosu.” (Türkçe Sözlük, 1998: 1265), “Bir dilde bulunan ya da bir kimsenin bildiği, kullandığı sözcük sayısının tümü.” (Demiray, 1988: 510) olarak tanımlanan söz varlığı, bu alanda yapılmış bazı çalışmalarda (Kurudayıoğlu 2005, Pilav 2008, Güngör 2016, Tanyıldız 2014, Balden 2009, Onan, 2016) kelime serveti, kelime hazinesi, söz dağarcığı, sözcük dağarcığı, sözcük serveti, sözcük gömüsü, söz varlığı, kelime dağarcığı, kelime kadrosu, vokabüler gibi farklı kelimelerle ifade edilmişlerdir.

Literatürde farklı farklı ifade edilmiş olsa da bütün ifadeler söz varlığını karşıladığı için bu çalışmada söz varlığı ifadesinin kullanılması tercih edilmiştir. Söz varlığı ile ilgili yapılan başlıca tanımlar şöyle sıralanabilir:

“Bir kişinin kazandığı sözcüklerin hepsine sözcük dağarcığı denir.” (Göğüş, 1978:360).

“Bir dilin söz varlığını oluşturan unsurlar yabancı kelimeler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler, terimler, çeviri kelimeleridir.” (Aksan, 1996: 26-38).

“Bir milletin bütün ‘var’ları, herhangi bir şekilde, kelimeler vasıtasıyla dilde mevcut bulunduğundan kelime serveti, yani sözlük, o dilin evrenini oluşturur.” (Çiftçi, 1998: 64).

“İnsanın doğduğu andan itibaren karşılaştığı ve çevresinde hazır bulduğu kelimeler, bu kelimelerin çağrıştırdığı kavramlar, kelimelerin oluşturduğu kalıplaşmış ifadeler kelime servetini meydana getirir.” (Tosunoğlu, 1999:1).

“Filoloji ve dilbilim çalışmalarında, bir dilin sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelme öğeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişler, bir bütün olarak sözvarlığı adı altında ele alınır.” (Aksan, 2002: 13).

“Bir dilde kullanılan kelimelerin hepsine ve ifade gücüne kelime hazinesi/dağarcığı/serveti denir.” (Karakuş, 2002:120).

“İnsanın yaşı, cinsiyeti, doğal ve sosyal çevresi ile doğru orantılı olarak kazandığı kelimelerin tamamıdır.” (Güleryüz, 2003: 13).

“... kelime hazinesi, kelime sayılan dil birimlerinin bütünüdür.” (Kurudayıoğlu, 2005: 9).

“Çok genel bir bakışla dillerin sahip olduğu sözcüklerin tümüne söz varlığı diyoruz.” (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2005: 138).

“Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamıdır.” (Korkmaz, 2007:144).

“...dile ait beceri alanlarına bağlı olarak ortaya çıkan ve çeşitlilik gösteren bir durum...” (Pilav, 2008: 43).

“Dünyaya geldiğimiz andan itibaren karşılaştığımız ve çevremizde hazır bulduğumuz kelimeler, bu kelimelerin çağrıştırdığı kavramlar ve kalıplaşmış ifadeler kelime dağarcığımızı oluşturur.” (Aytaş, 2009: 78).

“...kelime hazinesini, bireyin sahip olduğu ve okuduklarını veya dinlediklerini anlamlandırmasında; kendini yazılı veya sözlü olarak ifade etmesinde ona yardımcı olan kelimeler toplamı olarak tanımlayabiliriz.” (Duran, 2010: 4).

“Bireyin sahip olduğu kelimelerin tamamı kelime hazinesini meydana getirir.” (Güney ve Aytan, 2014: 619).

Kişinin söz varlığı yanı sıra konuşulan dilin söz varlığı da bulunmaktadır. Kişinin söz varlığını kullandığı kelimeler gösterirken dillerin söz varlığını da genellikle o dilin sözlüklerinden oluşmaktadır. Çiftçi (1991), dilin kelime hazinesinin sözlüklerde, bilim ve sanat eserlerinde sergilendiğini ifade eder. Fakat sözlüklerin konuşma dilinin bazı kelime ve kavramlarını içermediğini de ifade etmiştir. Bazen konuşulan dilde değişimler olabilmektedir (Dilaçar: 4) ki bu dilin ‘canlı bir varlık’ (Ergin, 2000: 3) olduğunun göstergesidir. Bu değişimlerin anlık olarak sözlüklere yansıyabilmesi de mümkün değildir. O nedenle dilin söz varlığının sözlüklerle ölçülmesi bazen yanlış olabilmektedir. Ayrıca dildeki kelimelerin farklı anlam özellikleri gösteriyor olması da unutulmamalıdır. Kelime sayısı ile beraber bu kelimelerin başka kelimelerle bir araya gelip farklı kelime grupları oluşturmaları ve her bir kelime grubunun ayrı bir anlam ifade ediyor olması da o dilin söz varlığını zenginleştiren farklı bir durumdur.

Yukarıda verilen tanımlara ek olarak, bu çalışma doğrultusunda, kişinin söz varlığı, kişinin doğumdan başlayıp eğitim ile devam eden ve sonrasında farklı uğraşlarla devam ettirdiği hayatı boyunca kullandığı kelime, kelime grubu, deyim ve atasözlerinin tümü olarak tanımlanabilir. Böylece bir dildeki söz varlığı sadece kelimelerden ibaret olmayıp aynı zamanda kelime grupları, deyim ve atasözlerinin de

söz varlığını oluşturduğu söylenebilir. Hatta cümle içerisinde isim, sıfat ve zarf görevinde kullanılan fiilimsiler de söz varlığı içinde kabul edilebilir.

3.1. Söz Varlığı ve Eğitimdeki Yeri

Zengin bir söz varlığının temelleri eğitim öğretim süreci içerisinde olmakla beraber bu süreç hayat boyu devam eder. Okul öncesi dönemde aile içinde yavaş yavaş oluşmaya başlayan söz varlığı eğitim öğretim sürecinde sağlam bir temele oturma imkânı bulur. Eğitim öğretim sürecinde kişi farklı derslerde ve farklı konularda, söz varlığını oluşturacak birçok yeni kelime ile karşılaşır ve öğrenir.

Bebeklikte çeşitli seslerin çıkarılması ve bazı kelimelerin taklit edilmeye çalışılması ile oluşmaya başlayan söz varlığında ailenin etkisi de önemli görülmektedir. Ailenin çocuğa ayırdığı kaliteli zaman, çocuğun söz varlığının oluşumunda önemli rol oynar. Hatta bu yüzdendir ki bakımevlerinde yeterli sevgi ve ilgi görmeyen, kimsesiz çocukların daha geç konuştuğu ve söz varlıklarının da az olduğu görülmektedir (Çankırılı ve Aydın, 2003: 314-315)

Söz varlığı, aile, arkadaş çevresi, öğretmenler, iletişim araçları ve her çeşit okuma materyallerinden beslenebilmektedir. Eğitim açısından bakıldığında, söz varlığının oluşumu ve gelişiminde ders kitaplarının etkisi de büyüktür. Çünkü sosyoekonomik şartların getirdiği bir sonuç olarak hâlâ günümüzde tek okuma kaynağı olarak ders kitaplarını kullanan büyük bir kitlenin olduğu görülmektedir (Karadağ ve Kurudayıoğlu, 2010: 425).

Kişiler okul öncesi, okul dönemi ve okul sonrası dönemde edindikleri kelimelerle birbirleriyle iletişim kurarlar. Kişilerarası iletişimin sağlıklı olabilmesi için iletişim sırasında kişilerin kullandıkları kelimelerin anlamlarını bilmesi önemlidir. Eğer muhatap olunan kişi, kullanılan kelimeleri anlamıyorsa sağlıklı bir iletişimden bahsedilemez. Bu nedenle kişilerarası ortak söz varlığının bulunması sağlıklı iletişim için faydalı olacaktır. Tosunoğlu (1999: 72) da aynı dili konuşanların ortak söz varlığına sahip olmalarının gerekliliğini belirtmiş ve bu ihtiyacın temel söz varlığını belirlemeyi zorunlu kıldığını ifade etmiştir. Kaplan (2000: 175) da kişilerin yazarken ve konuşurken aynı kelimelerle kendilerini ifade etmesinin önemini “Bir sözcük ne kadar çok sayıda insan tarafından bilinirse, anlaşma sahası da o kadar geniş olur.” cümlesi ile vurgulanmıştır.

Türkiye’de ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite eğitimleri süresince öğrencilerin edinmesi gereken söz varlığı hakkında herhangi bir planlama yapılmamıştır. Bazı

lkeler eğitim ğretim hayatının farklı kademeleri için böyle bir planlama yapmış ve bu doğrultuda çalışma planı uygulamaya geçirmişlerdir. Karakuş (2000: 128), İngiltere ve Almanya’da okul öncesi için 2000 kelimenin, 7 ilâ 12 yaş aralığındaki çocuklar için ise 5000 kelimenin öğretilmesinin hedeflendiğini ifade etmiştir. Yine bu ülkelerde kültürlü bir insanın yaklaşık 22.000 – 27.000 kelime ile kendini ifade etmesi gerektiği, kendini yetiştirmiş bir insanın ise 40.000 kelime bilmesi gerektiği tespitinde bulunulmuş ve bu sayıları eğitim hayatında bir hedef olarak kabul ettikleri belirtilmiştir.

2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) ğretim Programı söz varlığı bakımından incelendiğinde programın başında “Genel Amaçlar” başlığı altında “*Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri*” ifadesi yer almaktadır. Bu amaç, söz varlığının zenginleştirilmesinde anlama becerileri olan okuma ve dinlemeden hareket edileceğini, bunun da dil zevki ve bilinci oluşturacağını ve böylece öğrencilerin duygu düşünce ve hayal dünyalarını geliştireceğini vurgulamaktadır. Söz varlığını zenginleştirmenin yararlarını açıkça ortaya koyması bakımından bu amaç isabetli görülmektedir (Kurudayıoğlu ve Sosyal, 2016: 128).

Yapılandırmacı anlayışla oluşturulan 2006 Türkçe Dersi ğretim Programı’nda (MEB, 2005) doğrudan kelime ğretimi hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Fakat hem 1-5. sınıf hem de 6-8. sınıf Türkçe Dersi ğretim Programı’nda kelime ğretimi ile ilgili kazanımlara yer verilmiştir. 1-5. sınıf Türkçe Ders Programı’nda okuma becerisi başlığı altında bulunan ‘Söz Varlığını Geliştirme’ alt başlığı altında şu kazanımlar verilmiştir:

Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.

Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.

Eşsesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.

Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.

Ekleri kullanarak kelimeler üretir.

Seslerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturarak okur.

Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.

6-8. Sınıf Türkçe Dersi ğretim Programı’nda ise kelime ğretimi ayrı bir şekilde ele alınmamış, hem okuma hem de dinleme ‘söz varlığını zenginleştirme’ alt başlığı altında şu kazanımlar verilmiştir:

Okuma Becerisi-4. Söz Varlığını Zenginleştirme

Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.

Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.

Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

Dinleme Becerisi-4. Söz Varlığını Zenginleştirme

Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.

Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.

Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

Güney ve Aytan (2014: 620), 2005 yılında hazırlanan 1-5. sınıf ile 6-8. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programları arasındaki farkı şu şekilde açıklar: “6-8. sınıf Türkçe öğretim programında dinleme ve okuma becerileri içinde verilen kelime öğrenimi yöntemleri aynıdır. Aralarındaki fark elde edilirken kullanılan aktif beceri alanıdır. 1-5. sınıf Türkçe programıyla 6-8. sınıf Türkçe programı arasındaki fark genel olarak ilköğretim programının pasif kelime hazinesini; ortaokul programının ise aktif kelime hazinesini geliştirmeyi hedef almasıdır. 6-8. sınıf Türkçe programında yer verilen yöntemler ‘kelimeleri, deyimleri ve atasözlerini cümle içerisinde kullanma’ ve ‘sözlük’ çalışmalarıdır. 1-5 programında ‘görseller’, ‘kelimenin yapı analizi’, ‘anlam ilişkilerini ayırt edebilme’ ve ‘sözlük çalışmaları’ işe koşulmuştur. İki Türkçe programı arasında göze çarpan ortaklık sözlük kullanımıdır.”

2015 yılında oluşturulan ve kademeli olarak uygulanmaya konulan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programı’nda (MEB, 2015) da doğrudan kelime öğretimi ve kelime hazinesi ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi olmak üzere beş başlık altında toplanan öğrenme alanları 2015 programında sözlü iletişim, okuma ve yazma olarak üç başlık altında toplanmıştır. Kurudayıoğlu ve Sosyal (2016: 132), 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında kelime öğretimi ile ilgili şöyle bir değerlendirmede bulunurlar: “Programın Genel Amacı başlığı altında yer alan maddelerden biri ‘Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerini sağlamak’ şeklindedir. Buradan 2015 programının genel

amaçlarından birinin de öğrencilerin söz varlığını zenginleştirmek olduğu görülmektedir. Bu ifade 2006 programının ‘Genel Amaçlar’ başlığındaki ifadeyle aynı olması yönüyle dikkat çekmektedir.”

Son oluşturulan 2015 Türkçe programında Sözlü İletişim, Okuma, Yazma olarak üç başlık altında düzenlenen öğrenme alanları içerisinde, söz varlığı veya kelime öğretimi ile ilişkilendirebileceğimiz 5. sınıf kazanımlarına aşağıda yer verilmiştir:

Türkçe Dersi 5. Sınıf Kazanımları

T5.1. Sözlü İletişim

T5.1.1. Akranlarıyla ve yetişkinlerle bir konuyu konuşur/tartışır.

T5.2. Okuma

T5.2.18. Anlamını bilmediği sözcükleri ve sözcük gruplarını öğrenir.

Sözcükleri öğrenmek için görseller, sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçlar kullanılacaktır.

T5.2.19. Okuduğu metindeki sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı fark eder.

T5.2.20. Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bilir. T5.2.21. Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.

T5.3. Yazma

T5.3.5. İçeriğe uygun atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

Türkçe Öğretim Programı’nda (2005) kelime hazinesi ve öğretimi ile ilgili bir boşluk görülmektedir. Programdaki bu boşluğu Karakuş (2000: 129), ülkemizdeki farklı yaş gruplarına yönelik kelime hazinesi hedefleri belirleyerek şu şekilde kapatmaya çalışmıştır. Buna göre:

“0-6 Yaş Grubu: 2000-3000 kelime,

7-12 Yaş Grubu: 5000 kelime (Bu yaş grubundaki çocuk standart dildeki kelimelerin 15 tanesinin tarifini yapmalı),

13-18 Yaş Grubu: 20000 kelime (Rakamlar kesin olarak kabul edilmemelidir)”

belirlenen bu hedeflerle kişilerin söz varlığının istenilen seviyeye çıkarılması amaçlanmıştır.

Eğitim öğretim sürecinde, eğitimcilerin öğrencilerin söz varlıklarını bilmemeleri ve tespit edememelerinden kaynaklanan iletişim sıkıntıları görülebilmektedir. Kazanımların hedef kitleye başarıyla kazandırılmasında söz varlığının önemli etkisi olduğu düşünülmektedir. Tosunoğlu (1991), öğrenciler için belirlenecek temel söz varlığı hedefleriyle neyin, ne kadar, hangi kelimelerle öğretileceğinin de belirlenmiş olacağını ifade etmiştir. Bu doğrultuda her seviyeye göre ayrı ayrı düzenlenecek olan kelime listeleri; bireyin kavrama, algılama, yorumlama, karar verme gibi zihinsel fonksiyonlarını ve hedeflenen toplumun özelliklerini kapsadığı için başlangıç kadar bitişi de belirleyeceğini bu sebeple nelerin ne kadar öğretileceğini yaklaşık olarak göstereceğini ifade eder.

Kurudayıoğlu (2005: 10), dil becerilerinin anlama ve anlatma olmak üzere ikiye ayrılmasını temel alarak şunları söyler: *“Anlamayı okuma ve dinleme; anlatmayı da yazma ve konuşma becerileri oluşturmaktadır. İşte bu beceriler açısından kelime hazinesi ele alındığında bireyin duygu ve düşüncelerini yazma ve konuşma yoluyla ifade ederken kullandığı kelimeler anlatmaya yönelik kelime hazinesini, dinlediğini ve okuduğunu anlama süreçleri de anlamaya yönelik kelime hazinesini oluşturmaktadır.”* İfadeden de anlaşıldığı üzere hem anlama becerisi hem de anlatma becerisinde öğrencilerin sahip olduğu söz varlığının etkisi bulunmaktadır.

Söz varlığının, dile ait beceri alanları ile yakından ilgili olduğunu ifade eden Pilav (2008: 41) da şu şekilde devam eder: *“Temelde anlama ve anlatma diye ikiye ayırdığımız dil becerileri tamamen kelime hazinesine yaslanarak gerçekleşir. Kişinin okuma ve dinleme suretiyle gerçekleştirdiği anlama becerisi anlamaya yönelik kelime hazinesini, konuşarak ve yazarak gerçekleştirdiği anlatma becerisi de anlatmaya yönelik kelime hazinesini meydana getirmektedir. Böylece kelime hazinesini anlama kelime hazinesi ve anlatma kelime hazinesi diye ikiye ayırmamız daha doğru olacaktır. Daha da ileri giderek anlama kelime hazinesini, dinleme ve okuma kelime hazinesi şeklinde ayırma tabi tutabiliriz. Böylece özellikle bir kişinin kelime hazinesi dediğimizde hangi dil becerisine ilişkin kelime hazinesini kastettiğimizi mutlaka açığa vurmamız.”*

Günlük hayatta çeşitli sebeplerle bireyin kendisini ifade etmesini sağlayan kelimelerden oluşan söz varlığı aktif ve pasif kelimelerden oluşur. Aktif kelimeler, günlük hayatta bazen yazılı olarak bazen sözlü olarak kullanılan ve rahat bir şekilde anlaşılan kelimelerdir. Günlük hayatta iletişimde bulunulan kişilerden duyulan veya

herhangi bir metinden okunan, anlaşılan fakat kullanılmayan kelimeler ise pasif kelimelerdir.

Bireyin sahip olduğu kelimelerin tamamını kelime hazinesi olarak kabul eden Güney ve Aytan (2014: 619) aktif kelime hazinesini oluşturan kelimelerin sözlü ve yazılı anlatımda bilinçli olarak kullanılan kelimeler olduğunu; pasif kelime hazinesini oluşturan kelimelerin ise anlatım faaliyetlerinde kullanılmadığını fakat okuma ve dinleme becerilerinde karşılaşıldığında anlamlandırılabilen kelimeler olduğunu ifade ederler.

3.2. Söz Varlığının Önemi

Günlük yaşantımızda zamanımızın önemli bir bölümünü, herhangi bir yolla iletişim kurmak tutar. Yazılı, sözlü, görüntülü veya daha farklı yöntemlerle kendimizi ifade ederken kişisel söz varlığımız ne kadar fazla ise o derece kendimizi rahat hissederiz çünkü anlama ve anlatma kabiliyetimiz bildiğimiz kelimelerle sınırlıdır. Duygu ve düşüncelerimizi aktarmaya yarayan kelimeler, iletişim kurarken o kadar etkilidirler ki yeri gelir *“göz önünde bulunmayan her şeyi göz önüne getirebilir, ölüleri diriltebilir, ağaçları konuşturabilir”* (Kaplan, 2000: 137).

“Anadili öğretiminin nihai hedeflerinden biri belki de en önemlisi...”nin (Karakuş, 2002: 138) söz varlığı olduğunu düşündüğümüzde, söz varlığının Türkçe derslerinin temel hedefi olduğu sonucuna varılabilir. Bu çalışmada yapılan uygulamalarda kendini rahat ifade edebilen yani söz varlığına güvenen kişilerin özgüvenlerinin de yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Çünkü söz varlığı zengin olan kişi karşılaştığı herhangi bir durum veya olay karşısında kendisini rahat ifade edebilmektedir. Ya da böyle durumlarda kendisini rahat bir şekilde ifade edebilecek güveni taşımaktadır.

Söz varlığının zenginliği, kişinin düşüncelerine de etki eder. Kullanılan kelime sayısının artması düşüncenin gelişmesi ile doğru orantılıdır (Karatay, 2007: 143). Sosyal bir varlık olan insan doğumundan ölümüne kadar farklı insan, toplum, millet ve kültürlerle karşılaşır. Karşılaştığı bu farklı kişi ve durumlarda söz varlığına göre yer edinir. Çünkü bu durumlarda kendini rahat ve güzel ifade etmişse itibar görmüş, fikirleri önemsenmiştir.

Söz varlığı zengin olan kişi, okuduklarını ve dinlediklerini daha rahat anlar bunun yanı sıra söz varlığının akademik ve çalışma hayatındaki başarıya da olumlu etkisi olduğu söylenebilir. İnsan, duygu ve düşüncelerini kelimelerle ifade edebilen bir

canlı olduğu için söz varlığının zenginliği aynı zamanda kişinin düşünce dünyasının da zenginleşmesi anlamına gelmektedir (Kurudayıoğlu, 2005: 15).

Söz varlığının azlığı, anlama ve anlatımlarda önemli bir engel olarak görülür. Kişi kendini rahat ve güzel bir şekilde ifade edemediğinde de toplum içinde kendini yetersiz hissedebilmektedir. Aynı şekilde eğitim hayatı içerisinde de söz varlığının yeterli olup olmadığı önemlidir. Türkçe dersi temel becerilerin kazanılmasında söz varlığının önemi büyüktür. Sever (2000: 13), temel becerilerin kazandırılmasında söz varlığının önemli olduğunu ve öğrencilerin okuduklarını veya dinlediklerini tam ve doğru olarak anlaması; anladıklarını, düşünüp tasarladıklarını sözlü veya yazılı olarak etkili bir şekilde ifade edebilmesinin de söz varlığına bağlı olduğunu ifade etmiştir.

Kişinin öğrendiği ve söz varlığına dâhil ettiği her kelime kişi için ayrı bir birikim ve tecrübe anlamına da gelmektedir. Söz varlığına katılan her kelime ile kişinin kazandığı kelime sayısı artacak ve bir hazine oluşturmuş olacaktır. Kelime hazinesinin oluşmasıyla insanı insan yapan ve onu diğer canlılardan farklı ve üstün kılan dil ortaya çıkacaktır (Tosunoğlu, 1998). Zengin bir kelime hazinesi ile kendini ifade edebilen kişi, daha güzel ve rahat iletişim kurabileceği için dilin avantajlarından da faydalanmış olacaktır.

Kişilerin akademik ve sosyal başarılarında önemli olan söz varlığı aynı zamanda bireyin bilgi ve kültür düzeyini de gösterir. Çünkü okumak ve dinlemek; kelime kazanmak ve birikim yapabilmenin temel şartlarıdır (Pilav, 2008: 56). Kelime hazinesi zenginliğinin, bilgili ve kültürlü olmanın göstergesi olarak görülmesinin en büyük nedeni bilginin, yeni kelimelerin okuyarak elde edilmesindendir.

Yazılı, sözlü, görsel veya daha farklı şekillerde iletişim hâlinde olan insanoğlu, sağlıklı bir iletişim için karşıdakini anlayabilmeli ve kendini doğru anlatabilmelidir. Ancak bu şekilde sağlıklı bir iletişimden söz edilebilir. “...iletişimin sağlıklı olabilmesi için konuşan veya yazan ile okuyan ve dinleyen yani verici ve alıcı arasında ortak bir dilin olması şarttır.” (Kurudayıoğlu, 2005: 16). Her zaman için birbirini doğru anlayan kişiler daha sağlıklı iletişim kurabilmektedirler.

Eğitim öğretim ortamlarında, öğretici-öğrenci arasındaki iletişimde ve bilgi alışverişinde de söz varlığının önemi çok büyüktür. Eğitim ortamlarında okuyarak, yazarak, dinleyerek, izleyerek veya daha farklı şekillerde gerçekleşen öğrenme-öğretme faaliyeti dilin yani kelimelerin üzerine inşa edilir. Bu süreçte, iletişimi kuran taraflardan herhangi birisi kullanılan kelimelere yabancı kalırsa sağlıklı bir

iletişimden söz edilemez. Dolayısıyla belli kazanımların kazandırılması hedeflenen bu eğitim-öğretim faaliyetinin başarıya ulaşması da beklenemez.

Pilav (2008: 56), eğitimde bilgi kazanımının okuma aracılığı ile gerçekleştiğini ve öğrencinin okuma materyalinden, öğretmenden kazanacağı bilginin niteliğinin sahip olduğu söz varlığına bağlı olduğunu ifade etmiştir. Aynı çalışmada öğrencinin, okuduğu metinde anlamını bilmediği çok sayıda kelime varken, dinlerken alıcı kelime hazinesinde bulunmayan kelimelerle karşılaştığında yeterli kazanıma ulaşamayacağı bu nedenle kişinin bildiklerini ortaya dökebilmesi, yazarak ve konuşarak daha etkili düşünebilmesi de yine zengin söz varlığına bağlanmıştır.

Söz varlığının zenginliğinin ölçütü kendini çok kelime ile ifade etmektir. Öğrenci kendini ne kadar çok kelime ile ifade edebiliyorsa ve dönüp dönüp aynı kelimeleri kullanmıyorsa söz varlığı yeterli ve zengin demektir. Baldan (2009: 20), söz varlığı yeterli olmayan bir öğrencinin, sınırlı sayıda kelime bildiğini bu nedenle duygu ve düşüncelerini yazılı veya sözlü ifade ederken güçlük çekeceğini ifade eder. Bu kişilerin duygu ve düşüncelerini bildiği sınırlı sayıdaki ve aynı kelimelerle aktaracağını hâlbuki kelime hazinesi zengin olan bir öğrencinin ise, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebileceğini belirtir. Ayrıca aynı çalışmada, söz varlığı yeterli olan öğrencinin, çevresinde, okulda kazandığı ve öğrendiği yeni kelimeler sayesinde yazdığı, okuduğu metinleri doğru ve kolay anlayacağı aktarılmıştır.

Bir kişi, ne kadar bilgi ve birikimli olsa da veya ne kadar üst seviyede bir donanıma sahip olsa da eğer kendini ifade edemiyorsa, bu birikimi aktaramıyorsa bilginin, birikimin, donanımın kıymeti görülmeyebilir. *“İnsanların kelime hazinelerinin derinliği düşünsel ve sosyal dünyada bireyin statüsünü belirleyen onun insanlarla olan ilişkisinin boyutlarını, bedî zevklerini belirleyen en önemli unsurdur. Bireyin düşünsel gücünün hangi sınırlara dayandırılacağı ve ne ölçüde geliştirilebileceği hususunu kullandığı kelimelerle ölçmek mümkündür.”* (Çıplak, 2005: 21).

3.3. Söz Varlığını Geliştirme Yöntem ve Teknikleri

Ailede oluşmaya başlayan sonrasında okul, sosyal çevre ile şekillenen kişinin söz varlığı, dil aracılığı ile kurulan iletişimin en temel unsurudur. Söz varlığı; aile, eğitim öğretim ortamları, sosyal çevre içerisinde kişinin kendi edinimleri sonucu oluşsa da farklı şekilde yapılacak çalışmalarla da takviye edilebilecek bir birikimdir. Bebeklik döneminde ailede, sonrasında okulda yapılacak çalışmalar önemlidir. Okul

döneminde özellikle Türkçe derslerinde temel beceriler vasıtasıyla farklı çalışmalarla zengin bir kelime hazinesi kazandırılabilir.

Söz varlığını geliştirmenin en verimli ortamı Türkçe dersleridir. Türkçe derslerinde, öğretmenin kılavuzluğunda yapılacak söz varlığını geliştirme çalışmaları, öğrencilerin dili iyi kullanabilmelerini ve düşüncelerini geliştirmeyi sağlar. Düşünce, dil aracılığıyla ortaya çıktığı için; dili öğrenen birey düşünceyi de öğrenmiş olur (Karatay, 2007: 146). Düşüncenin doğru ve etkili bir şekilde ifade edilebilmesi kelime hazinesine bağlıdır. Kişinin kelime hazinesi yeterli değilse yapılabilecek bazı kelime hazinesini zenginleştirme çalışmaları ile kişinin düşüncelerini doğru ve etkili ifade edebilmesine yardımcı olunacaktır.

Türkçe derslerinde, ders araç gereçlerinin başında gelen ders kitapları kelime öğretimi açısından yeterli gelmemektedir. Bunun bir sebebi de Türkçe Öğretim Programı'nda kelime hazinesini zenginleştirmeye yönelik çalışmalara yer verilmemiş olması gösterilebilir. Ders kitaplarının bu konu için yetersiz görülmesinden dolayı kelime hazinesini zenginleştirmek için, bu alanda yapılan çalışmalarda bazı uygulamaların yapılması tavsiye edilmektedir.

Karatay (2007: 150-151), kelime öğretiminin etkin ve öğrenilen kelimelerin kalıcı olmasını sağlamak için aşağıdaki etkinliklerin yaptırılabilceğini ifade etmiştir. Buna göre:

- Her öğrenciye yeni öğrendiği kelimeleri yazacağı bir sözlük tutturmak.
- Öğrencilere sözlük aldırarak ve kullanımını özendirmek.
- Öğrenciye, kullanım sıklığı yüksek, günlük hayatta sürekli karşılaşılabilecek kelimeleri öncelikle öğretmek.
- Öğretilecek kelimeleri sözle ifadeden önce jest ve mimiklerle anlatmaya çalışarak, kelime somut bir varlığı veya nesneyi karşılıyorsa var olan şeyin kendisini veya resmini gösterme yoluna gitmek.
- Eyleme dayalı iş, oluş ve hareket bildiren bir kelime öğretiliyorsa bu eylemi uygulamak ve açıklamasını yapmak.

- İlköğretimin birinci kademesinde kelimeler zıt anlamlarıyla beraber (soğuk-sıcak gibi) kavratılmaya çalışılmalı, fakat ikinci kademedan itibaren kelimeler eş anlamlarıyla da açıklanmaya çalışılmalıdır.
- Daha önce öğretilen kelimelerin tekrarını sağlamalı, bu da daha önce belirtildiği üzere programlı ve standart dil öğretecek ana dili ders kitabıyla mümkündür, ders kitabının ilerleyen ünitelerinde daha önce öğretilen kelimelerin farklı anlamlarda kullanılabileceği sezdirilmelidir.
- Aktif olarak kullanılmayan kelimelerin unutulmasını önlemek amacıyla düzeye uygun kitaplar belirleyerek bunların öğrenciler arasında zevkle okunmasını sağlamak.
- Ana dili ders kitaplarına yer yer ve olanaklar ölçüsünde yeni öğretilen kelimeleri içeren kare bulmacalar, şans oyunlarına benzer kelime veya deyim kullanımı öğreten çeşitli oyunlar yerleştirilmelidir. Bu durum öğrenciyi aynı zamanda entelektüel ve sosyal hayata da hazırlayacaktır.
- Öğretilen kelimelerin konuşma ve okuma esnasında telâffuzunun; yazılı anlatımda imlâsının doğru olup olmadığını dikkatle değerlendirmeli bu konuda öğrenciye örnek olunmalı, gerekirse öğrencilere özel ilgi gösterilmelidir. Bunun için yazılı anlatım çalışmalarını dikkatle incelemek; yazılı anlatım çalışmaları yanında çeşitli konularda öğrenilen kelimeleri kullanmayı özendirerek çeşitli münazaralar yaptırılmalıdır.

Yukarıda verilen uygulamaların yanı sıra alanda yapılmış bazı çalışmalarda ve Türkçe derslerinde kullanıldığı gözlemlenen, söz varlığını zenginleştirmek için kullanılabilecek belli başlı yöntem ve teknikler aşağıda sıralanmıştır:

3.3.1. Okuma Yöntemi

İnsanlar bilgi edinmek, kaliteli vakit geçirmek, araştırma yapmak gibi farklı sebeplerle kitap okurlar ve kitap okumak kelime hazinesini geliştirmenin en basit ve etkili yoludur. Kitap okuyan kişi, birçok yeni kelime ile karşılaşır ve bu kelimeleri metnin bağlamından daha kolay anlamlandırabilir. Metin içerisinde görülen kelimeler böylece akılda daha kolay tutulabilmekte dolayısıyla kelime hazinesine eklenebilmektedirler (İpekçi, 2005: 17, Çevik, 2011: 69).

3.3.2. Dinleme Yöntemi

Dinleme faaliyeti, aile, okul, sosyal çevre gibi yaşamımızın her alanında karşımıza çıkan bir beceridir. Hayatın farklı alanlarında duyduklarımızın içinde yeni kelimeler de olabilmektedir. Duyduğumuz bu yeni kelimelerin anlamlarını dinlediğimiz anda veya sonrasında bir şekilde öğrenerek kelime hazinemize katabiliriz. Okuyarak öğrenilen kelimeler gibi dinleyerek öğrenilen kelimeler de kelime hazinesinde rahat yer edinirler (İpekçi, 2005: 18, Çevik, 2011: 69).

3.3.3. Kelime Defteri Yöntemi

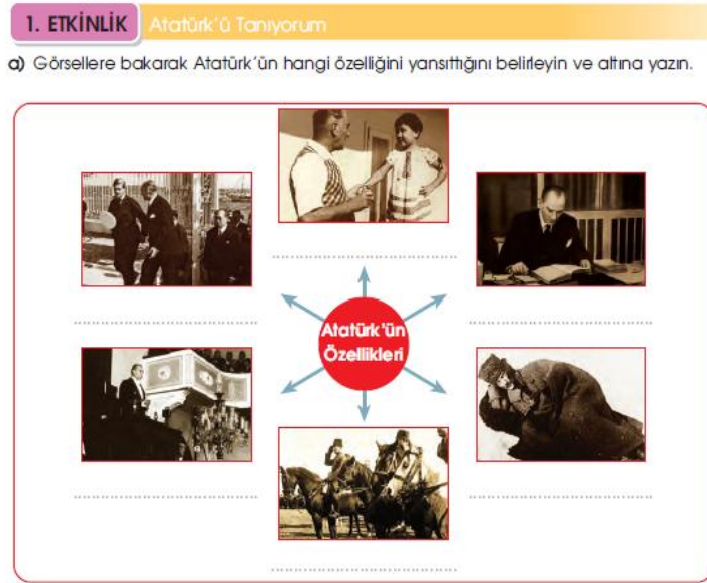
Öğrenciler özellikle Türkçe ders kitaplarında farklı türlerde birçok metin ile karşılaşır. Bu metinler her ne kadar onların yaş ve seviyelerine göre düzenlenmeye çalışılsa da anlamlarını bilmedikleri kelimelerle karşılaşabilmektedirler. Anlamı bilinmeyen kelimelerin anlamları üzerinde durulduktan sonra öğrencilerin o kelimeleri kelime defterlerine not etmeleri faydalı olacaktır. Kelime defterlerinin ders defterlerinden ayrı olması ve sözlükler örnek alınarak alfabetik sıraya göre kelimelerin yazılması kullanım kolaylığı sağlayacaktır. Böylece önceden yazılmış olan kelimenin bulunması kolay olacak ve aynı kelimenin tekrar yazılmasının önüne de geçilmiş olacaktır.

Kelime defteri tutulurken kelime hangi cümlede geçmişse o cümlenin de yazılması kelimenin hatırlanmasını kolaylaştıracaktır. Bazen de öğrencinin kendi kurduğu cümleler veya şiir, şarkı sözleri kelimenin kalıcılığını arttırmaktadır. Yeni öğrenilen kelimeler, deftere yazıldıktan bir süre sonra o kelimelerle farklı türde metinler oluşturularak geri bildirim sağlanabilir (İpekçi, 2005: 19).

3.3.3. Gösteri Yöntemi

İnsanın gördüklerini hatırlaması daha kolay olduğundan gösteri yöntemi eğitim öğretim ortamlarında etkili bir şekilde kullanılabilecek bir metot özelliği gösterir. Kelime hazinesini geliştirme çalışmalarında da gösteri yönteminin kullanılmasının faydaları olmaktadır. Gösteri yöntemi ile öğrenci öğrendiği kelimeyi karşılayan varlığı, hareketi, durumu görmüş olur ve böylece o kelime onun zihninde daha kolay yer edinir (İpekçi, 2005: 19, Çevik, 2011: 71).

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.40)

3.3.5. Otuz Kelime Üzerine On Artı Yöntemi

Bu yöntemde öğrencilere, yaş ve seviyelerine uygun otuz kelime verilir, bu kelimelerle herhangi bir türde yazı yazmaları istenir. Bu çalışmaya her hafta on kelime eklenerek devam edilir. Böylece öğrenciler zaman geçtikçe daha çok kelime öğrenecek ve daha da önemlisi öğrendikleri bu kelimeleri yazılı anlatımlarında kullandıkları için belki de unutmayacaklardır (İpekçi, 2005: 20, Çevik, 2011: 70).

3.3.6. Sözlük Kullanma Yöntemi

Türkçe eğitiminin genel amaçlarından biri, öğrencilerin duygu, düşünce ve hayallerini yazılı ve sözlü olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlamaktır. Bu amacın gerçekleşmesi öğrencilerin sahip olduğu kelime hazinesiyle

yakından ilişkilidir. Öğrencilerin kelime hazinesini zenginleştirmede kullanılabilecek materyallerden biri de sözlüklerdir (Melanlioğlu, 2013: 266).

İnsanlar hayatlarının her döneminde sözlük kullanmaya ihtiyaç duyarlar. İlkokuldan itibaren kullanılan sözlüklerde kelime anlamının yanında kelimenin cümle içinde kullanışı da yer almaktadır. Sözlük kullanma alışkanlığı olan bireylerin kelime hazinelerini geliştirmeleri daha kolay olmaktadır (Yiğit, 2011: 39, Baldan, 2009: 36).

1. ETKİNLİK Bildim Yazdım Buldum Yazdım

- a) Tablodaki bildiğiniz kelimelerin yanına "X", bilmediğinizin yanına "—" işareti koyun. Kelimelerin anlamlarını sözlükten kontrol ederek yazın. Bilmediğiniz diğer kelimeleri tablonun altına ekleyerek bulduğunuz anlamı yazın.

kasırga		
hırçınlaşmak		
ürkü		
bezmek		
yakınmak		
bannak		
beton yığının		
soluk		
çakar		
çeşni		
kavruilmek		
yakınma		
dehşet verici		

- b) Aşağıdaki deyimlerin anlamını sözlükten bularak karşısına yazın.

can derdine düşmek	
ağız birliği etmek	
dile getirmek	
canla başla çalışmak	
söküp atmak	
iyice azıtmak	
aklıni başına almak	

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.215)

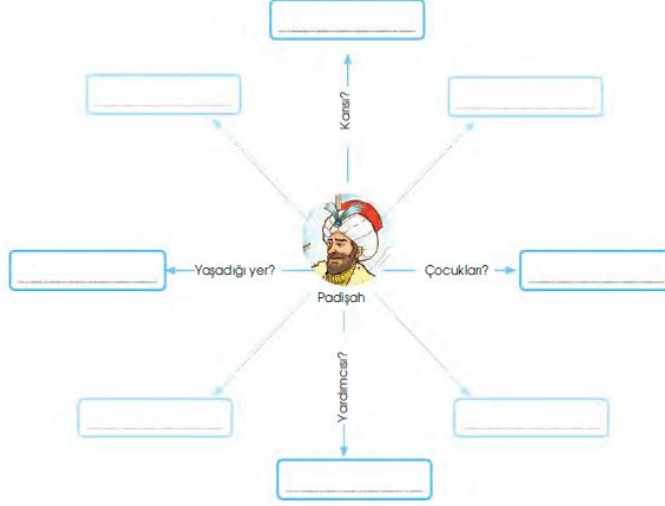
3.3.7. Serbest Çağırışım Tekniği

Öğrenilen kelime ile ilgili başka kelimelerin söylenmesi ile ilk öğrenilen kelimenin akılda kalması daha kolay olabilmektedir. Örneğin 'suflör' kelimesinin kelime hazinesine yerleşmesini sağlamak amacıyla tiyatro ile ilgili olduğunu kavratmak amacıyla sahne, kostüm, kulis gibi tiyatro ile ilgili başka kelimeler de sıralanır.

Böylece öğrenci suflör kelimesinin tiyatro ile ilgili olduğunu zihnine yerleştirir ve yaptığı çağrışımlarla kelimeyi unutmaz (İpekçi, 2005: 21).

1. ETKİNLİK Padişahın Dünyası

Bir padişahın hayatında aşağıdaki kavramların karşılığının neler olduğunu yazın. Padişah-
la ilgili aklınıza gelen diğer kavramları boşluklara yerleştirin.

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.10)

3.3.8. Sadeleştirme Yöntemi

Herhangi bir metin verilerek bu metindeki yabancı kelimelerin veya anlamı bilinmeyen bütün kelimelerin ayıklanması istenir. Ayıklanan kelimelerin anlamları beraberce bulunarak kavratılması sağlanabilir (İpekçi, 2005: 22).

2. ETKİNLİK Kelime Avı

Şiirin bilmediğimiz kelimelerini avlayarak kovanıza koyun.

Memleket isterim Gök mavi, dağ yeşil, tarla sarı olsun Kuşların, çiçeklerin diyanı olsun.
Memleket isterim Ne başta dert, ne gönülden hasret olsun Kardeş kavgasına bir nihayet olsun
Memleket isterim Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun Kış günü herkesin evi barkı
olsun Memleket isterim Yaşamak sevmek gibi gönülden olsun Olursa bir şikâyet
ölümden olsun.

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.21)

3.3.9. Karşılaştırma Yöntemi

İçinde yabancı kelimelerin veya anlamı öğrenciler tarafından bilinmeyen kelimelerin olduğu bir metnin sadeleştirilmiş hali de verilerek karşılaştırma yapmaları istenir. Bu şekilde bu kelimelerin anlamları kavratılabilir (İpekçi, 2005: 22).

3.3.10. Çağrışım Akıcılığı Tekniği

Kelimenin daha çabuk kavratılması için kullanılan bu yöntemde de verilen bir kelimenin eş anlamlısının ve zıt anlamlısının bulunması istenir. Bu şekilde kelimenin zihne yerleşmesi sağlanır (Çevik, 2011: 68).

2. ETKİNLİK İkizini Arayan Kelimeler

Aşağıdaki cümlelerde bazı kelimeler koyu renkli yazılmıştır. Bu kelimelerin eş anlamlılarını yandaki sütundan bularak eşleştirin.

Cümleler	Kelimeler
Bu önemli yarışmayı kazanan şiiire, 500 lira mükâfat verilecekti.	anıt
Genel Kurmay Başkanlığı'nın isteği üzerine Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açılan bu yarışma çok rağbet gördü.	para miktarı
Sadece o milletvekili, mahcubiyetten kızarmış yüzüyle, sessizce önüne bakıyor, ne başını kaldırıyor ne de ağzını açıyordu.	ilgi
O, dışarı çıktıkça, kenarda kaldıkça tevazuda derinleştikçe gönüllere daha çok girmişti.	ödül
Bu sebeple manevi yeri emsalsizleşti .	utangaçlık
Bu ahlak ve karakter abidesi olan Mehmet Âkif...	alçak gönüllülük
Âkif Bey, o yokluk günleri için çok büyük bir meblağ olan bu mükâfatı almayı reddetti.	eşsiz

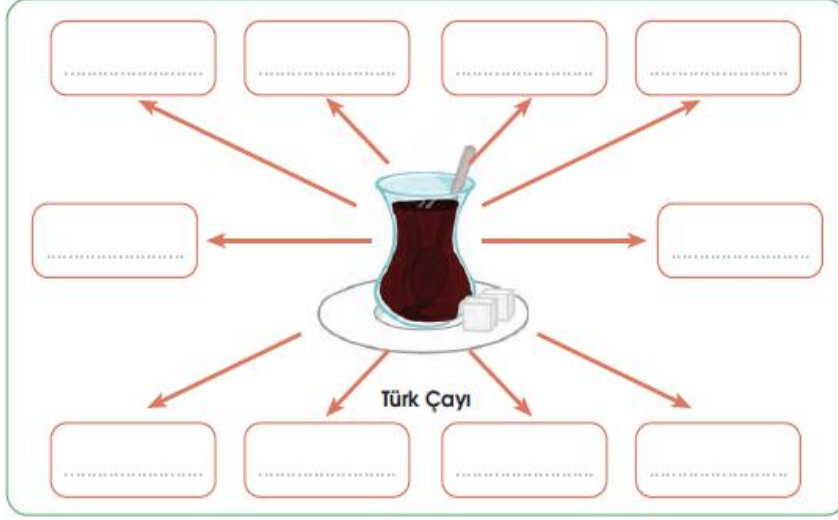
(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.48)

3.3.11. Ses veya Görüntü Kaydı Yöntemi

Bu yöntem ile özellikle telaffuz hatalarının giderilmesi veya zor telaffuz edilen kelimelerin telaffuzlarının öğretilmesi sağlanabilir. Kişiler telaffuzda zorlandıkları kelimeleri kullanmaktan çekindiklerinden zamanla unutup gidebilirler. Bu yöntemle bu tür kelimelerin diri tutulması sağlanabilir (İpekçi, 2005: 23).

2. ETKİNLİK Akımda Kalarlar

"Bir Bardak Çay Daha İstiyorum" kitabının yazarı Katharine Branning'in (Ketrin Birening) çay belgeselini izlediniz. Belgeselde söylenen Türk çayının özelliklerini okların karşısına yazın.

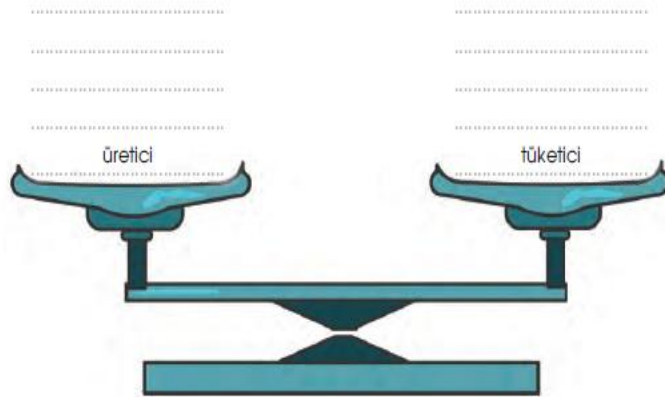
(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.82)

3.3.12. Zıtları Bulma Tekniği

Herhangi bir kelime verilerek o kelimenin zıt anlamlısı buldurulmaya çalışılır. Bu şekilde sınıf içinde zıt anlamı bulmak için farklı farklı kelimeler söylenecek bu şekilde kelime kavratılmaya çalışılacaktır (İpekçi, 2005: 23).

5. ETKİNLİK Kavramları Tartıyorum

Okuduğunuz metinde bazı kavramlar sürekli olarak karşılıklı biçimde kullanılmıştır. Bu kavramları terazinin kefesine dengeli olarak yazın. Karşılıklı kavramları bulamazsanız terazinin dengesi bozulacak.

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.36)

3.3.13. Şema Hazırlama Tekniği

Bu çalışmada eş anlamlı, zıt anlamlı, yakın anlamlı ve sesteş kelimeler belirlenerek bir şema yapılabilir. Hazırlanan bu şema sınıf panosuna asılır ve yeni kelimeler hatırlandıkça zamanla ilave edilir. Göz önünde bulunan ve öğrencilerin ekleme yaparak sürekli aktif olacakları bu çalışma ile yeni kelimeler daha kalıcı hâle getirilebilir (İpekçi, 2005: 23).

6. ETKİNLİK

Kiminin Eşi Var Kiminin Zıddı Var

Aşağıda metinden cümleler verilmiştir. Altı çizili kelimelerin yerine, aynı anlama gelecek kelimeleri; kırmızı yazılan kelimelerin yerine zıt anlama gelecek kelimeler getirerek cümleleri yeniden yazın. Değişiklik cümlenin anlamını bozuyorsa ☹ , anlamda büyük bir değişiklik olmuyorsa 😊 çizin.

Metinden Cümleler	😊/☹	
Çünkü bu sayfa kırmaya çok <u>kızardı</u> .	😊	Çünkü bu sayfa kırmaya çok <u>sinirlenirdi</u> .
Kibarca sayfalarını kırmamaları için bizzat <u>ikaz</u> ederdim.		
Kitap okurken <u>muhakkak</u> kırmızı kalemle çizerek önemli <u>hususları</u> belirtirdi.		
Ama müthiş bir <u>hızlı</u> okuma tekniğine sahipti.	☹	Ama müthiş bir <u>yavaş</u> okuma tekniğine sahipti.
Beş bin kadar kitabın <u>büyük</u> bir çoğunluğunu okumuştur.		
Şaşırma, şaşırma, <u>savaşta</u> bunlarla cephane taşıdık.		
O da kültür ve sanat <u>savaşımızdır</u> .		

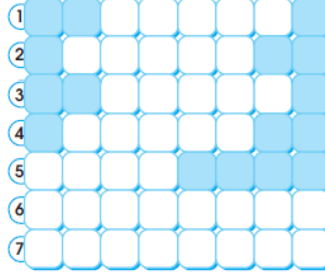
(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.43)

3.3.14. Bulmaca Tekniği

Öğrencilere bulmaca çözme alışkanlığı kazandırmak da başka bir kelime hazinesini geliştirme yöntemi olarak kullanılabilir. Yeterli vakit olduğu takdirde sınıfta bulmaca çözülebilir veya öğrencilerin evde bulmaca çözmeleri istenebilir. Evde çözülen bulmacalardan da cevabı bulunamayan veya ilginç olanlar sınıfta paylaşılabilir (Çevik, 2011: 70).

1. Etkinlik: Aşağıdaki anlamlara karşılık gelen kelimeleri bularak bulmacaya yerleştiriniz.

1. Bir insanın ruhsal gücü.
2. Belgelik.
3. Alışverişte alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelerin serildiği yer.
4. Bir duygu, tasan, güzellik vb. nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.
5. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse.
6. Bir şeyin olabilmesi durumu, olabirlik, ihtimal.
7. Mesleği bilgi öğretmek olan kimse.

(6. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.27)

3.3.15. Drama Yöntemi

Drama tiyatro gibi sahne gösterilerinde kelimelerin telaffuzu önemlidir. Öğrenci anlamını doğru bildiği kelimeleri her zaman daha doğru telaffuz eder. Bu çalışmada, içinde öğrencilerin anlamını bilmedikleri veya telaffuzda zorlandıkları kelimelerin sıklıkla yer aldığı bir oyun metni verilir ve çalışmaları istenir. Öğrenciler rollerini iyi bir şekilde yapabilmek için kelimelerin telaffuzunu ve anlamlarını bu şekilde öğreneceklerdir (İpekçi, 2005: 24).

3.3.16. Sözcük Oyunları Yöntemi

Kelime hazinesini geliştirmek için kullanılabilecek bu yöntem aslında kişilerin her dönem eğlenmek için oynadıkları bazı oyunlardan oluşmaktadır. Bu oyunlar sırasında öğrenciler genelde eğlendikleri için kelime öğretiminde de faydalı olabilmektedir. Bu oyunlar sırasında anlamı bilinmeyen kelimelerin üzerinde durulması, örnek cümlelerle anlamlarının verilmesi kelimenin kavratılmasında faydalı olacaktır (İpekçi, 2005: 24).

Faydalı olacağı düşünülen bazı sözcük oyunları şunlardır:

Son sesle kelime türetme: Öğrencilere herhangi bir kelime söylenir ve sonraki öğrenciden söylenen bu kelimenin son sesi ile başlayan yeni bir kelime söylenmesi

istenir. Ders – sınıf – fasikül –limon şeklinde devam edip gidilebilir. Devam ettiremeyen öğrenci elenir sonra yeniden başlanır (Yiğit, 2011: 36).

Sesten kelime türetme: Bir ses verilir ve o ses ile başlayan kelime türetmeleri istenir. Yazılı veya sözlü olarak oynanabilecek bu oyunda en çok kelime türeten kazanır. Bu oyun bireysel olarak oynanabileceği gibi grup olarak da oynanabilir. Örneğin ‘a’ sesi verilip anne, arkadaş, alfabe, amigo, ambargo gibi (Baldan, 2009: 33).

İsim şehir oyunu: En yaygın ismi ile isim şehir oyunu olarak bilinen bu oyunda bir harf belirlenir ve o harfle başlayan isim, şehir, hayvan, meyve/sebze, eşya isimleri yazılır. İlk bitiren oyunu durdurur ve diğerleri yazdıkları kadar puan alır. Bu oyunda oyunculardan biri kimsenin yazamadığı veya farklı bir kelime yazmışsa daha yüksek puan alır. Bu oyun zihindeki kelimeleri aktif hale getirmesi açısından ve oyuncuların birbirlerinden yeni kelimeler öğrenmesi açısından faydalı olabilmektedir.

Kelime anlatma: Öğretmen bir öğrenciye kelime verir ve o kelimenin anlamından hareketle o kelimenin anlatılmasını ister. Arkadaşının anlatımından kelimeyi bilen oyunu kazanır.

4. ETKİNLİK

Bu Metin Benden Bahsediyor

Aşağıdaki cümleler birinci boşluğa kadar metnin konusuyla ilgili bir kelimeyi anlatıyor. Cümleleri dikkatle okuyun ve bu kelimeyi bulup birinci boşluğa yazın. İlk kelimeyi bulduktan sonra diğer cümleleri okuyun ve bulduğunuz kelimeyi de kullanarak metnin konusunu ikinci boşluğa yazın.

Beni hakkıyla anlatmak için yazarlarım bu hikâyeyi kurguladı.
Herkesin hayatında olduğum için sahiplerim savunur beni çok sıkı.
Bu metinde çokça söylendim, güç gösteren kelimelere eklendim.
Hukukla yan yanayım, isterim ki yalnız da tanınayım.
Metni iyi okuyup hak eden bulur beni mutlaka.
Hem söyledim bu etkinlikteki cümlelerde birkaç defa.

1.

Beni kim sahiplenirse onunla anılırım.
Ama bu metinde bireyselle yan yanayım.

2.

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.16)

Birleşik kelime oluşturma: Tahtaya kelimeler yazılır ve öğrencilerin o kelimelerden birleşik kelime oluşturmaları istenir. Yazılan kelimelerin birleşik kelime oluşturmaya müsait olmalarına dikkat edilir. En çok birleşik kelime oluşturan kazanır.

Aşağıdaki kelimelerle anlamlı birleşik kelimeler oluşturunuz.

ret	+	kakan	→	
koş-		etmek	→	
rahatsız		olmak	→	
uçak		() vermek	→	
gece		kondur	→	
ağaç		savar	→	

(6. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.77)

Son hece: Bir kelime söylenir ve öğrencilerden bu kelimenin son hecesiyle başlayan bir kelime söylemeleri istenir. Sırasıyla devam ettirilen bu oyunda son heceden kelime söyleyemeyen elenir (Baldan, 2009: 34).

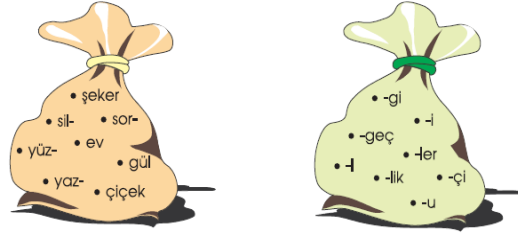
Kelime türetme: Tahtaya karışık olarak harfler yazılır ve öğrencilerden o harflerden kelime türetmeleri istenir. En uzun kelime veya en çok kelime türeten kazanır. Örneğin 's i t b l i y i r a g a' harflerinden bil, bilgi, saray, say, sayar, bilgisayar kelimelerini türetmek gibi (Yiğit, 2011: 37).

Atasözü veya deyim birleştirme: öğretmen, atasözü ve deyimleri kâğıda yazar ve fiş şeklinde keser. Daha sonra bu atasözü ve deyimleri uzunluklarına göre iki veya üç parçaya ayırıp öğrencilere rastgele dağıtır. Bir öğrenci elindeki kâğıdı okur ve onun devamı olduğunu düşünen kişi de elindeki diğer bölümü okur ve yan yana gelirler. Böylece bölünmüş atasözleri ve deyimler bir araya getirilmiş olur (Baldan, 2009: 35).

Kökten sözcük oluşturma: öğretmen tahtaya yapım ekleri eklenerek yeni sözcükler oluşturmaya müsait kök halinde bir sözcük yazar ve öğrencilerden bu kökten yeni sözcük oluşturmalarını ister.

8. Etkinlik

- Aşağıdaki çuvallarda verilen kök ve ekleri örnekteki gibi birleştirerek noktalı yerlere yazınız.

Örnek:

çiçekçi			

(6. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.15)

Kelime piramidi oluşturma: İlk önce tahtaya bir harf yazılır sonra onun altına o harfin içinde olduğu iki harfli bir kelime yazılır, onun da altına üsttekini kapsayan üç harfli bir kelime yazılır ve devam edilir. Oyun, yazılan kelimenin başına veya sonuna yeni bir harf eklenerek piramit şeklinde aşağı doğru kelimelerin yazılmasıyla devam eder. Bu oyun bireysel olarak da oynanabilir. Belirlenen süre içinde en geniş piramidi oluşturan öğrenci kazanır.

Sözlük veya yazım kılavuzundan sözcük bulma: Öğretmen belirlediği kelimeleri öğrencilere söyle ve onları sözlük veya yazım kılavuzundan bulmalarını ister. Sözlükten ilk bulan anlamını okur böylece kelime kavratılır. Yazım kılavuzu ile oynandığında ise ilk bulan nasıl yazıldığını tahtaya yazar (Yiğit, 2011: 39).

2. ETKİNLİK Kelimeleri Öğreniyorum

Bilmediğiniz kelimelerin anlamlarını tablodaki basamakları izleyerek çözün.

Anlamını bilmediğim kelime nedir?	
Kelime hangi cümlede kullanılmış?	
Başka hangi cümlede var?	
Kelimenin içinde ipucu olabilir mi?	
Tahminim nedir?	
Sözlükteki anlamı nedir?	

Anlamını bilmediğim kelime nedir?	
Kelime hangi cümlede kullanılmış?	
Başka hangi cümlede var?	
Kelimenin içinde ipucu olabilir mi?	
Tahminim nedir?	
Sözlükteki anlamı nedir?	

Anlamını bilmediğim kelime nedir?	
Kelime hangi cümlede kullanılmış?	
Başka hangi cümlede var?	
Kelimenin içinde ipucu olabilir mi?	
Tahminim nedir?	
Sözlükteki anlamı nedir?	

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.33)

İşlenen dersin içeriğine ve akışına göre bu oyunlar daha da arttırılabilir. Oyunlar sırasında gerektiğinde sözlük ve yazım kılavuzu kullanımı, gerekli yerlerde ve durumlarda açıklamalar yapılarak kelimelerin daha kolay kavratılacağı düşünülmektedir.

3.3.17. Dikte Yöntemi

Öğretmen kendisinin oluşturduğu veya başka bir yerden aldığı metni öğrencilere yazdırır. Öğretmen, öğrencilerinin kelime hazinesi ile ilgili bilgi sahibi olduğu için dikte ettireceği metni kendisinin oluşturması daha faydalı olacaktır. Böylece belirlediği hedeflere ulaşması daha kolay olacaktır. Dikte ettirilen metin daha sonra kontrol edilir ve geri dönüt yapılır (İpekçi, 2005: 28).

3.3.18. Cümle Tamamlama Yöntemi

Türkçe derslerinde işlenen metinlerden sonra anlamı bilinmeyen kelimelerin kavratılması için bu çalışmanın yapılması önemlidir. Belli aralıklarla yapılabilecek bu çalışmada öğretmen, bir metin oluşturur ve bu metinde daha önceki süreçte

üzerinde durulmuş kelimelerin yerini boş bırakır. Öğrencilerden boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yerleştirmeleri istenir. Böylece daha önceden karşılaşılan kelimeler tekrar edilmiş olacak ve öğrenilmemişse öğrenilmesi sağlanabilecektir (Yiğit, 2011: 38).

5. ETKİNLİK Simgeleri Çözüyorum

Şiirde simgesel bir anlatım gerçekleştirilmiştir. "Gök mavi, dağ yeşil, tarla sarı olsun." dizesinde şair gökyüzünün maviliği ile umudu, dağların yeşilliği ile baharı ve canlanmayı, tarlaların sarılığı ile bereketi temsil etmektedir. Aşağıda verilen şiirin diğer dizelerinin her birini bir kavramla ilişkilendirerek simgesel anlamını açıklayın.

Kavramlar : adalet, sevgi, doğal, eşitlik, canlanma, huzur, barış.
"Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,
"Ne başta derd, ne gönüde hasret olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,
"Kardeş kavgasına bir nihayet olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,
"Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,
"Kış günü herkesin evi barık olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,
"Yaşamak sevmek gibi gönülden olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,
"Olursa bir şikâyet ölümden olsun." dizesi kavramı ile ilişkilidir. Çünkü,

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.23)

3.3.19. İnceleme ve Düzeltme Tekniği

İçinde yazım yanlışlarının olduğu ve yanlış anlamda kullanılan kelimelerin olduğu bir metin verilir, öğrencilerin bu yanlışları bulmaları ve düzeltmeleri istenir. Bu çalışma daha çok önceden öğrenilen kelimeleri hatırlama ve hatırd tutma için faydalı olabilmektedir (İpekçi, 2005: 28).

5. Etkinlik: Yabancı dillerden alınmış ve dilimize henüz yerleşmemiş kelimeleri Türkçe karşılıklarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

laptop	özgün	hacker (hekar)	bilgisayar korsanı
orijinal	sağlıklı	pozitif	ağ
şovmen	bunalım	start	bağnaz
avantaj	dizüstü bilgisayar	fanatik	kargaşa
hobi	üstünlük	poşet	çevrim içi
data	belgegeçer	web (veb)	yarım gün
hijyenik	uğraşı	kreş	kumanda kolu
depresyon	yazıcı	kaos	torba
agresif	merkez	part-time (part taym)	yoğun disk
printer (printir)	veri	compact disc (kompakt disk)	olumlu
center (sentir)	saldırgan	joy-stick (coystik)	çocuk yuvası
	gösteri adamı		başlama

(6. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.74)

3.3.20. Konuşma ve Yazma Yöntemi

Bu çalışmada, daha önce öğrenilen, derslerde üzerinde durulan kelimeler öğrencilere verilir ve bu kelimelerle metin oluşturmaları veya konuşmaları istenir. Konuşma ve yazma yöntemi de önceden öğrenilen kelimeleri hatırlama ve hatırd tutma amaçlı kullanılabilir.

Öğrencilerin kelime hazinesini arttıracak bu yöntem ve tekniklerin hepsinin kullanılması elbette zor olacaktır. Bu nedenle dersin işlenişi esnasında uygun düşecek herhangi birinin veya birkaçının tercih edilmesi faydalı görülmektedir. Bu tür etkinlikler uygulanmadan öğrencilerin kelime hazinesi hakkında bilgi sahibi olmak ve kelime hazinesini arttırmak mümkün görülmemektedir (İpekçi, 2005: 28).

2. ETKİNLİK			
Bildiğim Var Bilmediğim Var			
a) Tablodaki kavramları inceleyin. Kavramları ne kadar bildiğinizi tabloya işaretleyin. Metinde işaretlediğiniz başka kavramlar varsa onları da tablonun altına ekleyin.			
Kavramlar	Hiç Bilmiyorum Önceden Duymamıştım	Az Bilmiyorum Önceden Duymuştum	İyi Bilmiyorum Tanımını Yapabiliyim
fima			
ittifat			
mûtehasıs			
ima			
muhakkak			
husus			
teknik (okuma)			
özen (göstermek)			
ikaz			
istirahat			
mûsait (olmak)			
hazır ve nazır			
muhafız alayı			
cephane			
lûgat			
...			
...			

(5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı, MEB, s.41)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırma katılımcıların yazılı üretimlerinden elde edilen veriler üzerine kurgulandığı için nitel araştırmaların sunduğu imkânlardan faydalanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi, bu araştırmanın desenini oluşturmaktadır.

Doküman incelemesinde, araştırma için elde edilen yazılı materyallerin analizi yapılır. Nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşmenin mümkün olmadığı veya yeterli olmadığı durumlarda yahut araştırmanın geçerliliğini artırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dâhil edilebilmektedir. Bu durumda doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılabildiği gibi başka nitel araştırma yöntemleri ile de kullanılabilmektedir.

Araştırmalarda, araştırmacının gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan bilgi elde edebilmesi açısından dokümanların önemli bir yeri vardır. Bu çalışmada dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma gibi doküman inceleme aşamaları takip edilerek çalışma gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217-231).

4.1. Önem

Türkçeye yönelik verilen eğitimde dört temel dil becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir. Birbirinden ayrı olarak düşünülmemesi gereken bu beceriler arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim öğretim sürecinde bir becerinin eksik veya yetersiz olması diğer becerileri de olumsuz olarak etkilemektedir. Türkçe eğitiminin hedeflenen kazanımlarının sağlanabilmesi için bu becerilerin eksiksiz bir şekilde öğrenciye verilmesi gerekmektedir. Bunlar içerisinde yazma, öğrencilerin zorlandıkları, sürece katılmak istemedikleri bir beceri olarak görülmektedir. Elbette bunda diğer becerilerin yeteri kadar gelişmemesi, kelime hazinesi gibi etkenlerin rol oynadığı söylenebilir.

Kelimeler bir araya gelerek cümleleri oluşturur ve bu cümleler aracılığıyla insan, duygu ve düşüncelerini ifade eder. Duygu ve düşünceleri ifade etmedeki başarı yani ana dilini kullanma becerisi kelime hazinesi ile doğrudan ilişkilidir. Öğrencilere

temel dil becerilerinin kazandırılmasında onların sahip olduğu kelime hazinesinin de önemi büyüktür. Kelime hazinesi yeterli olmayan öğrencilerin dört temel dil becerisini istenen düzeyde edinmesi mümkün görünmemektedir. Her bir beceri için öğrencinin aktif kelime hazinesinin bilinmesi bir gerekliliktir, denilebilir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerin yazma becerisindeki kelime hazinesini belirlemek amaçlanmıştır.

Bu çalışma sonucunda Van ilindeki 5. sınıf öğrencilerinin söz varlığının tespit edildiği varsayıldığından bu çalışma sonucunun eğitim öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesine olumlu katkısı olacağı düşünülmektedir. Yapılan “Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Üretimlerinde Yer Alan Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme (Van İli Örneği)” başlıklı araştırma, bu alanda yapılacak olan yeni araştırmalara kaynaklık edebilir.

4.2. Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında veri toplanan 24 okuldan 504 öğrenciye ait kişisel bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1: Sosyoekonomik Düzeye Göre Okulların Dağılımı

Okul	Gelir Düzeyi		
	Yüksek Gelirli Okul Sayısı	Orta Gelirli Okul Sayısı	Düşük Gelirli Okul Sayısı
	8	8	8

Yukarıdaki tabloda veri toplanan okulların sosyoekonomik düzeye göre dağılımı verilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere okul sayılarının birbirine denk olmasına, araştırma verilerinin bir düzeye yığılması bakımından, dikkat edilmiştir. Toplanan verinin çeşitliliği açısından bu durum önemli görülmüştür. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	<i>n</i>	%
Kız	297	% 59
Erkek	207	% 41
Toplam	504	% 100

Araştırmada toplamda 504 öğrenciden veri alınmıştır. Veri toplanan öğrencilerden 297 (% 59)'sini kız öğrenciler; 207 (% 41)'sini de erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı birbirine denk olduğu için araştırma kapsamında yaş bir değişken olarak ele alınmamıştır.

4.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında belirlenen 24 okuldan 504 öğrenciden yazılı anlatım örneği alınmıştır. Öğrencilerin bu yazılı anlatımları incelenerek dökümü yapılmış ve çalışmanın devamında görüleceği gibi tablolar hâlinde verilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime, ikileme, deyim, atasözü, fiilimsi sayıları öğrenci ismi verilmeden 1'den 21'e kadar ve grupları belirtilerek ifade edilmiştir. Gruplar, I. Grup: Ekonomik Durumu İyi Olanlar; II. Grup: Ekonomik Durumu Orta Derecede Olanlar; III. Grup: Ekonomik Durumu Kötü Olanlar şeklinde oluşturulmuştur. Yine tablolarda görüleceği gibi her grup kendi içerisinde ayrı ayrı değerlendirilmiş sonra da genel toplam ile genel değerlendirme verilmiştir.

Öğrencilerin yazılı üretimleri incelenirken özel isimler, sayılar, tarihler dâhil edilmemiş özellikle temel söz varlığının ana unsurları olan kalıp ifadeler ile kendini ifade etmede önemli bir yer tutan cümle çeşitliliği üzerinde durulmuştur. Kelimelerin çekim eki almış hâlleri aynı kelime olarak kabul edilmiş fakat yapım eki olarak anlamı değişen kelimeler birbirinden bağımsız birer kelime olarak ele alınmıştır.

Öğrencilerin yazılı üretimleri incelenirken tespit edilen kelime ve kelime grupları “Kelime, İkileme, Deyim, Atasözü ve Fiilimsi” başlıkları altında beş grupta toplanmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları kelime, ikileme, deyim, atasözü ve fiilimsiler toplam olarak verilmiş, bu başlık altında sayılanlar tekrar edilmiş ise tekrarlanan bölüme kaç defa tekrarlandıkları yazılmıştır. Sonraki çeşit kelime bölümünde ise hiç tekrarlanmayan, çeşit olarak kullanılan kelimelerin sayısal rakamları verilmiştir.

Bu çalışmada, öğrencilerin birleşik cümle kurabilme, anlatımı genişletme gibi özelliklerini tespit etmek amacıyla yazılı anlatımlarda kullanılan fiilimsilerin tespiti ve sayımı da yapılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında fiilimsi kullanmaları önemli görülmektedir. Çünkü fiilimsiler sayesinde öğrenciler ana dilinin olanaklarından faydalanarak cümleler arası anlamsal bağlar kurabilmekte, karmaşık yapılu cümleleri oluşturabilmektedirler. Bu da bireydeki üst düzey dil kullanımının göstergelerinden biridir. Kendini ve çevresini daha iyi anlayan ve anlatabilen ifade gücü yüksek olan öğrencilerin doğal olarak akademik başarılarının da yüksek olduğu söylenebilir (Amanvermez, 2013: 134).

Karahan (1994: 20), farklı cümle yapılarının fiilimsilerle kurulabildiği gibi anlatımda amaç sonuç, sebep sonuç zaman ilişkisi kurulurken de fiilimsilerden faydalandığını, Eker (2010: 343) de fiilimsilerin kelime türleri, cümle anlamı, cümle yapısı, anlatım bozuklukları ile ilişkilendirilebildiği için önemli bir konu olarak kabul edildiğini ifade eder. Ayrıca fiilimsilerin, bir eylemin adı görevinde kullanıldıklarından ad (isim), isimleri niteleyen sıfat görevinde kullanıldıkları için sıfat, iki cümleyi birbirine bağladığı için bağlaç olabildiği de ifade edilmiştir. Bayraktar (2004:3), fiilimsilerin dile anlatım gücü, zenginliği ve kıvraklığı ile anlatılmak isteneni kısa yoldan anlatma olanağı sağladığını belirtmiştir.

4.3.1. Söz Varlığı Kapsamında Ele Alınan Kelime ve Kelime Grupları

Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Üretimlerinde Yer Alan Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme (Van İli Örneği) adlı bu çalışmada, öğrencilerin sahip oldukları söz varlıkları incelenirken yazılı üretimlerinde kullandıkları kelime, ikileme, deyim, atasözü ve fiilimsiler belirlenmiştir. Öğrencilerin yazılı üretimlerinde bulunan ve sayılan bu kelime ve kelime gruplarının açıklamaları aşağıdaki gibidir.

4.3.1.1. Kelime

Türkçe Sözlük'te (1998: 1264) “Anlamı olan ses veya ses birliği, söz, sözcük.” olarak açıklanan kelime, dillerin yapı taşı olarak kabul edilir (Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005: 294). Kelime anlama ve anlatma becerilerinin gerçekleştiricisi; sorun çözme, eleştirme, ürün ortaya koyma, öğrenme ve öğretme gibi üst zihinsel becerilerin üreticisidir (Güney ve Aytan, 2014: 618). Kelimeler, aynı zamanda düşündürme aletidir. İşittiğimiz veya okuduğumuz bir kelime hafızamızın bir

yerlerinde uyandırılmayı bekleyen bazı düşünceleri tetikleyebilir. Kullanılan kelimelerle başkalarının zihninde yeni düşünceler uyandırılabilir (Demir, 2006: 170). Konuşmada olduğu gibi yazılı üretimlerde de en etkili ve en güçlü birim kelimelerdir (Aksan, 1998, 61). Ayrıca kelimeler, duygu ve düşüncelerini ifade edenler için düşünme aleti olarak kabul edildiğinden (Kaplan, 2000, 212), kelimelerin öğrencileri yeni düşüncelere sevk ettiği ve bu düşünceleri ifade etmeye vesile olduğu sonucuna varılabilir.

4.3.1.2. İkileme

İki sözcüğün kalıplaşmasıyla oluşan ve anlam bakımından tek bir sözcük gibi işlem gören ikilemeler Türkçenin zenginliğini, yaratma gücünü gösterir (Yastı, 2007: 52). Türkçe sözlükte (1998: 1060) “Anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması.” şeklinde tanımlanmıştır.

Türkçenin bir anlatım şekli olarak değerlendirilen ikilemeler; ifadeye kuvvet kazandıran, anlatımda çeşitliliği, zenginliği ve ahengi sağlayan; yenilenerek, çeşitlenerek ve orijinallikinden hiçbir şey kaybetmeden günümüze ulaşabilmiş bir dil mirası ve güçlü bir edebiyat geleneğidir (Güner Dilek, 2004: 84).

Türkçenin yüzyıllardır ilişki içinde bulunduğu çoğu dillerde az bulunan bir özellik olan ikileme, dilin zenginliğidir, yaratma gücüdür (Hatiboğlu, 1971: 9). İkilemeyi oluşturan kelimelerin en önemli özellikleri ses benzerliğine sahip olmalarıdır. Bu ses benzerlikleri; kelimenin önünde, sonunda veya ortasında bulunabilir. İkilemeler kullanıldıkları cümlede, anlamı kuvvetlendirir, anlama çokluk ve beraberlik anlamı sağlarlar (Aktan, 2010: 2).

4.3.1.3. Deyim

Türk dilinin derinliğini ve sözcük hazinesini gösteren önemli sözlü ve yazılı malzemelerinden olan deyim (Yastı, 2007: 52), “Genellikle gerçek anlamlarından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış anlatım, tabir.” (Türkçe Sözlük, 1998: 576) şeklinde açıklanmıştır. Deyim: “En az iki sözcükten kurulan, konuşmada ve yazıda anlatım gücünü artıran, anlam yönünden yer yer mantık dışına taşan bölümleri olabilen, yapısındaki kimi sözcükleri anlam değişmesine uğrayan, kalıplaşmış söz öbeklerine verilen addır.” (Çotuksöken, 1992: 5).

Kalıplaşmış sözcük öbeklerinden oluşan deyimler, toplum tarafından benimsenmiş ve dile yerleşmiş kalıp ifadelerdir. Deyimler aracılığıyla bir hadise, bir durum betimlenir veya benzetme, eğretileme, örtmece gibi değişik söz sanatlarından yararlanılarak olay veya durum ifade edilir (Sağlam, 2001: 46).

Deyimler, genel kural niteliği taşımaz, bunun yerine yalnızca özel bir durum karşısında doğru kabul edilir ve öylece kullanılırlar. Ayrıca deyimler, genellikle bir öyküye, bir efsaneye veya vakaya dayanır. Deyimlerin ortaya çıkışlarında, bazı kişilerle ilgili anılar ve hikâyeler, tarihten alınmış olaylar da önemli bir yer tutar (Mangır, 2012: 2373).

Bir dilin zenginliği, sadece sözcüklerin çokluğu ile değil, bir ya da birden çok sözcüğe gerçek anlamının dışında yüklediği farklı anlamlarla da ölçülür. Bu yönden deyimler, kalıplaşmış yapılarıyla kendini meydana getiren sözcüklerin temel anlamından farklı bir anlam ifade etmelerinden dolayı, dilin anlam zenginliği kazanmasında önemli bir yer tutar (Yastı, 2007: 52).

4.3.1.4. Atasözü

Cümle hâlindeki kalıplar içinde, yol gösterici, eğitici hazır akıllar (Hatiboğlu, 1964: 468) olan atasözleri Türkçe sözlükte (1998: 155) “Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş söz, darbimesel.” olarak tanımlanmıştır.

Atasözleri, nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelmiş anonim ve tam bir cümle halindedirler. Günlük yaşantıda yol gösterici birer kural olarak karşımıza çıkan atasözleri, bizden önceki kuşakların yargılarını ve gözlemlerini genellikle dilsel bir imge şeklinde sunarlar (Sağlam, 2001: 46).

Atasözlerinde bazen bir olayın niteliği tanımlanır veya olayın benzeri betimlenir. Böylece bu olay veya oluşumun geçmişte aynısının veya benzerinin geliştiği göz önünde tutularak, böyle bir durumun etkisinde veya karşısında kalmış, etkisinde veya karşısında kalma olasılığı bulunan veya etkisinde ya da karşısında kalacak olan insana genellikle öğütte bulunulur (Baş, 2002: 61). Bu şekilde geçmişte yaşanmış bir durum veya olay kişiler için bir nevi tecrübe olur. Bazen olayı yaşamadan tedbir almayı bazen de yaşanan bir olaydan sonra teselli bulmayı sağlayabilmektedir.

4.3.1.5. Fiilimsi

Eylem ya da oluş bildirdikleri halde anlatımda fiil gibi çekimlenmeden kullanılan; böylece, fiilin yanında adlık, sıfatlık, zarflık görevlerinden birini de yüklenen, çift

görevli kelimelere fiilimsi denir (Kahraman, 1996:115). Ayrıca “Olumsuz yapılar ve tümleş olabilen mastar, sıfat fiil, zarf fiil gibi türleri bulunan fiilden türemiş şekillere verilen ad, eylemsi.” (Türkçe Sözlük, 1998: 785) şeklinde de tanımlanmıştır. Türkçede kullandığımız cümlelerde belirtilen işin doğru ve eksiksiz anlatılabilmesi için farklı yapılar kullanılmaktadır. Yükleme belirtilen işin, oluşun zamanını ve şeklini bazı yapılarla tamamlamak, cümlelerin eksiksiz ve doğru olarak anlaşılmasını sağlamaktadır. İşte fiilimsiler yaygın olarak kullanılan bu gibi yapıların başında gelmektedirler. Fiilimsilerin doğru anlaşılması halinde Türkçenin de iyi anlaşılması sağlanabilir, bu nedenle fiilimsilerin dil bilgisi öğretimindeki yeri önemlidir (Tolgun, 2009: 269).

Türkçenin genel yapısına bakıldığında gerçekten de fiilimsilerin oldukça sık kullanıldığı görülmektedir (Madan ve İpek Eğilmez, 2014: 49). Fiilimsiler aracılığıyla yan cümleler kurarak birleşik cümle oluşturulabilmektedir. Fiilimsileri bu özelliği Türkçede anlatımda pratiklik ve rahatlık sağlamaktadır. Çünkü fiilimsilerin kullanılmadığı durumlarda bu cümleler bağlaçlar ile kurulur ve fiilimsi ile kurulan birleşik cümlelere göre daha uzun cümleler olabilmektedirler.

Yazılı üretimlerde kullanılan kelime, ikileme, deyim ve atasözleri yazının iskeletini oluşturmaktadır. Kelime ve kalıp ifadeler çeşitli ek ve bağlaçlarla bir araya gelir ve metni oluşturur. Fiilimsiler de bu kelime ve kalıp ifadeler ile birleşik cümle oluşturmaya yararmaktadır. Öğrencilerin kelime ve kalıp ifadeler vasıtasıyla kendilerini ifade ettikleri göz önünde bulundurulduğunda kelime hazinesi için bunların büyük önem taşıdığı söylenebilir. Bu nedenle yapılan çalışmada, kelime hazinesi ile ilgili somut verilere ulaşmak için öğrencilerin yazılı üretimlerinde kelime, ikileme, deyim, atasözü ve fiilimsi sayımı yapılmıştır.

4.4. Verilerin Toplanması

I. Aşama: Öğrencilerin oluşturacakları yazılı üretimlerinde rahat hareket edebilmeleri açısından, yazma konuları araştırmacı tarafından öğrencilere sunulmuş, öğrenciler belirlenen konular içerisinde ilgi duydukları veya tercih ettikleri konu etrafında yazılarını metin hâline getirmişlerdir. Dolayısıyla ilk aşama yazma konularının belirlenmesidir. Hedef kitlenin 5. sınıf öğrencileri olduğu dikkate alındığında çocuğa görelilik ilkesinden yararlanılmış ve günlük hayatında karşılığı olan konular olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmacı tarafından belirlenen konu başlıkları, uzman görüşüne sunulmuş ve üç alan uzmanının görüşü doğrultusunda

katılımcılara sunulacak yazma konularına son hâli verilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda yazma konuları şu şekilde belirlenmiştir:

1. İlinizi ziyarete gelen bir turist kafilesi olduğunu hayal edin. İlinizi onlara nasıl tanıtırsınız? Onlara nereleri gezdirirsiniz? Açıklayınız.
2. Sizi ziyarete gelen yabancı bir misafirinize kültürünüzün, gelenek göreneklerinizin hangilerini ve hangi özelliklerini anlatırsınız? Yazınız.
3. İstedığınız bir duyguyu seçiniz ve o duygunun ortaya çıkma nedeninin ne olabileceği ile ilgili bir yazı yazınız?
4. Yeni bir dünya oluşturabilecek imkânınız olsa nasıl bir dünya oluştururdunuz?
5. Türk kültürünü yansıtan sevdiğiniz bir Türk büyüğü hakkında bilgi veriniz.
6. Size, kimsenin olmadığı bir adada yaşama fırsatı verilirse nasıl bir hayat yaşardınız?
7. Bir renk seçiniz ve seçtiğiniz bu renkle ilgili duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir yazı yazınız.
8. Aile nedir? Toplum için aile neden önemlidir? Bu konuda bir yazı yazınız.
9. Okuma alışkanlığı nedir? Okuma alışkanlığı kazanmak için neler yapmalıyız? Bu konuda bir yazı yazınız.
10. Dürüst, çalışkan ve iyi bir insan olmanın bize, ailemize, çevremize ne gibi faydaları vardır? Anlatınız.
11. Facebook, Twitter, Instagram vb. sosyal paylaşım sitelerinin yaşamımızdaki yeri ve bizi nasıl etkilediğini anlatan bir yazı yazınız.

Sıralanan başlıklar incelendiğinde öğrencinin günlük hayatında karşılığı olan ve ön deneyimlerinin olduğu konular olmasına özen gösterildiği tekrar ifade edilebilir.

II. Aşama: Konu başlıklarından sonra verilerin toplanacağı okulların ve okulda veri alınacak öğrencilerin belirlenmesi aşamasına geçilmiştir. Okullar belirlenirken sosyoekonomik düzey dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda şu şekilde bir yol izlenmiştir: Çalışmada kullanılacak yazılı anlatımları elde etmek için Van ilinde bulunan 24 okul belirlenmiştir. Bu okullar belirlenirken Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM), il Millî Eğitim Müdürlüğü ve çalışmanın yapıldığı üç merkez ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerinden okulların sosyoekonomik düzeyleri hakkında bilgi alınmıştır. Görüşülen kurum ve kişilerden okulların bulundukları çevre ve okullardaki öğrencilerin sosyoekonomik durumları hakkında bilgiler alınmıştır. Bu görüşmeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda okulların sosyoekonomik düzey bakımından birbirinden farklı özellikte ve farklı muhitte olmalarına dikkat

edilmiştir. Uygulama yapılmak üzere belirlenen okulların idareci, sınıf rehber öğretmenleri ve okul rehber öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrenciler sosyoekonomik düzeylerine göre yedişer kişilik, üç gruba ayrılmıştır. Buna göre I. grup ekonomik durumu iyi olan öğrenciler, II. grup ekonomik durumu orta düzeyde olan öğrenciler ve III. grup da ekonomik durumu kötü olan öğrencilerden oluşmuş, her okulda toplamda 21 adet öğrenciden yazılı üretim çalışması alınmıştır. İl geneli ise 24 okuldan toplamda 504 öğrenciden yazılı üretim çalışması elde edilmiştir.

III. Aşama: Son aşamada artık öğrencilerden veri toplamaya geçilmiştir. Araştırma kapsamındaki belirlenen okullarda öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinden Türkçe akademik başarı düzeyi bakımından birbirlerine denk olduğu tespit edilen 21 öğrenciden rastlantısal yöntemle göre veri toplanmıştır. Her okul için aynı şekilde uygulanan bu yöntemle toplamda 504 öğrenciden veri toplanmıştır.

Öğrencilere uygulama esnasında, kendilerini rahat ifade edebilecekleri 11 konu başlığı verilmiş ve bu konulardan istedikleri herhangi bir tanesi ile ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Belirlenen konuların hepsi katılımcılara, çalışma kâğıdı şeklinde sunulduğundan öğrenciler, seçmek istedikleri konuyu düşünme fırsatı bulmuşlardır. Konu ve içerik bakımından herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Verilerin toplanması bir ders saati içinde, araştırmacı veya ders öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Okullardan elde edilen verilerin tablolar üzerinden değerlendirilmesi aşağıda ifade edildiği şekilde oluşmuştur:

Tablo 3: 1 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	368				19- 5	174- 47				7 - 2	194 - 53				12 – 3
	2	359		3-1	1-0,2	36- 10	124 - 35				12- 3	235 -65		3- 1	1 -0,2	24 - 7
	3	233	3- 1			10-4	104- 45					129-55	3-1			10-4
	4	214				11-5	88-41				2-1	126-59				9-4
	5	214				9-4	127-59				66-31	87-41				9-4
	6	149				2-1	80-54					69-46				2-1
	7	132				5-4	58-44				2-2	74-56				3-2
1. GRUP TOPLAMI		1669	3-0,1	3-0,1	1-0,1	92-6	847 – 51				89-5	914-55	3-0,1	3-0,1	1-0,1	69-4
2.GRUP	8	388				10-3	96-25				2-1	292-75				8-2
	9	249			1-0,4	8-3	128-51					121-49			1-0,4	8-3
	10	207	1-0,4			7-3	128-62					79-38	1-0,4			7-3
	11	165				8-5	63-38					102-62				8-5
	12	163	1-1			12-7	50-31				5-3	113-69	1-1			7-4
	13	98				6-6	64-65				4-4	34-35				2-2
	14	88				14-16	28-32				9-10	60-68				5-6
2. GRUP TOPLAMI		1358	2-0,1	-	1-00,7	65-5	557-41				20-1	801-59	2-0,1		1-00,7	45-3
3.GRUP	15	381		3-1	1-0,2	14-4	54-14		1-0,2		2-1	327-86		2 – 1	1-0,2	12-3
	16	304				16-5	57-19				7-2	247-81				9-3
	17	120				2-2	98-82					22-18				2-2
	18	120				10-8	67-56				3-3	53-44				7-6
	19	108				14-13	47-44				6-6	61-56				6-6
	20	78				3-4	48-62					30-38				3-4
	21	61		2-3		5-8	24-39					37-61		2-3		5-8
3. GRUP TOPLAMI		1172	-	5-0,4	1-0,08	64-5	395-34	-	1-0,08	-	18-2	777-66	-	4-0,3	1-0,08	44-4
GENEL TOPLAM		4199	5-0,1	8-0,1	3-0,07	221-5	1799-43	-	1-0,02	-	127-3	2492-59	5-0,1	7-0,1	3-0,07	158-4

Tablo 3 incelendiğinde I. grupta yer alan öğrencilerin 1669, II. grupta yer alan öğrencilerin 1358, III. grupta yer alan öğrencilerin 1172 kelimeyi yazılı üretimlerinde kullandıkları tespit edilmiştir. Genel toplamda ise 4199 kelimenin kullanıldığı görülmüştür. Bu kelimelerin araştırma kapsamında ele alınan kalıp ifadeleri kullanma durumları açısından bu toplam kelime sayısı gruplandırıldığında I. gruptaki katılımcıların 3 (% 0,1) ikileme, 3 (% 0,1) deyim, 1 (% 0,05) atasözü kullandıkları görülmüştür. II. gruptaki katılımcıların 2 (% 0,1) ikileme ve 1 (% 0,2) atasözü kullandıkları; 3 gruptaki katılımcıların ise 5 (% 0,4) deyim, 1 (% 0,08) atasözü kullanmışlardır. Katılımcıların yazılı anlatımlarında kalıp ifadeleri az kullanmaları, sınıf düzeyleri ve bilgilendirici metin türünde yazı yazmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında katılımcıların birleşik cümle ile kendilerini ifade etme düzeyini ölçmek için fiilimsi sayımı da yapılmıştır. Bu kapsamda kullanılan kelimelerin tasnifinde fiilimsilere de yer verilmiştir. Sınıf düzeyleri dikkate alındığında katılımcıların henüz fiilimsi konusunu işlemedikleri fakat yazılarında kullandıkları dikkat çekmiştir. Toplamda 221 (% 5) fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna göre I. gruptaki katılımcılar 92 (% 6) fiilimsi, II. gruptaki katılımcılar 65 (% 5) fiilimsi, III. gruptaki katılımcılar ise 64 (% 5) fiilimsi kullanmışlardır.

Tablonun ikinci bölümünde tekrarlanan kelimelere yer verilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin, tabloda görüldüğü üzere, kelime ve fiilimsileri daha çok tekrarladığı görülmüştür. Kalıp ifadelerin tekrarlanmadığı ve kelimelerin % 43'ü, fiilimsilerin de % 3'ünün tekrarlandığı anlaşılmıştır.

Tablonun üçüncü bölümünde çeşit kelimelere yer verilmiştir. Çeşit kelimeler bölümünde hiç tekrar edilmeyen kelimelerin sayısı verilmiştir. Buna göre toplam kelimenin % 59'u, ikilemelerin % 0,1'i, deyimlerin % 0,1'i, atasözlerinin % 0,07'si ve fiilimsilerin % 4'ü çeşit kelimeden oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 4: 2 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	457			2-0,4	47-10	297-65				23-5	160-35			2-0,4	24-5
	2	248				16-6	147-59				4-2	101-41				12-5
	3	248	1-0,4			24-10	156-63				5-2	92-37	1-0,4			19-8
	4	246				15-6	146-59				8-3	100-41				7-3
	5	233				13-6	159-68				5-2	74-32				8-3
	6	195	1-1			20-10	116-59				7-4	79-41	1			13-7
	7	121				7-6	84-69				2-2	37-31				5-4
1. GRUP TOPLAMI		1748	2-0,1	-	2-0,1	142-8	1105-63	-	-	-	54-3	643-37	2-0,1	-	2-0,1	88-5
2.GRUP	8	259				13-5	171-66					88-34				13-5
	9	258	1-0,3			23-9	146-57				11-4	112-43	1-0,3			12-5
	10	248				33-13	146-59				8-3	100-40				7-3
	11	216	1-0,4			40-19	111-51				14-6	105-49	1-0,4			26-12
	12	140				17-12	102-73				15-11	38-27				2-1
	13	134				13-10	83-62				2-1	51-38				11-8
	14	101				7-7	30-30				4-4	71-70				3-3
2. GRUP TOPLAMI		1356	2-0,1	-	-	146-11	789-58	-	-	-	54-4	565-42	2-0,1	-	-	74-5
3.GRUP	15	290				16-6	58-20				2-1	232-80				14-5
	16	161	3-2			23-14	102-63	2-1			9-6	59-37	1-1			14-9
	17	158				17-11	104-66				4-3	54-34				13-8
	18	144				16-11	56-39					88-61				16-11
	19	136				25-18	80-59				15-11	56-41				10-7
	20	115				27-23	58-50				10-9	57-50				17-15
	21	112	1-1			11-10	85-76				3-3	27-24	1-1			8-7
3. GRUP TOPLAMI		1116	4-0,3	-	-	135-12	165-15	2-0,1	-	-	43-4	573-51	2-0,1	-	-	97-9
GENEL TOPLAM		4220	8-0,1	-	2-0,04	433-10	2059-49	2-0,04	-	-	151-4	1781-42	6-0,1	-	2-0,04	259-6

Tablo 4’te I. grubu oluşturan öğrenciler 1748 kelime, II. grubu oluşturan öğrenciler 1356 kelime ve III. grubu oluşturan öğrenciler de 1116 kelime kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Grubu oluşturan öğrencilerin hepsi toplamda 4220 kelime kullanmışlardır. Bu kelimelerin içerisinde kalıp ifadelerin sayısal verileri de şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 2 (% 0,1) ikileme, 2 (% 0,1) atasözü kullanmıştır. II. gruptaki öğrenciler 2 (% 0,1) ikileme kullanırken diğer kalıp ifadelerine yer verilmiştir. III. grubu oluşturan öğrencilerin de yine kalıp ifadelerden sadece 4 (% 0,3) ikileme kullandığı tespit edilmiştir. Tablo 4’te görüldüğü gibi kalıp ifadelerin çok az kullanılmış olduğu görülmektedir.

Katılımcıların kendilerini ifade ederken birleşik cümle kullanımlarını ölçmek için yapılan fiilimsi sayımında toplamda 433 (% 10) fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan fiilimsilerin 142 (% 8) tanesini II. grup, 146 (% 11) tanesini II. grup ve 135 (% 12) tanesini de III. grubu oluşturan öğrenciler kullanmıştır.

Tekrarlanan kelimelerin verildiği tablonun diğer bölümünde 2059 (% 49) kelime tekrar edilmiş, kalıplaşmış ifadelerden sadece ikileme 2 (% 0,04) defa tekrarlanmıştır. Kullanılan toplam fiilimsinin 151 (% 4) tanesinin de tekrarlandığı anlaşılmıştır.

Çeşit kelimelerin verildiği tablonun son bölümünde 1781 (% 42) kelime, 6 (% 0,1) ikileme, 2 (% 0,04) atasözü ve 259 (% 6) fiilimsinin tekrar edilmeden kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 5: 3 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	351				30-9	125-36				23-7	226-64				7-2
	2	181				13-7	121-67				4-2	60-33				9-5
	3	155				4-3	83-54					72-46				4-3
	4	154				15-10	98-64				8-5	56-36				7-5
	5	143				7-5	93-65				2-1	50-35				5-3
	6	143	1-1			9-6	57-40					86-60	1-1			9-6
	7	122				18-15	43-35				7-6	79-65				11-9
1. GRUP TOPLAMI		1249	1-0,08	-	-	96-8	620-50	-	-	-	44-4	629-50	1-0,08	-	-	52-4
2.GRUP	8	354				5-1	83-23				2-1	271-77				3-1
	9	149	1-1			12-8	62-42				5-3	87-58	1-1			7-5
	10	141				5-4	46-33				2-1	95-67				3-2
	11	134				13-10	90-67				7-5	44-33				6-4
	12	125				17-14	59-47				10-8	66-53				7-6
	13	103				8-8	51-50				2-2	52-50				6-6
	14	98				7-7	52-53				4-4	46-47				3-3
2. GRUP TOPLAMI		1104	1-0,09	-	-	67-6	443-40	-	-	-	32-3	661-60	1-0,09	-	-	35-3
3.GRUP	15	380				5-1	76-20				4-1	304-80				1-0,2
	16	244				16-7	47-19				6-2	197-81				10-4
	17	117				76	72-62					45-38				7-6
	18	111				10-9	64-58				4-4	47-42				6-5
	19	109				4-4	26-24					83-76				4-4
	20	108				4-4	67-62				2-2	41-38				2-2
	21	103				16-16	48-47				13-13	55-53				3-3
3. GRUP TOPLAMI		1172	-	-	-	67-6	400-34	-	-	-	29-2	772-66	-	-	-	33-3
GENEL TOPLAM		3525	2-0,05	-	-	230-7	1463-42	-	-	-	105-3	2062-58	2-0,05	-	-	120-3

Tablo 5'i oluşturan öğrencilerden I. grubu oluşturanlar 1249 kelime, II. grubu oluşturanlar 1104 kelime ve III. grubu oluşturanlar 11725 kelime ile kendilerini yazılı olarak ifade etmişlerdir. Toplamda ise 3525 kelimenin kullanıldığı belirlenmiştir. Kalıp ifade olarak ele alınan bölümde ise I. grupta 1 (% 0,08) ikileme, II. grupta 1 (% 0,09) ikileme, III. grupta ise 2 (% 0,05) ikilemenin kullanıldığı, deyim ve atasözünün hiç kullanılmadığı görülmüştür.

Tablo 5'te ele alınan öğrenci yazılı anlatımlarında toplamda 230 (% 7) fiilimsi sayılmıştır. Bu fiilimsilerin 96 (% 8)'sı I. grup öğrencilerinin, 67 (% 6)'si II. grup öğrencilerinin ve 67 (% 6)'si III. grup öğrencilerinin yazılı anlatımlara aittir.

Yazılı anlatımlarda tekrar edilen kelimelerin yer aldığı bölümde toplamda 1463 (% 42) kelime tekrar edilmiştir. Tekrar edilen bu kelimelerin 620 (% 50)' si I. grubu oluşturan öğrencilere, 443 (% 40)'ü II. grubu oluşturan öğrencilere ve 400 (% 34)'ü de III. grubu oluşturan öğrencilere ait yazılı anlatımlarda tespit edilmiştir. Kalıp ifadelerin hiç kullanılmadığı ve dolayısıyla tekrar edilmediği Tablo 5'te I. grupta 44 (% 4), II. grupta 32 (% 3) ve III. grupta ise 29 (% 2) fiilimsi tekrarlanmıştır. Toplamda ise 105 (% 3) fiilimsinin tekrar edildiği görülmüştür.

Hiç tekrar edilmeden kullanılan çeşit kelimelerin yer aldığı bölümde I. grupta 629 (% 50) çeşit kelime, 1 (% 0,08) çeşit ikileme ve 52 (% 4) çeşit fiilimsi belirlenmiştir. II. grupta ise 661 (% 60) çeşit kelime, 1 (% 0,09) çeşit ikileme ve 35 (% 3) çeşit fiilimsi sayılmıştır. III. grupta 772 (% 66) çeşit kelime, 33 (% 3) çeşit fiilimsi görülmüştür. Tablonun genelinde ise 2062 (% 58) çeşit kelime, 2 (% 0,05) ikileme ve 120 (% 3) çeşit fiilimsi tespit edilmiştir.

Tablo 6: 4 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	356	3-1	1-0,2		21-6	270-76	2-1			7-2	86-24	1-0,2	1-0,2		14-4
	2	282				27-10	136-48				15-5	146-52				12-4
	3	270	4-1			33-12	156-58	2-1			11-4	114-42	2-1			22-8
	4	245				33-13	180-73				25-10	65-27				8-3
	5	225			1-0,4	18-8	113-50				6-3	112-50			1-0,4	12-5
	6	221				10-5	136-62					85-38				10-5
	7	189				12-6	130-69				5-3	59-31				7-4
1. GRUP TOPLAMI		1788	7-0,3	1-0,05	1-0,05	154-9	1121-63	4-0,2	-	-	69-4	667-37	3-0,1	1-0,05	1-0,05	85-5
2.GRUP	8	360				21-6	124-34				8-2	236-66				13-4
	9	212	2-1			21-10	120-57				10-5	92-43	2-1			11-5
	10	190				20-11	123-65				3-2	67-35				17-9
	11	172	2-1			15-9	140-81	2-1			7-4	32-19				8-5
	12	156				5-3	102-65				2-1	54-35				3-2
	13	153				11-7	103-67				3-2	53-35				8-5
	14	97				5-5	44-45					53-55				5-5
2.GRUP TOPLAMI		1340	4-0,2	-	-	98-7	756-56	2-0,1	-	-	33-2	587-44	2-0,1	-	-	65-5
3.GRUP	15	234	3-1			37-16	173-74	3-1			21-9	61-26				16-7
	16	208				11-5	131-63				3-1	77-37				8-4
	17	161				10-6	95-59				2-1	66-41				8-5
	18	149			1-1	12-8	75-50				6-4	74-50			1-1	6-4
	19	100				12-12	63-63				4-4	37-37				8-8
	20	98				13-13	60-61				2-2	38-39				11-11
	21	97				14-14	49-51				2-2	48-49				11-11
3.GRUP TOPLAMI		1047	3-0,2	-	1-0,09	109-10	646-62	3-0,2	-	-	40-4	401-38	-	-	1-0,09	68-6
GENEL TOPLAM		4175	14-0,3	1-0,02	2-0,04	361-9	2523-60	9-0,2	-	-	142-3	1655-40	5-0,1	1-0,02	2-0,04	218-5

Tablo 6’da yazılı anlatımı incelenen üç gruptaki öğrenciler, toplamda 4175 kelime kullanarak kendilerini yazılı olarak ifade etmişlerdir. I. grubu oluşturan öğrenciler 1788 kelime, II. grubu oluşturan öğrenciler 1340 kelime ve III. grubu oluşturan öğrenciler 1047 kelime kullanmışlardır. I. grubu oluşturan öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 7 (% 0,3), deymi 1 (% 0,05), atasözünü 1 (% 0,05) sefer kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 4 (% 0,2) defa kullanmış, deyim ve atasözü kullanmamışlardır. III. grubu oluşturan öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 3 (% 0,3) defa, atasözünü 1 (% 0,09) defa kullanmışlardır.

Katılımcıların fiilimsiyi kullanma sıklığının ölçüldüğü bölümde I. gruptaki öğrencilerin 154 (% 9) adet fiilimsi, II. gruptaki öğrencilerin 98 (% 7) adet fiilimsi, III. gruptaki öğrencilerin de 109 (% 10) adet fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. Toplamda ise tablo 6’yı oluşturan öğrencilerin bütünü 361 (% 9) adet fiilimsiye yer verilmiştir.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı diğer bölümde, I. grup 1121 (% 63) kelime, 4 (% 0,2) ikileme, 69 (% 4) adet fiilimsi tekrarı yapmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 756 (% 56) kelime, 2 (% 0,1) ikileme, 33 (% 2) fiilimsiyi tekrar etmişlerdir. III. gruptaki öğrenciler ise 646 (% 62) kelime, 3 (% 0,2) ikileme, 40 (% 4) fiilimsi tekrarı yapmışlardır. Bütün grupları oluşturan öğrenciler toplamda 2523 (% 60) kelime, 9 (% 0,2) ikileme, 142 (% 3) fiilimsiyi tekrarlamışlardır.

Hiç tekrar edilmeden kullanılan kelimelerin sayılarının verildiği çeşit kelime bölümünde, I. grupta 667 (% 37) çeşit kelime, 3 (% 0,1) çeşit ikileme, 1 (% 0,05) çeşit deyim ve 85 (% 5) çeşit fiilimsi; II. grupta 587 (% 44) çeşit kelime, 2 (% 0,1) çeşit ikileme ve 65 (% 5) çeşit fiilimsi; III. grupta ise 40 (% 4) çeşit kelime, 1 (% 0,09) çeşit atasözü ve 68 (% 6) çeşit fiilimsi vardır. Toplamda ise 1655 (% 40) çeşit kelime, 5 (% 0,1) çeşit ikileme, 1 (% 0,02) çeşit deyim, 2 (% 0,04) çeşit atasözü ve 217 (% 5) çeşit fiilimsi kullanılmıştır.

Tablo 7: 5 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	368	2-1			26-7	111-30				8-2	257-70	2-1			18-5
	2	177				25-14	132-75				14-8	45-25				11-6
	3	155				31-20	102-66				15-10	53-34				16-10
	4	146	1-1			20-14	84-58				13-9	62-42	1-1			7-5
	5	118				11-9	82-69				4-3	36-31				7-6
	6	113				5-4	84-74				3-3	29-26				2-2
	7	92				11-12	68-74				6-7	24-26				5-5
1.GRUP TOPLAMI		1169	3-0,2	-	-	129-11	663-57	-	-	-	63-5	506-43	3-0,2	-	-	66-6
2.GRUP	8	172				16-9	108-63				2-1	64-37				14-8
	9	107				15-14	71-66				8-7	36-34				7-7
	10	70				4-6	58-83				2-3	12-17				2-3
	11	69				2-3	46-67					23-33				2-3
	12	69				15-22	40-58					29-42				15-22
	13	66				9-14	59-89				7-11	7-11				2-3
	14	65				15-23	37-57				9-14	28-43				6-9
2.GRUP TOPLAMI		618	-	-	-	76-12	419-68	-	-	-	28-5	199-32	-	-	-	48-8
3.GRUP	15	382	1-0,2			10-3	104-27				3-1	278-73	1-0,2			7-2
	16	359	1-0,2			17-5	118-33				10-3	241-67	1-0,2			7-2
	17	139				8-6	106-76				3-2	33-24				5-4
	18	128				8-6	87-68				1-1	41-32				7-5
	19	85				10-12	54-64				8-9	31-36				2-2
	20	78				810	39-50				3-4	39-50				5-6
	21	63		1-2		5-8	44-70				2-3	19-30		1-2		3-5
3.GRUP TOPLAMI		1234	2-0,1	1-0,08	-	66-5	552-45	-	-	-	30-2	682-55	2-0,1	1-0,08	-	36-3
GENEL TOPLAM		3021	5-0,1	1-0,03	-	271-9	1634-54	-	-	-	121-4	1387-46	5-0,1	1-0,03	-	150-5

Tablo 7’de I. grubu oluşturan öğrenciler 1169 adet kelime kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 618 adet kelimeyle yazmışlardır. Son grup ise yazılı anlatımlarını oluştururken 1234 adet kelime kullanmışlardır. Tablo 7’yi oluşturan öğrencilerin genelinde toplamda 3021 adet kelimeyi kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 7’nin I. grubunu oluşturan öğrenciler, kalıp ifadelerden ikilemeyi 3 (% 0,2) defa kullanmışlardır. Bu grupta deyim ve atasözünün hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir. II. grubu oluşturan öğrenci kâğıtlarında ikileme, deyim ve atasözü yer almıştır. III. grubu oluşturan öğrenciler ise 2 (% 0,1) ikileme, 1 (% 0,08) deyim kullanmışlardır.

Birleşik cümleleri kullanma düzeylerini ölçmek için bakılan fiilimsileri: I. grup 129 (% 11), II. grup (% 12) ve III. grup 66 (% 5) adet kullanmışlardır. Toplamda ise 1634 adet fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tekrarlanan kelimelerin yer aldığı diğer bölümde, I. grup 663 (% 57) adet kelime, II. grup 419 (% 68) adet kelime, III. grup ise 552 (% 45) adet kelimeyi yazılarında tekrara düşerek kullanmıştır. Toplamda ise 1634 (% 54) adet kelimenin tekrar edilerek kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 7’nin bu bölümünde kalıp ifade olarak adlandırdığımız ikileme, deyim ve atasözünün hiç tekrar edilmediği belirlenmiştir.

Çeşit kelimelerin sayıldığı bölümde I. grubun 506 (% 43) çeşit kelime, 3 (% 0,2) çeşit ikileme ve 66 (% 6) çeşit fiilimsi kullandığı tespit edilmiştir. II. grubun 199 (% 32) çeşit kelime, 48 (% 8) çeşit fiilimsi kullandıkları belirlenmiştir. III. grubu oluşturan öğrenciler 682 (% 55) çeşit kelime, 2 (% 0,1) çeşit ikileme, 1 (% 0,08) çeşit deyim ve 36 (% 3) çeşit fiilimsi kullandıkları görülmüştür. Toplamda ise 1387 (% 46) çeşit kelime, 5 (% 0,1) çeşit ikileme, 1 (% 0,03) çeşit deyim ve 150 (% 5) çeşit fiilimsi sayılmıştır.

Tablo 8: 6 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	321				21-7						321-100				21-7
	2	276				8-3					4-1	276-100				4-1
	3	263	1-0,3			11-4	45-17				3-1	8-3	1-0,3			8-3
	4	260				36-14	154-59				13-5	106-41				23-9
	5	216	2-1			4-2	33-15					183-85	2-1			4-2
	6	203				29-14	35-17				14-7	168-83				15-7
	7	195			1-1	5-3	135-69				3-2	60-31		1-1		2-1
1.GRUP TOPLAMI		1734	3-0,1	-	1-0,05	114-7	402-23	-	-	-	37-2	1122-65	3-0,1	1-0,05	-	77-4
2.GRUP	8	173				16-9	45-26				5-3	128-74				11-6
	9	168	1-1			6-4	41-24					127-76	1-1			6-4
	10	166	1-1			16-10	19-11					147-89	1-1			16-10
	11	165	1-1			11-7	28-17				3-2	137-83	1-1			8-5
	12	163		1-1		6-4	33-20				1-1	130-80		1-1		5-3
	13	152				14-9	58-38				2-1	94-62				12-8
	14	150	1-1			18-12	33-22				4-3	117-78	1-1			14-9
2.GRUP TOPLAMI		1137	4-0,3	1-0,08	-	87-8	257-23	-	-	-	15-1	880-77	4-0,3	1-0,08	-	72-6
3.GRUP	15	320	1-0,3			55-17	35-11				37-12	285-89	1-0,3			18-6
	16	314	1-0,3			40-13	53-17				30-10	261-83	1-0,3			10-3
	17	232				24-10	58-25				7-3	174-75				17-7
	18	232				58-25	32-14				36-16	200-86				22-9
	19	195				12-6	158-81				2-1	37-19				10-5
	20	169	1-1			31-18	42-25				12-7	127-75	1-1			19-11
	21	150	1-1			18-12	33-22				4-3	117-78	1-1			14-9
3.GRUP TOPLAMI		1612	4-0,2	-	-	238-15	411-25	-	-	-	128-10	1201-75	4-0,2	-	-	110-7
GENEL TOPLAM		4483	11-0,2	1-0,02	1-0,02	439-10	1070-24	-	-	-	180-4	3203-71	11-0,2	2-0,04	-	259-6

Tablo 8'i oluşturan öğrencilerden I. gruptakiler 1734 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. II. gruptaki öğrenciler 1137 adet kelime, III. gruptaki öğrenciler 1612 adet kelime ile yazılarını tamamlamışlardır.

Araştırma kapsamında belirlenen gruplara göre incelendiğinde ise şöyle sonuçlar tespit edilmiştir: I. grubu oluşturan öğrenciler 3 (% 0,1) ikileme, 1 (% 0,05) atasözü kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 1 (% 1) ikileme kullanmış diğer kalıp ifadeleri hiç kullanmamışlardır. III. grubu oluşturan öğrenciler 11 (% 0,2) ikilemeye yer vermişlerdir. Toplamda ise 11 (% 0,2) ikileme, 1 (% 0,02) deyim, 1 (% 0,02) atasözü kullanmışlardır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları fiilimsi sayısı; I. grupta 114 (% 7), II. grupta 87 (% 8), III. grupta 238 (% 15) adet olarak tespit edilmiştir. Bütün gruplardaki öğrencilerin kullandıkları toplam fiilimsi sayısı da 439 (% 10) olarak belirlenmiştir.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı tablonun diğer bölümünde I. grubun 402 (% 23) kelime ve 37 (% 2) adet fiilimsi, II. grubun 257 (% 23) kelime ve 15 (% 1) fiilimsi, III. grubun 411 (%25) kelime ve 128 (% 10) fiilimsi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. Toplamda ise 1070 (% 24) kelime ve 180 (% 4) fiilimsinin tekrar edildiği görülmüştür. Tablo 8'de incelenen bu bölümde kalıp ifadelerin hiç tekrar edilmediği anlaşılmıştır. Zaten çok az miktarda kullanılan kalıp ifadeler tekrar edilmeden kullanılmışlardır.

Hiç tekrar edilmeden kullanılan kelimelerin sayıldığı tablonun çeşit kelime bölümünde şu sonuçlara ulaşılmıştır. I. grup yazılı anlatımlarını oluştururken 1122 (% 65) adet çeşit kelime, 3 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,05) adet çeşit deyim ve 77 (% 4) çeşit fiilimsi kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 880 (% 77) adet çeşit kelime, 4 (% 0,3) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,08) adet çeşit deyim, 72 (% 6) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır. III. gruptaki öğrenciler ise 1201 (% 175) adet çeşit kelime, 4 (% 0,2) adet çeşit ikileme ve 110 (% 7) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır. Toplamda ise 3203 (% 71) adet çeşit kelime, 11 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 2 (% 0,04) adet çeşit deyim ve 259 (% 6) adet çeşit fiilimsi yer almıştır.

Tablo 9: 7 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	164		1-1		8-5	131-80				2-1	33-20		1-1		6-4
	2	154				26-17	80-52				5-3	74-48				21-14
	3	140				23-16	113-81				10-7	37-26				13-9
	4	104				12-12	59-57				6-6	45-43				6-6
	5	103				7-7	67-65				2-2	36-35				5-5
	6	96			1-1	11-11	38-40					58-60			1-1	11-11
	7	72	1-1			18-25	37-51				6-8	35-49	1-1			12-17
1.GRUP TOPLAMI		883	1-0,1	1-0,1	1-0,1	105-12	525-59	-	-	-	31-4	318-36	1-0,1	1-0,1	1-0,1	74-8
2.GRUP	8	130				9-7	73-56					57-44				9-7
	9	127	1-1			11-9	82-65				2-2	45-35	1-1			9-7
	10	124	1-1			5-4	82-66				2-2	42-34	1-1			3-2
	11	120				15-13	58-48				3-3	62-52				12-10
	12	113				16-14	76-67				4-4	37-33				12-11
	13	107				14-13	70-65				3-3	37-35				11-10
	14	85				10-12	51-60				2-2	34-40				8-9
2.GRUP TOPLAMI		806	2-0,2	-	-	80-10	492-61	-	-	-	16-2	314-39	2-0,2	-	-	64-8
3.GRUP	15	136				31-23	59-43				7-5	77-57				24-18
	16	133				15-11	87-65				3-2	46-35				12-9
	17	131		7-5		18-14	74-56		6-5		3-2	57-44		1-1		15-11
	18	81				3-4	39-48					42-52				3-4
	19	77	1-1	1-1		4-5	53-69					24-31	1-1	1-1		4-5
	20	75		1-1		3-4	46-61					29-39		1-1		3-4
	21	70				7-10	31-44					39-56				7-10
3.GRUP TOPLAMI		703	1-0,1	9-1	-	81-12	389-55	-	6-1	-	13-2	314-45	1-0,1	3-0,4	-	68-10
GENEL TOPLAM		2392	4-0,1	10-0,4	1-0,04	266-11	1406-59	-	6-0,2	-	60-3	946-40	4-0,1	4-0,1	1-0,04	274-11

Tablo 9 incelendiğinde I. grubu oluşturan öğrencilerin 883 adet kelime, II. grubu oluşturan öğrencilerin 806 adet kelime, III. grubu oluşturan öğrencilerin ise 703 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturdukları tespit edilmiştir. Tablo 9'un genelinde ise öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 2392 adet kelime sayılmıştır.

Kalıp ifadelerin sayımında önceki gruplarda olduğu yine kullanılan ikileme, deyim ve atasözü sayının düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna göre: I. grubu oluşturan öğrenciler 1 (% 0,1) adet ikileme, 1 (% 0,1) adet deyim ve 1 (% 0,1) adet atasözü kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler 2 (% 0,2) adet ikileme kullanmış, deyim ve atasözünü hiç kullanmamışlardır. III. grubu oluşturan öğrenciler 1 (% 0,1) adet ikileme, 9 (% 1) adet deyim kullanmışlardır. Genel toplamda ise 4 (% 0,1) adet ikileme, 10 (% 0,04) deyim ve 1 (% 0,04) atasözü sayılmıştır.

Fiilimsilerin sayıldığı bölümde I. grubu oluşturan öğrenciler, yazılı anlatımlarını oluştururken 105 (% 12) adet fiilimsi, II. grubu oluşturan öğrenciler 80 (% 10) adet fiilimsi, III. grubu oluşturan öğrenciler ise 81 (% 12) adet fiilimsi kullanmışlardır. Genel toplamda ise 266 (% 11) adet fiilimsiye yer verilmiştir.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde I. grubun 525 (% 59) kelime tekrar ettiği ve kalıp ifadelerin hiç tekrar edilmediği tespit edilmiştir. Fiilimsilerde ise 31 (% 4) adet tekrar belirlenmiştir. II. grup 492 (% 61) kelimeyi tekrar ederken yine kalıp ifadelerde hiç tekrara düşmemişlerdir. Bu gruptaki 16 (% 2) adet fiilimsi tekrar edilmiştir. III. gruptaki öğrenciler 389 (% 55) kelimeyi tekrar etmiş ve bunun yanı sıra 6 (% 1) adet deyim tekrar etmişlerdir. Bu gruptaki öğrenciler 13 (% 2) fiilimsiyi tekrar ederek kullanmışlardır. Toplamda ise 1406 (% 59) adet kelime tekrar edilmiş, 6 (% 0,2) adet deyim tekrar edilmiştir. Fiilimsilerde ise 60 (% 3) tekrar yapıldığı anlaşılmıştır.

Çeşit kelimelerin sayıldığı bölümde I. gruptaki öğrenciler 318 (% 36) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (%) adet çeşit deyim, 1 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 74 (% 8) adet çeşit fiilimsi kullanılmıştır. II. gruptaki öğrenciler 314 (% 39) adet çeşit kelime, 2 (% 0,2) adet çeşit ikileme ve 64 (% 8) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır. III. grubu oluşturan öğrenciler 314 (% 45) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 3 (% 0,4) adet çeşit deyim ve 68 (% 10) adet çeşit fiilimsi belirlenmiştir. Genel toplamda ise 946 (% 40) adet çeşit kelime, 4 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 4 (% 0,1) adet çeşit deyim, 1 (% 0,04) adet çeşit atasözü ve 274 (% 11) adet çeşit fiilimsinin kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 10: 8 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	365				40-11	221-61				13-4	144-39				27-7
	2	220	2-1			21-10	102-46				3-1	118-54	2-1			18-8
	3	202				7-3	142-70				4-2	60-30				3-1
	4	184				10-5	102-55					87-47				10-5
	5	183				18-10	134-73				2-1	49-27				16-9
	6	177	3-2			7-4	77-44				3-2	100-56	3-2			4-2
	7	174	1-1			4-2	111-64				2-1	63-36	1-1			2-1
1.GRUP TOPLAMI		1505	6-0,3	-	-	107-7	889-59	-	-	-	27-2	621-41	6-0,3	-	-	80-5
2.GRUP	8	208	1-0,4			12-6	76-37				2-1	132-63	1-0,4			10-5
	9	207				12-6	73-35				2-1	134-65				10-5
	10	170	2-1			18-11	110-65				5-3	60-35	2-1			13-8
	11	164	2-1			17-10	95-58				2-1	69-42	2-1			15-9
	12	177	3-2			27-15	89-50				9-5	88-50	3-2			22-12
	13	159				10-6	118-74				2-1	41-26				8-5
	14	159	1-1			14-9	87-55				11-7	72-45	1-1			3-2
2.GRUP TOPLAMI		1245	9-1	-	-	110-9	648-52	-	-	-	33-3	596-48	9-1	-	-	81-7
3.GRUP	15	288	2-1			17-6	97-34				9-3	171-59	2-1			8-3
	16	172	1-1			7-4	100-58				4-2	72-42	1-1			3-2
	17	158	1-1			4-3	59-37					97-61	1-1			4-3
	18	141				7-5	87-62					54-38				7-5
	19	140				13-9	58-41				7-5	82-59				6-4
	20	136				4-3	102-75				2-1	34-25				2-1
	21	133				10-8	64-48				3-2	69-52				7-5
3.GRUP TOPLAMI		1168	4-0,3	-	-	62-5	567-49	-	-	-	25-2	579-50	4-0,3	-	-	37-3
GENEL TOPLAM		3918	19-0,4	-	-	279-7	2109-54	-	-	-	85-2	1796-46	19-0,4	-	-	198-5

Tablo 10’da I. grupta yer alan öğrenciler 1505 kelime, II. grupta yer alan öğrenciler 1245 kelime, III. grupta yer alan öğrenciler 1168 kelime kullanmışlardır. Tablo 10’un toplamında ise öğrencilerin 3918 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturdukları belirlenmiştir.

Tablo 10’da öğrencilerin kalıp ifadeleri sayıldığında çok az sayıda kalıp ifadelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Kalıp ifadelerden deyim ve atasözünün hiç kullanılmadığı tablo 10’da sadece az sayıda ikilemenin kullanıldığı görülmüştür. I. gruptaki öğrenciler 6 (% 0,3) adet, II. gruptaki öğrenciler 9 (% 1) adet, III. gruptaki öğrenciler 4 (% 0,3) adet ikileme kullanmışlardır. Toplamda ise 19 (% 0,4) adet ikileme sayılmıştır.

Öğrencilerin birleşik cümleyi yazılı anlatımlarında kullanım düzeylerini ölçmek için araştırma kapsamında sayılan fiilimsi sayısı ise şöyle olmuştur: I. grubu oluşturan öğrenciler yazılı anlatımlarında 107 (% 7) adet fiilimsi, II. grubu oluşturan öğrenciler yazılı anlatımlarında 110 (% 9) adet fiilimsi, III. grubu oluşturan öğrenciler yazılı anlatımlarında 62 (% 5) adet fiilimsi kullanmışlardır. Toplamda ise bu tabloyu oluşturan öğrenciler 279 (% 7) adet fiilimsiye yer verilmiştir.

Tablonun ikinci bölümünde yer alan tekrarlanan kelimeler bölümünde I. grubun 889 (% 59) kelimeyi; II. grubun 648 (% 52) adet kelimeyi; III. grubun 567 (% 49) adet kelimeyi tekrar ettiği tespit edilmiştir. Toplamda ise 2109 (% 54) adet kelimenin tekrar edildiği belirlenmiştir. Kullanılan deyimlerin hiç tekrar edilmediği görülmüştür. Yukarıda belirtildiği gibi öğrencilerin yazılı anlatımlarında hiç deyim ve atasözü tespit edilmemiştir. Ayrıca I. grupta 27 (% 2) adet, II. grupta 33 (% 3) adet, III. grupta 25 (% 2) adet fiilimsi tekrar edilmiştir. Toplamda ise 85 (% 2) adet fiilimsinin tekrar edildiği anlaşılmıştır.

Tablonun son bölümünde sayılan çeşit kelimelerde: I. gruptaki öğrencilerin 621 (% 41) çeşit kelime, 6 (% 0,3) çeşit ikileme ve 80 (% 5) çeşit fiilimsiyi kullandıkları belirlenmiştir. II. grubu oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında 596 (% 48) çeşit kelime, 9 (% 1) çeşit ikileme ve 81 (% 7) çeşit fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrencilerin 579 (% 50) çeşit kelime, 4 (% 0,3) çeşit ikileme ve 37 (% 3) çeşit fiilimsiyi kullandıkları tespit edilmiştir. Toplamda ise 1796 (% 46) adet çeşit kelime, 19 (% 0,4) adet çeşit ikileme ve 198 (% 5) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır.

Tablo 11: 9 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	503	5-1	2-0,3	2-0,3	51-10	101-20	2-0,3			18-4	402-80	3-1	2-0,3	2-0,3	33-7
	2	471	2-0,4		1-0,2	56-12	49-10				22-5	422-90	2-0,4		1-0,2	34-7
	3	370			1-0,2	23-6	41-11				8-2	329-89			1-0,2	15-4
	4	334	2-1			19-6	42-13				11-3	292-87				8-2
	5	265				25-9	53-20				9-3	212-80				16-6
	6	162			1-1	9-6	36-22				2-1	126-78			1-1	7-4
	7	131				14-11	29-22				5-4	102-78				9-7
GRUP TOPLAMI		2236	9-0,4	2-0,08	5-0,2	197-9	351-16	2-0,08	-	-	75-3	1985-89	5-0,2	2-0,08	5-0,2	122-5
2.GRUP	8	468		2-0,4	1-0,2	32-7	42-9				7-1	426-91		2-0,4	1-0,2	25-5
	9	388				26-7	51-13				14-4	337-87				12-3
	10	329	1-0,3	1-0,3	2-1	27-8	38-12				12-4	291-88	1-0,3	1-0,3	2-1	15-5
	11	281			1-0,3	12-4	29-10				2-1	252-90			1-0,3	10-4
	12	259				19-7	31-12				7-3	228-88				12-5
	13	233	1-0,4			13-6	34-15				1-0,4	199-85	1-0,4			12-5
	14	154				16-10	22-14				4-3	132-86				12-8
GRUP TOPLAMI		2112	2-0,09	3-0,1	4-0,1	145-7	247-12	-	-	-	47-2	1865-88	2-0,09	3-0,1	4-0,1	98-5
3.GRUP	15	470	2-0,4		1-0,2	21-4	61-13				8-2	409-87			1-0,2	13-3
	16	382				33-9	37-10				12-3	345-90				21-5
	17	308				19-6	38-12				8-3	270-88				11-4
	18	224	1-0,4		1-0,4	21-9	27-12				4-2	197-88			1-0,4	17-8
	19	169				17-10	29-17				6-4	140-83				11-7
	20	130			1-1	11-8	23-18				2-2	107-82			1-1	9-7
	21	97	1-1			13-13	17-18				6-6	80-82	1-1			7-7
GRUP TOPLAMI		1780	4-0,2	-	3-0,3	135-8	232-13	-	-	-	46-3	1548-87	1-0,05	-	3-0,1	89-5
GENEL TOPLAM		6128	15-0,2	5-0,08	12-0,1	477-8	830-14	2-0,03	-	-	168-3	5398-88	8-0,1	5-0,08	12-0,1	309-5

Tablo 11'i oluşturan öğrencilerden I. gruptakiler 2236 adet kelimeyle, II. grubu oluşturanlar 2112 adet kelimeyle, III. grubu oluşturan öğrenciler 1780 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Tablo 11'in toplamında ise 6128 adet kelime sayılmıştır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarını oluştururken kalıp ifadeleri kullanma oranları da şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 9 (% 0,4) ikileme, 2 (% 0,08) deyim, 5 (% 0,2) deyim; II. gruptaki öğrenciler 2 (% 0,09) ikileme, 3 (% 0,1) deyim, 4 (% 0,1) atasözü; III. gruptaki öğrenciler 4 (% 0,2) ikileme, 3 (% 0,1) atasözü kullanmışlardır. Toplamda ise bu gruptaki öğrenciler 15 (% 0,2) adet ikileme, 5 (% 0,08) adet deyim, 12 (% 0,1) adet atasözüne yer vermiştir.

Tablo 11'i oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları toplam 477 (% 8) fiilimsinin 197 (% 9) tanesini I. grubu oluşturan öğrenciler, 145 (% 7) tanesini II. grubu oluşturan öğrenciler, 135 (% 8) tanesini de III. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır.

Bu tablodaki I. grubu oluşturan öğrenciler, yazılı anlatımlarını oluştururken kullandıkları 2236 kelimenin 351 (% 16) tanesini tekrarlamışlardır. Ayrıca bu gruptaki öğrencilerin toplamda kullandıkları 9 ikilemeyi de 2 (% 0,08) defa tekrar ettikleri tespit edilmiştir. II. grubu oluşturan öğrencilerin, yazılı anlatımlarında kullandıkları 2112 kelimenin 247 (% 12) tanesi tekrarlanmıştır. III. gruptaki öğrencilerin toplamda kullandıkları 1780 adet kelimenin 232 (% 13) tanesi tekrarlanan kelimelerden oluşmuştur. Toplamda ise 830 (% 14) kelimenin ve 2 (% 0,03) ikilemenin tekrar edildiği anlaşılmıştır.

Tablonun son bölümünde I. gruptaki öğrencilerin 1985 (% 89) adet çeşit kelime, 5 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 2 (% 0,08) adet çeşit deyim, 5 (% 0,2) adet çeşit atasözü ve 122 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları görülmüştür. II. gruptaki öğrencilerin 1865 (% 88) adet çeşit kelime, 2 (% 0,09) adet çeşit ikileme, 3 (% 0,1) adet çeşit deyim, 4 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 98 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. III. grubu oluşturan öğrencilerin 1548 (% 87) adet çeşit kelime, 1 (% 0,05) adet çeşit ikileme, 3 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 89 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. Bu tabloyu oluşturan öğrencilerin toplamda ise 5398 (% 88) adet çeşit kelimeyi, 8 (% 0,1) adet çeşit ikilemeyi, 5 (% 0,08) adet çeşit deyimi, 12 (% 0,1) adet çeşit atasözünü ve 309 (% 5) adet çeşit fiilimsiyi kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 12: 10 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	290				24-8	213-73				17-6	77-27				7-2
	2	202				10-5	144-71				2-1	58-29				8-4
	3	159				12-8	104-65					55-35				12-8
	4	159				4-3	94-59				4-3	65-41				
	5	159	1-1			20-13	88-55				16-10	71-45	1-1			4-3
	6	151				21-14	126-83				14-9	25-17				7-5
	7	148	1-1			5-3	85-57				2-1	63-43	1-1			3-2
1.GRUP TOPLAMI		1268	2-0,1	-	-	96-8	854-67	-	-	-	55-4	414-33	2-0,1	-	-	41-3
2.GRUP	8	244				21-9	119-49				6-2	125-51				15-6
	9	152				14-9	91-60				7-5	61-40				7-5
	10	151				21-14	126-83				14-9	25-17				7-5
	11	147	4-3			12-6	95-65				2-1	52-35	4-3			10-7
	12	145	1-1			9-6	69-48					76-52	1-1			9-6
	13	132				13-10	72-55				5-4	60-45				8-6
	14	132				8-6	64-48					68-52				8-6
2.GRUP TOPLAMI		1103	5-0,4	-	-	98—9	636-58	-	-	-	34-3	467-42	5-0,4	-	-	64-6
3.GRUP	15	204				9-4	93-46				5-2	111-54				4-2
	16	148	1-1			5-3	85-57				2-1	63-43	1-1			3-2
	17	138				15-11	90-65				10-7	48-35				5-4
	18	131				8-6	70-53				4-3	61-47				4-3
	19	121				8-7	85-70				4-3	36-30				4-3
	20	117	4-3			3-3	82-70					35-30	4-3			3-3
	21	116				6-5	54-47					62-53				6-5
3.GRUP TOPLAMI		975	5-1	-	-	54-6	559-57	-	-	-	25-3	416-43	5-1	-	-	29-3
GENEL TOPLAM		3346	9-0,2	-	-	248-7	2049-61	-	-	-	114-3	1297-39	12-0,3	-	-	134-4

Tablo 12’de öğrenciler, toplamda 2499 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Öğrenci yazılı anlatımlarında sayılan 2499 adet kelimenin 1024 adedini I. gruptaki öğrenciler, 780 adedini II. gruptaki öğrenciler, 395 adedini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Kalıp ifadelerde, I. grubun 3 (% 0,2) adet ikileme, 3 (% 0,2) adet deyim kullandığı tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrencilerin, 6 (% 1) adet ikileme kullandığı belirlenmiştir. III. gruptaki öğrencilerin de 3 (% 0,4) adet ikileme, 4 (% 1) adet deyim kullandıkları görülmüştür. Toplamda ise 12 (% 0,4) adet ikilemenin ve 7 (% 0,2) adet deyim kullanıldığı anlaşılmıştır.

Fiilimsilerin sayımında toplamda 197 (% 8) adet fiilimsi tespit edilmiştir. Sayılan bu fiilimsilerin 82 (% 8) adedini I. gruptaki öğrenciler, 55 (% 7) adedini II. gruptaki öğrenciler, 60 (% 9) adedini III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Tablo 12’yi oluşturan öğrenciler yazılı anlatımlarında 891 (% 31) adet kelimeyi, 2 (%0,08) adet deyim ve 69 (% 3) adet fiilimsiyi; I. gruptaki öğrenciler 423 (% 41) kelimeyi, 2 (% 0,1) deyim ve 25 (% 2) fiilimsiyi; II. gruptaki öğrenciler 273 (% 35) adet kelimeyi ve 25 (% 3) adet fiilimsiyi; III. gruptaki öğrenciler ise 195 (% 28) adet kelimeyi ve 19 (% 3) adet fiilimsiyi tekrar ederek kullanmışlardır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında 1529 (% 61) adet çeşit kelime, 12 (% 0,4) adet çeşit ikileme, 5 (% 0,2) adet çeşit deyim ve 127 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullanılmıştır. Gruplara göre dağılımı ise şöyle olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 601 (% 59) adet çeşit kelime, 3 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,09) adet çeşit deyim ve 57 (% 6) adet çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrenciler 497 (% 64) adet çeşit kelime, 6 (% 1) adet çeşit ikileme ve 30 (% 4) adet çeşit fiilimsi; III. gruptaki öğrenciler ise 431 (% 62) adet çeşit kelime, 3 (% 0,4) adet çeşit ikileme, 4 (% 12) adet çeşit deyim ve 40 (% 6) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır.

Tablo 13: 11 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	290				24-8	213-73				17-6	77-27				7-2
	2	202				10-5	144-71				2-1	58-29				8-4
	3	159				12-8	104-65					55-35				12-8
	4	159				4-3	94-59				4-3	65-41				
	5	159	1-1			20-13	88-55				16-10	71-45	1-1			4-3
	6	151				21-14	126-83				14-9	25-17				7-5
	7	148	1-1			5-3	85-57				2-1	63-43	1-1			3-2
1.GRUP TOPLAMI		1268	2-0,1	-	-	96-8	854-67	-	-	-	55-4	414-33	2-0,1	-	-	41-3
2.GRUP	8	244				21-9	119-49				6-2	125-51				15-6
	9	152				14-9	91-60				7-5	61-40				7-5
	10	151				21-14	126-83				14-9	25-17				7-5
	11	147	4-3			12-6	95-65				2-1	52-35	4-3			10-7
	12	145	1-1			9-6	69-48					76-52	1-1			9-6
	13	132				13-10	72-55				5-4	60-45				8-6
	14	132				8-6	64-48					68-52				8-6
2.GRUP TOPLAMI		1103	5-0,4	-	-	98—9	636-58	-	-	-	34-3	467-42	5-0,4	-	-	64-6
3.GRUP	15	204				9-4	93-46				5-2	111-54				4-2
	16	148	1-1			5-3	85-57				2-1	63-43	1-1			3-2
	17	138				15-11	90-65				10-7	48-35				5-4
	18	131				8-6	70-53				4-3	61-47				4-3
	19	121				8-7	85-70				4-3	36-30				4-3
	20	117	4-3			3-3	82-70					35-30	4-3			3-3
	21	116				6-5	54-47					62-53				6-5
3.GRUP TOPLAMI		975	5-1	-	-	54-6	559-57	-	-	-	25-3	416-43	5-1	-	-	29-3
GENEL TOPLAM		3346	9-0,2	-	-	248-7	2049-61	-	-	-	114-3	1297-39	12-0,3	-	-	134-4

Tablo 13'te toplamda 3346 adet kelime, 9 (% 0,2) adet ikileme ve 248 (% 7) adet fiilimsi sayılmıştır. Bu tablonun genelinde kalıp ifade olarak ele aldığımız ikilemelerin çok az kullanıldığı, deyim ve atasözünün de hiç kullanılmadığı görülmüştür.

Tablodaki öğrencilerden I. grubu oluşturan öğrenciler, 1268 adet kelime kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Bu gruptaki öğrencilerin, yazılı anlatımlarında 2 (% 0,1) adet ikileme kullandıkları ve diğer kalıp ifadeleri hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrenciler, 1103 adet kelime kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrencilerde kalıp ifadelerden sadece ikilemeyi 5 (% 0,4) adet kullanmışlardır. III. gruptaki öğrencilerin 975 adet kelime ve 5 (% 1) adet ikileme kullandıkları belirlenmiştir.

Bu tablo kapsamında incelenen öğrencilerin toplamda 248 (% 7) adet fiilimsi kullandıkları ve bu fiilimsilerin 96 (% 8) adedini I. grubun, 98 (% 9) adedini II. grubun ve 54 (% 6) adedini de III. grubun kullandığı görülmüştür.

Tekrarlanan kelimelerde ise 2049 (% 61) adet kelimenin ve 114 (% 3) adet fiilimsinin tekrar edildiği tespit edilmiştir. I. grubu oluşturan öğrencilerin 854 (% 67) adet kelime ve 55 (% 4) adet fiilimsi; II. grubu oluşturan öğrencilerin 636 (% 58) adet kelime ve 34 (% 3) adet fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrencilerin ise 559 (% 57) adet kelime ve 25 (% 3) adet fiilimsi tekrarlayarak yazılı anlatımlarını oluşturdukları görülmüştür.

Tekrarlanmadan kullanılan çeşit kelimelerin sayıldığı bölümde toplamda 1297 (% 39) çeşit kelime, 12 (% 0,3) çeşit ikileme ve 134 (% 4) çeşit fiilimsi sayılmıştır. I. grubu oluşturan öğrenciler 414 (% 33) adet çeşit kelime, 2 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 41 (% 3) adet çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrenciler 467 (% 42) adet çeşit kelime, 5 (% 0,4) adet çeşit ikileme ve 64 (% 6) adet çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrencilerin ise 416 (% 43) adet çeşit kelime, 5 (% 1) adet çeşit ikileme ve 29 (% 3) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 14: 12 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	190				14-7	128-67				5-3	62-33				9-5
	2	169				9-5	84-50				2-1	85-50				7-4
	3	143				11-8	79-55				7-5	64-45				4-3
	4	138				4-3	68-49					70-51				4-3
	5	130	1-1			16-12	69-53				5-4	61-47	1-1			11-8
	6	117				13-11	61-52				9-8	56-48				4-3
	7	113				15-13	61-54				5-4	52-46				10-9
1. GRUP TOPLAMI		1000	1-0,1	-	-	82-8	550-55	-	-	-	33-3	450-45	1-0,1	-	-	49-5
2.GRUP	8	197				14-7	123-62				6-3	74-38				8-4
	9	111	1-1			5-5	59-53					52-47	1-1			10-9
	10	101				7-7	28-28					73-72				7-7
	11	98				3-3	65-66					33-34				3-3
	12	94				3-3	42-45					52-55				3-3
	13	87				4-5	37-43				2-2	50-57				2-2
	14	85				7-8	48-56					37-44				7-8
2. GRUP TOPLAMI		773	1-0,1	-	-	43-6	402-52	-	-	-	8-1	371-48	1-0,1	-	-	40-5
3.GRUP	15	177				13-7	106-60				4-2	71-40				9-5
	16	168				12-7	122-73				4-2	46-27				8-5
	17	85				11-13	40-47				6-7	45-53				5-6
	18	83				11-13	46-55				4-5	37-45				7-8
	19	77				5-6	29-38					48-62				5-6
	20	73				2-3	24-33					49-67				2-3
	21	70				2-3	60-86					10-14				2-3
3. GRUP TOPLAMI		733	-	-	-	56-8	427-58	-	-	-	18-2	306-42	-	-	-	38-5
GENEL TOPLAM		2506	2-0,07	-	-	181-7	1379-55	-	-	-	59-2	1127-45	2-0,07	-	-	127-5

Öğrencilerin yazılı anlatımlarının incelenmesi sonucunda toplamda 2506 adet kelimenin sayıldığı tablo 14'te kalıp ifadelerin neredeyse hiç kullanılmadığı görülmüştür. Araştırma kapsamında yazılı anlatımları incelenen öğrencilerin, sınıf düzeylerinden dolayı kalıp ifadeleri kullanmadıkları düşünülmektedir. Bu tabloda incelenen öğrencilerin, kalıp ifadelerden sadece ikilemeyi 2 (% 0,07) adet kullandıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarından tespit edilen 2506 adet kelimenin 1000 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Ayrıca bu gruptaki öğrencilerin 1 (% 0,1) adet ikileme kullandıkları tespit edilmiştir. II. grubu oluşturan öğrenciler yazılı anlatımlarını 773 kelime kullanarak oluşturmuş ve 1 (% 0,1) adet de ikileme kullanmışlardır. III. gruptaki öğrenciler yazılı anlatımlarında hiç kalıp ifade kullanmamış, 733 adet kelime kullanmışlardır.

Kalıp ifadelerin sayısındaki azlık fiilimsi sayımında da göze çarpmaktadır. I. gruptaki öğrenciler 82 (% 8) adet fiilimsi; II. gruptaki öğrenciler 43 (% 6) adet fiilimsi; III. gruptaki öğrenciler ise 56 (% 8) adet fiilimsi kullanmışlardır. Genel toplamda 181 (% 7) adet fiilimsi sayılmıştır.

Tablonun diğer bölümünde I. gruptaki öğrencilerin 550 (%55) kelime ve 33 (% 3) fiilimsiyi; II. grubu oluşturan öğrenciler 402 (% 52) kelime ve 8 (% 1) fiilimsiyi; III. grubu oluşturan öğrenciler 427 (% 58) kelime ve 18 (% 2) adet fiilimsiyi tekrar kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Genel toplamda ise 1379 (% 55) kelime ve 59 (%2) fiilimsi tekrarlandığı görülmüştür.

Öğrencilerin tespit edilen kelimelerinin 1127 (% 45)'sinin, deyimlerin 2 (% 0,07)'sinin ve fiilimsilerin 127 (% 5)'sinin tekrar edilmeden çeşit olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. I. grubu oluşturan öğrencilerin 450 (% 45) çeşit kelime, 1 (% 0,1) çeşit ikileme ve 49 (% 5) çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrencilerin 371 (% 48) çeşit kelime, 1 (% 0,1) çeşit ikileme ve 40 (% 5) çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrencilerin ise 306 (% 42) adet çeşit kelime ve 38 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 15: 13 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	242	1-0,4			45-19	172-71				22-9	70-29	1-0,4			23-10
	2	217	1-0,4	1-0,4	1-0,4	22-10	111-51				2-1	106-49	1-0,4	1-0,4	1-0,4	20-9
	3	154				16-10	56-36					98-64				16-10
	4	134				34-25	78-58				12-9	56-42				22-16
	5	132				16-12	77-58				7-5	45-34				9-7
	6	130				17-13	7255					58-45				17-13
	7	129	1-1			35-27	55-43				18-14	74-57	1-1			17-13
1. GRUP TOPLAMI		1138	3-0,2	1-0,08	1-0,08	185-16	621-55	-	-	-	61-5	507-45	3-0,2	1-0,08	1-0,08	124-11
2.GRUP	8	122				6-5	54-44					68-56				6-5
	9	115				8-7	27-23					88-77				8-7
	10	111				15-14	54-49					57-51				11-10
	11	109				5-5	29-27					80-73				5-5
	12	106			1-1	7-7	62-58					44-42			1-1	7-7
	13	103				5-5	22-21				2-2	81-79				3-3
	14	100				16-16	72-72				12-12	28-28				4-4
2. GRUP TOPLAMI		766	-	-	1-0,1	67-9	320-42	-	-	-	14-2	446-58	-	-	1-0,1	44-6
3.GRUP	15	128	1-1			8-6	20-16					108-84	1-1			8-6
	16	106				15-14	68-64				3-3	38-36				12-11
	17	100				16-16	72-72				12-12	28-28				4-4
	18	98				7-7	46-47					52-53				7-7
	19	93				16-17	56-60				2-2	37-40				14-15
	20	83				10-12	47-57				5-6	36-43				5-6
	21	155	1-1			22-14	73-47				2-1	82-53	1-1			20-13
3. GRUP TOPLAMI		763	2-0,2	-	-	94-12	382-50	-	-	-	24-3	381-50	2-0,2	-	-	70-9
GENEL TOPLAM		2667	5-0,1	1-0,03	2-0,07	346-13	1323-50	-	-	-	99-4	1334-50	5-0,1	1-0,03	2-0,07	238-9

Tablo 15’te toplamda 2667 adet kelime sayılmıştır. Kalıp ifadelerden ikilemenin 5 (% 0,1) adet, deyim 1 (% 0,03) adet, atasözünün 2 (% 0,07) ve fiilimsinin de 346 (% 13) adet kullanıldığı görülmüş ve diğer gruplarda olduğu gibi kalıp ifadelerin az kullanıldığı görülmüştür.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında tespit edilen 2667 adet kelimenin 1138 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrencilerin yazılarında, kalıp ifadelerden ikileme 3 (% 0,2) adet, deyim 1 (% 0,08) adet, atasözü ise 1 (%0,08) adet kullanılmıştır. II. gruptaki öğrenciler 766 adet kelime ile yazılarını oluşturmuşlardır. Bu gruptakiler kalıp ifadelerden ikileme ve deyim hiç kullanmamışken atasözünü 1 (% 0,1) defa kullanmışlardır. III. gruptaki öğrenciler toplamda 763 adet kelime kullanmışlardır. Kalıp ifadelerden ikilemeyi 2 (% 0,2) defa kullanan bu gruptaki öğrenciler deyim ve atasözünü hiç kullanmamışlardır.

Tabloyu oluşturan öğrencilerin genel toplamda 346 adet fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. Kullanılan bu fiilimsilerin 185 (% 16) adedini I. gruptaki öğrenciler, 67 (% 9) adedini II. gruptaki öğrenciler ve 94 (% 12) adedini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde, öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplamda 1323 adet kelimenin tekrar edilerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Tablo 13’ü oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında kalıp ifadeleri hiç tekrar etmedikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra kullanılan toplam 343 adet fiilimsinin 99 (% 4) adedinin tekrar edilerek kullanıldığı görülmüştür. Gruplara göre dağılım ise şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 621 (% 55) adet kelime ve 61 (% 5) adet fiilimsi; II. gruptaki öğrenciler 320 (% 42) adet kelime ve 14 (% 2) adet fiilimsi; III. gruptaki öğrenciler ise 382 (% 50) adet kelime ve 24 (% 3) adet fiilimsi tekrar etmişlerdir.

Bu tablo kapsamında yazılı anlatımları incelenen öğrenciler toplamda 1334 (% 50) çeşit kelime kullanmışlardır. Kalıp ifadelerden 5 (% 0,1) çeşit ikilemenin, 1 (% 0,03) adet çeşit deyim, 2 (% 0,07) adet çeşit atasözünün kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca 238 (% 9) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır. I. grup 507 (% 45) adet çeşit kelime, 3 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,08) adet çeşit deyim, 1 (% 0,08) adet çeşit atasözü ve 124 (% 11) adet çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrenciler 446 (% 58) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 44 (% 6) adet çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrenciler ise 381 (% 50) adet çeşit kelime, 2 (% 0,2) adet çeşit ikileme ve 70 (% 9) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır.

Tablo 16: 14 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	523	4-1			40-8	210-40				8-2	313-60	4-1			32-6
	2	441				44-10	122-28				7-2	318-72				37-8
	3	359				41-11	153-43				12-3	206-57				209-58
	4	350	1-0,2			19-5	163-47				4-1	187-53	1-0,2			15-4
	5	331				21-6	102-31					229-69				21-6
	6	316				21-7	148-47				8-3	168-53				13-4
	7	265	1-0,3			37-14	78-29				14-5	187-71	1-0,3			23-9
1.GRUP TOPLAMI		2585	6-0,2	-	-	223-9	976-38	-	-	-	53-2	1608-62	6-0,2	-	-	350-14
2.GRUP	8	371	1-0,2			8-2	287-77				2-1	84-23	1-0,2			6-2
	9	333	3-1			29-9	136-41	2-1			11-3	197-59	1-0,3			18-5
	10	260	1-0,3			20-8	95-37				4-2	165-63	1-0,3			16-6
	11	239				29-12	21-9				8-3	118-49				21-9
	12	239				37-15	102-43				10-4	137-57				27-11
	13	224				16-7	75-33				10-4	149-67				6-3
	14	208				30-14	111-53				13-6	97-47				17-8
2.GRUP TOPLAMI		1874	5-0,2	-	-	169-9	827-44	2-0,1	-	-	58-3	947-51	3-0,1	-	-	111-6
3.GRUP	15	438				39-9	102-23				17-4	336-77				22-5
	16	378				42-11	199-53				11-3	179-47				31-8
	17	174				22-13	48-28				6-3	96-55				16-9
	18	171		1-1		20-12	88-51				3-2	83-49		1-1		17-10
	19	149		1-1		28-19	111-74				11-7	38-26		1-1		17-11
	20	149	1-1			22-15	34-23				3-2	115-77	1-1			19-13
	21	139				8-6	41-29				2-1	98-71				6-4
3.GRUP TOPLAMI		1598	1-0,06	2-0,1	-	181-11	623-39	-	-	-	53-3	945-59	1-0,06	2-0,1	-	128-8
GENEL TOPLAM		6057	12-0,1	2-0,03	-	573-9	2426-40	2-0,03	-	-	164-3	3500-58	10-1	2-0,03	-	589-10

Tablo 16'yı oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında yapılan kelime sayımında toplam 6057 adet kelime sayılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kalıp ifade olarak ele alınan ikileme 12 (% 0,1) adet, deyim 2 (% 0,03) adet kullanılmıştır. Atasözünün hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan fiilimsi sayımında 579 (% 9) adet fiilimsi tespit edilmiştir.

Kullanılan toplam 6057 adet kelimenin 2585 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler 6 (% 0,2) adet ikileme kullanmışlardır. Bu gruba oluşturan öğrencilerin kalıp ifadelerden deyim ve atasözünü hiç kullanmadıkları görülmüştür. II. gruba oluşturan öğrenciler 1874 adet kelime kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler 5 (% 0,2) adet ikileme kullanmış ve yine bu gruptaki öğrenciler de deyim ve atasözünü hiç kullanmamışlardır. III. gruba oluşturan öğrenciler ise 1 (% 0,1) adet ikileme, 2 (% 0,1) adet deyim kullanmış atasözü kullanmamışlardır.

Toplamda kullanılan 573 adet fiilimsinin 223 (% 9) adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler 169 (% 9) adet fiilimsi kullanmış III. gruptaki öğrenciler ise 181 (% 11) adet fiilimsi kullanmışlardır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları 6057 adet kelimenin 2426 (% 40) adedi tekrar edilerek kullanılmıştır. Kalıp ifadelerden ise sadece ikilemenin 2 (% 0,03) defa tekrar edildiği tespit edilmiştir. Tekrar edilen fiilimsi sayısı ise 164 (% 3)'tür. Tekrarlanan kelimelerin gruplara göre dağılımı ise şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 976 (% 38) adet kelimeyi tekrar ederek kullanmışlardır. Kalıp ifadeleri ise hiç tekrar etmemişlerdir. Ayrıca bu gruptaki öğrencilerin 53 (% 2) adet fiilimsiyi tekrar ettiği tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrenciler 827 (% 44) adet kelime ve kalıp ifadelerden de 2 (% 0,1) adet ikilemeyi tekrar etmişlerdir. Bu gruptaki öğrenciler 58 (% 3) adet fiilimsiyi tekrar ederek kullanmışlardır. III. gruptaki öğrencilerin ise 623 (% 39) adet kelime ve 53 (% 3) adet fiilimsiyi tekrar ederek kullandığı tespit edilmiştir. Bu grupta da kalıp ifadelerden tekrar yapılmamıştır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları toplam 6057 adet kelimenin 3500 (% 58) adedinin tekrar edilmeden kullanılan çeşit kelime olduğu görülmüştür. Kalıp ifadelerden de 10 (% 0,1) adet ikilemenin ve 2 (% 0,003) adet deyimın tekrar edilmeden çeşit olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca kullanılan 589 (% 10) adet fiilimsi çeşit olarak kullanılmıştır. Gruplara göre dağılım ise şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrencilerin 1608 (% 62) adet çeşit kelime 6 (% 0,2) adet çeşit ikileme ve 350 (% 14) adet çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrencilerin 947 (% 51) adet

eşit kelime, 3 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 111 (% 6) adet çeşit fiilimsi; III. gruptaki öğrencilerin ise 945 (% 59) adet çeşit kelime, 1 (% 0,06) adet çeşit ikileme, 2 (% 0,1) adet çeşit deyim ve 128 (% 8) adet çeşit fiilimsi kullandığı görülmüştür.

Tablo 17: 15 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	253				17-7	155-61				3-1	98-39				14-6
	2	228				16-7	144-63				2-1	84-37				14-6
	3	225	1-0,4			15-7	150-67				6-3	75-33	1-0,4			9-4
	4	179				11-6	114-64				2-1	65-36				9-5
	5	99				5-5	56-57					43-43				5-5
	6	152				15-10	94-62				2-1	58-38				13-9
	7	150				29-19	89-59				17-11	61-41				12-8
1. GRUP TOPLAMI		1286	1-0,07	-	-	108-8	802-62	-	-	-	32-2	484-38	1-0,07	-	-	76-6
2.GRUP	8	219				27-12	154-70				12-5	65-30				15-7
	9	207				8-4	151-73				3-1	56-27				5-2
	10	146				17-12	59-40					87-60				17-12
	11	138				13-9	101-73				4-3	37-27				9-7
	12	132				15-11	83-63				5-4	49-37				10-8
	13	130				11-8	83-64				6-5	47-36				5-4
	14	126				12-10	97-77				7-6	29-23				5-4
2. GRUP TOPLAMI		1098	-	-	-	103-9	728-66	-	-	-	37-3	370-34	-	-	-	66-6
3.GRUP	15	209				16-8	126-60				2-1	83-40				14-7
	16	139				11-8	87-63				2-1	52-37				9-6
	17	118				18-15	69-58				2-2	49-42				16-14
	18	115				12-10	67-58					48-42				12-10
	19	112	1-1			5-4	71-63					41-37	1-1			5-4
	20	109		2-2		9-8	65-60		2-2		2-2	44-40				7-6
	21	103				11-11	59-57				3-3	44-43				8-8
3. GRUP TOPLAMI		905	1-0,1	2-0,2	-	82-9	544-60	-	2-0,2	-	11-1	360-40	1-0,1	-	-	71-8
GENEL TOPLAM		3289	2-0,06	2-0,06	-	293-9	2074-63	-	2-0,06	-	80-2	1214-37	2-0,06	-	-	213-6

Toplamda 3289 adet kelimenin sayıldığı tablo 17’de, öğrencilerin yazılı anlatımlarında 2 (% 0,06) adet ikileme, 2 (% 0,06) deyim ve 293 (% 9) adet fiilimsi tespit edilmiştir. Bu tabloda incelenen öğrencilerin yazılı anlatımlarında hiç atasözü görülmemiştir.

Sayılan toplam 3289 adet kelimenin 1286 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrencilerin yazılı anlatımlarında 1 (% 0,07) adet ikileme kullanılmıştır. Bu gruba dâhil olan öğrencilerin kalıp ifadelerden deyim ve atasözünü kullanmadıkları görülmüştür. II. gruptaki öğrencilerin 1098 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturdukları tespit edilmiştir. Bu gruptaki öğrencilerin yazılı anlatımlarında kalıp ifadeleri hiç kullanmadığı görülmüştür. III. gruptaki öğrencilerin ise 905 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturdukları bunun yanı sıra kalıp ifadelerden 1 (% 0,1) adet ikilime, 2 (% 0,2) adet deyim kullandıkları tespit edilmiştir.

Toplamda kullanılan 293 (% 9) adet fiilimsinin 108 (% 8) adedini I. grup, 103 (% 9) adedini II. grup ve 82 (% 9) adedini de III. grup kullanmıştır.

Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarında toplam 2074 (% 63) adet kelimenin, 2 (% 0,06) deyim ve 80 (% 2) adet fiilimsinin tekrar edildiği belirlenmiştir. I. gruptaki öğrenciler 802 (% 62) adet kelimeyi tekrar etmişlerdir. Kalıp ifadelerin hiç tekrar edilmediği bu bölümde 32 (% 2) adet de fiilimsi tekrar edilmiştir. II. grup öğrencileri 728 (% 66) adet kelime ve 37 (% 3) adet fiilimsiyi tekrar etmişlerdir. Bu grupta da kalıp ifadelerde tekrar yapılmamıştır. III. gruptaki öğrenciler 544 (% 60) adet kelime, 2 (% 0,2) adet deyim ve 11 (% 1) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri görülmüştür.

Öğrenci yazılı anlatımlarında çeşit kelimelerin sayıldığı bölümde toplam 1214 (% 37) adet çeşit kelime, 2 (% 0,06) adet çeşit ikileme ve 213 (% 6) adet çeşit fiilimsi tespit edilmiştir. I. gruptaki öğrenciler 484 (% 38) adet çeşit kelime, 1 (% 0,07) adet çeşit ikileme ve 76 (% 6) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler 370 (% 34) adet çeşit kelime kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrencilerin kalıp ifadeleri hiç kullanmadığı tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrenciler 360 (% 40) adet çeşit kelime 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 71 (% 8) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır.

Tablo 18: 16 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	244				19-8	90-37				2-1	154-63				17-7
	2	199				18-9	123-62				10-5	76-38				8-4
	3	169				5-3	91-54				2-1	78-46				3-2
	4	168				10-6	79-47				5-3	89-53				5-3
	5	162				34-21	70-43				8-5	92-57				26-16
	6	147				38-26	102-69				19-13	45-31				19-13
	7	129	1-1			12-9	70-54				2-2	59-46	1-1			10-8
1.GRUP TOPLAMI		1218	1-0,08	-	-	136-11	625-51	-	-	-	48-4	593-49	1-0,08	-	-	88-7
2.GRUP	8	286				29-10	96-34				6-2	190-66				23-8
	9	192				22-11	130-68				4-2	62-32				18-9
	10	186				38-20	66-35				8-4	120-65				30-16
	11	118				16-14	71-60				11-9	47-40				5-4
	12	111		1-1		12-11	21-19				2-2	60-54		1-1		10-9
	13	106				15-14	40-38				4-4	60-57				11-10
	14	93				11-12	36-39					57-61				11-12
2.GRUP TOPLAMI		1092	-	1-0,09	-	143-13	460-42	-	-	-	35-3	596-55	-	1-0,09	-	108-10
3.GRUP	15	454	4-1		2-0,4	38-8	268-59				14-3	186-41	4-1		2-0,4	24-5
	16	191				33-17	104-54				15-8	87-46				18-9
	17	180				17-9	84-47				2-1	96-53				15-8
	18	92				2-2	46-50					46-50				2-2
	19	91				6-7	32-35					59-65				6-7
	20	89				15-17	38-43				4-4	51-57				11-12
	21	85				14-16	15-18					70-82				14-16
3.GRUP TOPLAMI		1182	4-0,3	-	2-0,1	125-11	587-50	-	-	-	35-3	595-50	4-0,3	-	2-0,1	90-8
GENEL TOPLAM		3492	5-0,1	1-0,02	2-0,05	404-12	1672-48	-	-	-	118-3	1784-51	5-0,1	1-0,02	2-0,05	286--8

Araştırma kapsamında Tablo 18'e dâhil olan öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 3492 adet kelime sayılmıştır. Tablo 18'de öğrenciler, 5 (% 0,1) adet ikileme, 1 (% 0,02) adet deyim, 2 (% 0,05) adet atasözü ve 404 (% 12) adet fiilimsi kullanmışlardır.

Öğrencilerin toplamada kullandığı 3492 adet kelimenin 1218 adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden sadece ikilemeyi 1 (% 0,08) adet kullanmış deyim ve atasözünü kullanmamışlardır. II. gruptaki öğrenciler 1092 adet kelime kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Bu grubu oluşturan öğrenciler de yazılı anlatımlarında ikileme ve atasözünü hiç kullanmamış 1 (% 0,09) adet deyim kullanmışlardır. III. gruptaki öğrenciler 1182 adet kelime kullanmış kalıp ifadelerden ikilemeyi 4 (% 0,3) defa, atasözünü 2 (% 0,1) defa kullanmışlardır.

Toplam kullanılan 404 adet fiilimsinin 136 (% 11) adedini I. gruptaki öğrenciler, 143 (% 13) adedini II. gruptaki öğrenciler ve 125 (% adedini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde kelime ve fiilimsi tekrarı tespit edilmiş fakat kalıp ifadeleri oluşturan ikileme, deyim ve atasözünün hiç tekrar edilmediği tespit edilmiştir. I. gruptaki öğrencilerin 625 (% 51) adet kelimeyi ve 48 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri görülmüştür. II. gruptaki öğrencilerin 460 (% 42) adet kelime ve 35 (% 3) fiilimsi tekrar ettiği, III. gruptaki öğrencilerin 587 (% 50) adet kelime ve 35 (% 3) adet fiilimsi tekrar ettikleri belirlenmiştir. Toplamda ise 1672 (% 48) adet kelime ve 118 (% 3) adet fiilimsinin tekrar ettiği görülmüştür.

Öğrencilerin kullandıkları toplam 3492 adet kelimenin 1784 (% 51) adedinin yazılı anlatımların herhangi bir yerinde tekrarlanmadan çeşit olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra kalıp ifadelerden 5 (% 0,1) adet ikileme, 1 (% 0,02) adet deyim, 2 (% 0,05) adet atasözü ve 286 (% 8) adet fiilimsi tekrar edilmeden çeşit olarak kullanılmıştır. Bunun gruplara göre dağılımı şöyle olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 593 (% 49) adet çeşit kelime, 1 (% 0,08) adet çeşit ikileme ve 88 (% 7) adet çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrenciler 596 (% 55) adet çeşit kelime, 1 (% 0,09) adet çeşit deyim ve 108 (% 10) adet çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrenciler ise 595 (% 50) adet çeşit kelime, 4 (% 0,3) adet çeşit ikileme, 2 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 90 (% 8) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır.

Tablo 19: 17 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	341				30-9	261-77				23-7	80-23				7-2
	2	179				12-7	51-28				2-1	118-66				10-6
	3	172				11-6	67-39				3-2	105-61				8-5
	4	165				8-5	144-87				2-1	21-13				6-4
	5	151			1-1	16-11	79-52				11-7	72-48			1-0,6	5-3
	6	148				28-19	71-48				15-10	77-52				13-9
	7	146				5-3	44-30					102-70				5-3
1. GRUP TOPLAMI		1302	-	-	1-0,07	110-8	717-55	-	-	-	56-4	575-44	-	-	1-0,7	54-4
2.GRUP	8	211				23-11	115-55				11-5	96-45				12-6
	9	182				21-12	95-52				14-8	87-48				7-4
	10	128			2-2	15-12	71-55			2-2	10-8	47-37				5-4
	11	130				4-3	27-21					103-79				4-3
	12	127				9-7	100-79				6-5	27-21				3-2
	13	94				6-6	71-76				2-2	23-24				4-4
	14	77				6-8	56-73				2-3	21-27				4-5
2. GRUP TOPLAMI		949	-	-	2-0,2	84-9	535-56	-	-	2-0,2	45-5	404-43	-	-	-	39-4
3.GRUP	15	192				8-4	136-71				3-2	56-29				5-3
	16	190				11-6	89-47				3-2	101-53				8-4
	17	136	1-1			26-19	48-35				15-11	88-65	1-0,7			11-8
	18	117				7-6	77-66				5-4	40-34				2-2
	19	73				8-11	50-68				7-10	23-32				1-1
	20	72				5-7	30-42					42-58				5-7
	21	68				2-3	24-35					44-65				2-3
3. GRUP TOPLAMI		848	1-0,1	-	-	67-8	454-54	-	-	-	33-4	394-46	1-0,1	-	-	34-4
GENEL TOPLAM		3099	1-0,03	-	3-0,09	261-8	1706-55	-	-	2-0,06	134-4	1376-44	1-0,03	-	1-0,03	127-4

Tablo 19’u oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarının incelenmesi sonucunda toplam 3099 adet kelime sayılmıştır. Ayrıca bu tabloda kalıp ifadelerden 1 (% 0,03) adet ikileme, 3 (% 0,09) adet atasözü tespit edilmiştir. 261 (% 8) adet de fiilimsinin kullanılmış olduğu görülmüştür.

Toplamda kullanılan 3099 adet kelimenin 1302 adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. Bu grubu oluşturan öğrencilerin kalıp ifadelerden ikileme ve deyimini hiç kullanmadıkları sadece 1 (% 0,07) adet atasözü kullandıkları tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrenciler toplam kelime sayısının 949 adedini kullanmışlardır. Bu gruptakiler de kalıp ifadelerden ikileme ve deyimini kullanmamış 2 (% 0,2) adet atasözü kullanmışlardır. III. grubu oluşturan öğrenciler 848 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Bu gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 1 (% 0,1) adet kullanmış deyim ve atasözünü hiç kullanmamışlardır.

Öğrencilerin kullandıkları toplam 261 adet fiilimsinin 110 (% 0,07) adedini I. gruptaki öğrenciler; 84 (% 9) adedini II. gruptaki öğrenciler ve 67 (% 8) adedini III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde toplamda 1706 adet kelime tekrar edilmiştir. Kalıp ifadelerden ikileme ve deyimini tekrar edilmediği, 2 (% 0,06) adet atasözünün tekrarlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca 134 (% 4) adet fiilimsinin tekrar edildiği görülmüştür. Gruplara göre dağılım ise şu şekilde olmuştur: I. grubu oluşturan öğrenciler 717 (% 55) adet kelime ve 56 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar ederek kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler 535 (% 56) adet kelimeyi tekrar etmiş bunun yanı sıra kalıp ifadelerden sadece atasözünü 2 (% 0,2) adet tekrarlamışlardır. Bu gruptaki öğrencilerin fiilimsileri de 45 (% 5) adet tekrarladıkları tespit edilmiştir. III. grubu oluşturan öğrenciler 454 (% 54) adet kelime ve 33 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar etmişlerdir.

Tabloda toplamda 1376 adet çeşit kelime, 1 (% 0,03) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,03) adet çeşit atasözü ve 127 (% 4) adet çeşit fiilimsi görülmüştür. Bu sayıların gruplara göre dağılımı ise şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrencilerin 575 (% 44) adet çeşit kelime, 1 (% 0,07) adet çeşit atasözü ve 54 (% 4) adet çeşit fiilimsi; II. gruptaki öğrencilerin 404 (% 43) adet çeşit kelime ve 39 (% 4) adet çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrencilerin ise 394 (% 46) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 34 (% 4) adet çeşit fiilimsi kullandıkları görülmüştür.

Tablo 20: 18 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	171				22-13	87-51				2-1	84-49				20-12
	2	147	1-0,6			8-5	62-42				2-1	85-58	1-0,6			6-4
	3	135	-			15-11	54-40				8-6	81-60				7-5
	4	133				7-5	49-37				2-2	84-63				5-4
	5	131				13-10	46-35				2-2	85-65				11-8
	6	128				5-4	70-55					58-45				5-4
	7	128				3-2	63-49					65-51				3-2
1. GRUP TOPLAMI		973	1-0,1	-	-	73-8	431-44	-	-	-	16-2	542-56	1-0,1	-	-	57-6
2.GRUP	8	151				11-7	56-37				4-3	95-63				7-5
	9	147			1-1	11-7	81-55				6-4	66-45			1-1	5-3
	10	122				7-6	60-49				2-2	62-51				5-4
	11	120				3-3	33-28					87-73				3-3
	12	120				9-8	43-36					77-64				9-8
	13	114				9-8	57-50				4-4	57-50				5-4
	14	104	1-1			9-9	52-50				2-2	52-50	1-1			7-7
2. GRUP TOPLAMI		878	1-0,1	-	1-0,1	59-7	382-44	-	-	-	18-2	496-56	1-0,1	-	1-0,1	41-5
3.GRUP	15	163				14-9	51-31				6-4	112-69				8-5
	16	128	1-1			9-7	49-38				4-3	79-62	1-1			5-4
	17	119				7-6	28-24					91-76				
	18	104	1-1			5-5	33-32				4-4	71-68	1-1			1-1
	19	96				2-2	59-61					37-39				2-2
	20	93				4-4	45-48				2-2	48-52				2-2
	21	87				4-5	52-60				2-2	35-40				2-2
3. GRUP TOPLAMI		790	2-0,2	-	-	45-6	317-40	-	-	-	18-2	473-60	2-0,2	-	-	20-3
GENEL TOPLAM		2641	4-0,1	-	1-0,03	177-7	1130-43	-	-	-	52-2	1511-57	4-0,1	-	1-0,03	118-4

Toplamda 2641 adet kelimenin tespit edildiği tablo 20'deki öğrencilerin yazılı anlatımlarında, kalıp ifadelerden ikileme 4 (% 0,1) adet, atasözü 1 (% 0,03) adet kullanılmış deyim hiç kullanılmamıştır. Fiilimsilerin ise 177 (% 7) adet kullanıldığı görülmüştür.

Bu tablodaki öğrencilerin toplamda kullandıkları 2641 adet kelimenin 973 adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden sadece ikilemeyi 1 (% 0,1) defa kullanmış deyim ve atasözünü kullanmamışlardır. II. gruptaki öğrenciler 878 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Bu gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 1 (% 0,1) defa kullanmış, atasözünü de yine 1 (% 0,1) defa kullanmışlardır. III. gruptaki öğrenciler ise 790 adet kelime kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 2 (% 0,2) defa kullanmış, deyim ve atasözünü hiç kullanmamışlardır.

Tablo 20'yi oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 177 (% 7) adet fiilimsi tespit edilmiştir. Kullanılan bu fiilimsilerin 73 (% 8) adedini I. gruptaki öğrenciler; 59 (% 7) adedini II. gruptaki öğrenciler; 45 (% 6) tanesini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Öğrencilerin yazılı üretimlerini oluştururken tekrarladıkları kelimelerin sayıldığı bölümde toplamda 1130 (% 43) adet kelimenin tekrar edilerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Tekrar edilen 1130 adet kelimenin 431 (% 44) adedini I. gruptaki öğrenciler; 382 (% 44) adedini II. gruptaki öğrenciler ve 317 (% 40) adedini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Zaten az sayıda kullanılmış olan kalıp ifadelerin hiç tekrar edilmediği tespit edilmiştir. Fiilimsilerde ise 52 (% 2) adet fiilimsinin tekrar edildiği ve tekrar edilen bu fiilimsilerin 16 (% 2) adedini I. grubun, 18 (% 2) adedini II. grubun, 18 (% 2) adedini de III. grubun tekrar ettiği görülmüştür.

Öğrencilerin yazılı üretimlerinde tekrar etmeden kullandıkları 1511 (% 57) adet çeşit kelime tespit edilmiştir. Kalıp ifadelerden 4 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,03) adet çeşit atasözü tespit edilmiştir. Ayrıca toplamda 118 (% 4) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır. Bu sayıların gruplara göre dağılımı şu şekilde olmuştur: I. grubu oluşturan öğrenciler 542 (% 56) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 57 (% 6) adet çeşit fiilimsi; II. grubu oluşturan öğrenciler 496 (% 56) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 41 (% 5) adet çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrenciler ise 473 (% 60) adet çeşit kelime, 2 (% 0,2) adet çeşit ikileme ve 20 (% 3) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır.

Tablo 21: 19 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	331	1-0,3			2-1	236-71					95-29	1-0,3			2-1
	2	287				35-12	167-58				13-5	120-42				22-8
	3	226				21-9	101-45				10-4	125-55				11-5
	4	213				19-9	132-62				16-8	91-43				25-12
	5	188				6-3	93-49					95-51				6-3
	6	184	1-1			54-29	109-59				31-17	75-41	1-1			23-13
	7	160				17-11	120-75				6-4	40-25				11-7
1. GRUP TOPLAMI		1589	2-0,1	-	-	154-10	958-60	-	-	-	76-5	641-40	2-0,1	-	-	100-6
2.GRUP	8	246	1-0,4			13-5	134-54				2-1	112-46	1-0,4			11-4
	9	223				41-18	132-59				16-7	91-41				25-11
	10	156				27-17	130-83				16-10	26-17				11-7
	11	150				12-8	69-46				2-1	81-54				10-7
	12	146				15-10	90-62				6-4	56-38				9-6
	13	140				6-4	62-44				2-1	78-56				4-3
	14	139	1-1			10-7	72-52					67-48	1-1			10-7
2. GRUP TOPLAMI		1200	2-0,1	-	-	124-10	689-57	-	-	-	44-4	511-43	2-0,1	-	-	80-7
3.GRUP	15	230		1-0,4		13-6	99-43				8-3	31-13		1-0,4		5-2
	16	156				21-13	82-53				10-6	74-47				11-7
	17	137	3-2			4-3	87-64					50-36	3-2			4-3
	18	133				9-7	84-63					49-37				9-7
	19	127				2-2	77-61					50-39				2-2
	20	126				3-2	62-49					64-51				3-2
	21	118				13-11	65-55				2-2	53-45				11-9
3. GRUP TOPLAMI		1027	3-0,2	1-0,09	-	65-6	556-54	-	-	-	20-2	371-36	3-0,2	1-0,09	-	45-4
GENEL TOPLAM		3816	7-0,1	1-0,02	-	343-9	2203-58	-	-	-	140-4	1523-40	7-0,1	1-0,02	-	225-6

Tablo 21’de öğrencilerin yazılı üretimlerinde toplam 3816 adet kelime sayılmıştır. Kalıp ifade olarak ele alınan ikileme 7 (% 0,1) adet, deyim 1 (% 0,02) adet olarak tespit edilmiş atasözünün ise hiç kullanılmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin toplamda kullandıkları 3816 adet kelimenin 1589 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler kalıp ifadelerden sadece ikilemeyi 2 (% 0,1) adet kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 1200 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuş ve 2 (% 0,1) adet de ikileme kullanmışlardır. III. gruptaki öğrenciler 1027 adet kelime kullanmışlardır. Kalıp ifadelerden ikilemenin 3 (% 0,2) defa, deyim 1 (% 0,09) defa kullanıldığı görülmüştür.

Bu tabloyu oluşturan öğrencilerin toplamda 343 (% 9) adet fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. Kullanılan bu fiilimsilerin 154 (% 10) tanesini I. gruptaki öğrenciler, 124 (% 10) tanesini II. gruptaki öğrenciler ve 65 (% 6) tanesini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde toplamda 2203 (% 58) adet kelimenin tekrar edildiği görülmüştür. Kalıp ifadelerin hiç tekrar edilmediği bu tablodaki öğrencilerin 140 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri görülmüştür. I. gruptaki öğrencilerin 958 (% 60) adet kelime ve 76 (% 5) adet fiilimsiyi; II. gruptaki öğrencilerin 689 (% 57) adet kelime ve 44 (% 4) adet fiilimsiyi son olarak da III. gruptaki öğrencilerin 556 (% 54) adet kelime ve 20 (% 2) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri görülmüştür.

Çeşit kelimelerin sayıldığı bölümde I. grubu oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında 641 (% 40) adet çeşit kelime, 2 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 100 (% 6) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır. II. grubu oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında 511 (% 43) adet çeşit kelime, 2 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 80 (% 7) adet çeşit fiilimsi; III. grubu oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında 371 (% 36) adet çeşit kelime, 3 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,02) adet çeşit deyim ve 45 (% 4) adet çeşit fiilimsi tespit edilmiştir. Tablonun toplamında ise 1523 (% 40) adet çeşit kelime, 7 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,02) adet çeşit deyim ve 225 (% 6) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır.

Tablo 22: 20 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	236				21-9	93-39				10-4	143-61				11-5
	2	228				12-5	114-50				5-2	114-50				7-3
	3	209	1-0,4			12-6	101-48				7-3	108-52	1-0,4			5-2
	4	184	1-1			11-6	124-67				6-3	60-33	1-1			5-3
	5	163				23-14	83-51				13-8	80-49				10-6
	6	151				16-11	89-59				10-7	52-34				6-4
	7	144				12-8	69-48				4-3	75-52				8-6
1. GRUP TOPLAMI		1315	2-0,1	-	-	107-8	673-51	-	-	-	55-4	632-48	2-0,1	-	-	52-4
2.GRUP	8	239				31-13	171-72				25-10	68-28				6-3
	9	162				17-10	60-37				5-3	102-63				12-7
	10	136	2-1			18-13	76-56				4-3	60-44	2-1			14-10
	11	132				5-4	88-67				2-2	44-33				3-2
	12	130				19-15	83-64				15-12	47-36				4-3
	13	121				6-5	54-45					67-55				6-5
	14	114				10-9	39-34				2-2	75-66				8-7
2. GRUP TOPLAMI		1034	2-0,1	-	-	106-10	571-55	-	-	-	53-5	463-45	2-0,1	-	-	53-5
3.GRUP	15	217	1-0,4			13-6	103-47				2-1	114-53	1-0,4			11-5
	16	141				34-24	121-86				16-11	120-85				18-13
	17	128				8-6	52-41				2-2	74-58				6-5
	18	109				4-4	54-50					55-50				4-4
	19	109				11-10	66-61				7-6	43-39				4-4
	20	101			1-1	5-5	69-68				5-5	32-32			1-1	
	21	99				5-5	56-57				2-2	43-43				3-3
3. GRUP TOPLAMI		904	1-0,1	-	1-0,1	80-9	521-58	-	-	-	34-4	481-53	1-0,1	-	1-0,4	46-5
GENEL TOPLAM		3253	5-0,1	-	1-0,03	293-9	1765-54	-	-	-	142-4	1576-48	5-0,1	-	1-0,03	151-5

Tablo 22'yi oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 3253 adet kelime sayılmıştır. Kalıp ifadelerden ikilemenin 5 (% 0,1) adet ve atasözünün 1 (% 0,03) adet kullanıldığı, deyimın hiç kullanılmadığı görülmüştür.

Kullanılan toplam 3253 adet kelimenin 1315 adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrencilerin kalıp ifadelerden deyim ve atasözünü hiç kullanmadıkları ikilemeyi ise 2 (% 0,1) adet kullandıkları tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrencilerin 1034 adet kelime kullandıkları ve 2 (% 0,1) adet ikileme kullandıkları tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrencilerin 904 adet kelime, 1 (% 0,1) adet ikileme ve 1 (% 0,1) adet atasözü kullandıkları görülmüştür.

Tablo 22'de toplam 293 (% 9) adet fiilimsi sayılmıştır. Bu fiilimsilerin 107 (% 8) adedini I. gruptaki öğrenciler, 106 (% 10) adedini II. gruptaki öğrenciler, 80 (% 9) adedini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Öğrenciler yazılı üretimlerinde 1765 (% 54) adet kelime ve 142 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar etmişlerdir. Kalıp ifade olarak ele aldığımız ikileme, deyim ve atasözünün hiç tekrar edilmediği görülmüştür. Buna göre: I. grubu oluşturan öğrencilerin 673 (% 51) adet kelime ve 55 (% 4) adet fiilimsinin tekrar ettiği, II. grubu oluşturan öğrencilerin 571 (% 55) adet kelime ve 53 (% 5) adet fiilimsiyi tekrar ettiği, III. grubun ise 521 (% 58) adet kelime ve 34 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar ettiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında tekrar etmeden kullandıkları 1576 (% 48) adet çeşit kelime, 5 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,03) adet çeşit atasözü ve 151 (% 5) adet çeşit fiilimsi tespit edilmiştir. Bu sayıların gruplara göre dağılımı şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrencilerin 632 (% 48) adet çeşit kelime, 2 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 52 (% 4) adet çeşit fiilimsi kullandıkları görülmüştür. II. gruptaki öğrencilerin 463 (% 45) adet çeşit kelime, 2 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 53 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları görülmüştür. III. grubu oluşturan öğrencilerin ise 481 (% 53) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,4) adet çeşit atasözü ve 46 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 23: 21 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	174	2-1			15-9	89-51				9-5	85-49	2-1			6-3
	2	153		1-1		29-19	118-77				20-13	35-23		1-1		9-6
	3	145				9-6	96-66					49-34				9-6
	4	136				16-12	73-54				2-1	63-46				14-10
	5	126				8-6	57-45					69-55				8-6
	6	125				11-9	46-37					79-63				11-9
	7	119				12-10	53-45				4-3	66-55				8-7
1. GRUP TOPLAMI		978	2-0,2	1-0,1	-	100-10	532-54	-	-	-	35-4	446-46	2-0,2	1-0,1	-	65-7
2.GRUP	8	148				14-9	82-55				2-1	66-45				12-8
	9	144		1-1		8-6	97-67				5-3	47-33		1-1		3-2
	10	118					108-92					10-8				
	11	113				19-17	74-65				15-13	39-35				4-4
	12	110				6-5	47-43				2-2	63-57				4-4
	13	106				14-13	62-58				6-6	44-42				8-8
	14	104				1-1	54-52					50-48				1-1
2. GRUP TOPLAMI		843	-	1-0,1	-	62-7	524-62	-	-	-	30-4	319-38	-	1-0,1	-	32-4
3.GRUP	15	169				22-13	112-66				16-9	57-34				6-4
	16	138				16-12	78-57				5-4	60-43				11-8
	17	111				9-8	58-52				2-2	53-48				7-6
	18	104				14-13	61-59				5-5	43-41				9-9
	19	103				10-10	70-68				8-8	33-32				2-2
	20	102	2-2			2-2	33-32	2-2				69-68				2-2
	21	100				6-6	51-51					49-49				6-6
3. GRUP TOPLAMI		827	2-0,2	-	-	79-10	463-56	2-0,2	-	-	36-4	364-44	-	-	-	43-5
GENEL TOPLAM		2648	4-0,1	2-0,07	-	241-9	1519-57	2-0,07	-	-	101-4	1129-43	2-0,07	2-0,07	-	140-5

Toplam 2648 adet kelimenin sayıldığı tablo 23'te kalıp ifadelerden 4 (% 0,1) adet ikileme ve 2 (% 0,07) adet deyim sayılmıştır. Bu tabloyu oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında hiç atasözü görülmemiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarından tespit edilen toplam 2648 adet kelimenin 978 adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler 2 (% 0,2) adet ikileme, 1 (% 0,1) adet deyim kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 843 adet kelime ve 1 (% 0,1) adet deyim kullanmışlardır. III. grubu oluşturan öğrenciler 827 adet kelime, 2 (% 0,2) adet ikileme kullanmışlardır.

Öğrencilerin yazılı üretimlerinde toplamda kullanılan 241 (% 9) adet fiilimsinin 100 (% 10) adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler 62 (% 7) adet fiilimsi, III. gruptaki öğrenciler 79 (% 10) adet fiilimsi kullanmışlardır.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde I. gruptaki öğrencilerin 532 (% 54) adet kelime ve 35 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri görülmüştür. II. gruptaki öğrencilerin 524 (% 62) adet kelime ve 30 (% 4) adet kelimeyi tekrar ederek kullandıkları görülmüştür. III. gruptaki öğrencilerin 463 (% 56) adet kelime, 2 (% 0,07) adet ikileme ve 101 (% 4) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. Toplamda ise 1519 (% 57) adet kelime, 2 (% 0,07) ikileme ve 101 (% 4) adet fiilimsi tekrar edilmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında tekrar etmeden çeşit olarak kullandıkları toplam 1129 (% 43) adet çeşit kelime, 2 (% 0,07) adet çeşit ikileme, 2 (% 0,07) adet çeşit deyim ve 140 (% 5) adet çeşit fiilimsi tespit edilmiştir. Gruplara göre dağılım şu şekilde olmuştur: I. grubu oluşturan öğrenciler 446 (% 46) adet çeşit kelime, 2 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,1) adet çeşit deyim ve 65 (% 7) adet çeşit fiilimsi tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrencilerin 319 (% 38) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit deyim ve 32 (% 4) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrencilerin ise 364 (% 44) adet çeşit kelime ve 43 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24: 22 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	263	2-1			22-8	139-53				6-2	124-47	2-1			16-6
	2	201				28-14	123-61				13-6	78-39				15-7
	3	131				10-8	75-57				6-5	56-43				4-3
	4	129				4-3	61-47					68-53				4-3
	5	101				12-12	43-43				2-2	58-57				10-10
	6	99			1-1	12-12	42-42				2-2	57-58			1-1	10-10
	7	67	1-1			11-16	23-34				5-7	44-66	1-1			6-9
1. GRUP TOPLAMI		991	3-0,3	-	1-0,1	99-10	506-51	-	-	-	34-3	485-49	3-0,3	-	1-0,1	65-7
2.GRUP	8	142				19-13	84-59				11-8	58-41				8-6
	9	125				13-10	70-56				2-2	55-44				11-9
	10	97				5-5	52-54				2-2	45-46				3-3
	11	88				6-7	50-57				3-3	38-43				3-3
	12	57				4-7	11-19					46-81				4-7
	13	41				8-20	11-27				5-12	30-73				3-7
	14	20				3-15	2-10					18-90				3-15
2. GRUP TOPLAMI		570	-	-	-	58-10	280-49	-	-	-	23-4	290-51	-	-	-	35-6
3.GRUP	15	190				16-8	92-48				7-4	98-52				9-5
	16	184				15-8	65-35				4-2	119-65				11-6
	17	96				8-8	51-53				4-4	45-47				4-4
	18	81	1-1			4-5	21-26					60-74	1-1			4-5
	19	33				2-6	13-39					20-61				2-6
	20	32				7-22	6-19					26-81				7-22
	21	14					2-14					12-86				
3. GRUP TOPLAMI		630	1-0,1	-	-	52-8	250-40	-	-	-	15-2	380-60	1-0,1	-	-	37-6
GENEL TOPLAM		2191	4-0,1	-	1-0,04	209-10	1036-47	-	-	-	72-3	1155-53	4-0,1	-	1-0,04	137-6

Tablo 24'ü oluşturan öğrencilerin toplam 2191 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturdıkları görülmüştür. Bu tabloyu oluşturan öğrenciler kalıp ifadelerden deyim ve atasözünü hiç kullanmamış 4 (% 0,1) adet ikileme kullanmışlardır.

Öğrencilerin kullandığı 2191 adet kelimenin 991 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler 3 (% 0,3) adet ikileme ve 1 (% 0,1) adet atasözü kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 570 adet kelime kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Bu gruptaki öğrencilerin kalıp ifadeleri hiç kullanmadıkları görülmüştür. III. grubu oluşturan öğrencilerin 630 adet kelime, 1 (% 0,1) adet ikileme ve 52 (% 8) adet fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 209 (% 10) adet fiilimsi sayılmıştır. Kullanılan bu fiilimsilerin 99 (% 10) adedini I. gruptaki öğrenciler, 58 (% 10) adedini II. gruptaki öğrenciler ve 52 (% 8) adedini de III. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır.

Tekrar edilen kelimeler bölümünde toplam 1036 (% 47) adet kelimenin ve 72 (% 3) adet fiilimsinin tekrar edildiği görülmüştür. Bu bölümde öğrencilerin kalıp ifadeleri hiç kullanmadıkları görülmüştür. Tekrar edilen toplam 1036 adet kelimenin 506 (% 51) adedini ve 34 (% 3) adet fiilimsiyi I. gruptakiler tekrar etmişlerdir. II. gruptaki öğrenciler 280 (% 49) adet kelime ve 23 (% 4) adet fiilimsi tekrar etmişlerdir. III. gruptaki öğrenciler 250 (% 40) adet kelime ve 15 (% 2) adet fiilimsi tekrar etmişlerdir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında, tekrar etmeden kullandıkları toplam 1155 (% 53) adet çeşit kelime, 4 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,04) adet çeşit atasözü ve 137 (% 6) adet çeşit fiilimsi tespit edilmiştir. I. gruptaki öğrencilerin yazılı üretimlerinde 485 (% 49) adet çeşit kelime, 3 (% 0,3) adet çeşit ikileme, 1 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 65 (% 7) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır. II. gruptaki öğrencilerin yazılı üretimlerinde 290 (% 51) adet çeşit kelime ve 35 (% 6) adet çeşit fiilimsi kullandıkları görülmüştür. III. gruptaki öğrencilerin yazılı üretimlerinde 380 (% 60) adet çeşit kelime, 1 (% 0,1) adet çeşit ikileme ve 37 (% 6) adet çeşit fiilimsi sayılmıştır.

Tablo 25: 23 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	523	5-1	4-1	1-0,1	126-29	92-18	1-0,1			29-6	431-82	4-1	4-1	1-0,1	92-18
	2	430		2-0,4	3-1	71-17	27-6				14-3	403-94		2-0,4	3-1	57-13
	3	415				24-6	18-4				5-1	397-96				19-5
	4	372	2-1			13-3	21-6				3-1	351-94	2-1			10-3
	5	358				28-8	17-5				15-4	341-95				13-4
	6	343		6-2		9-3	23-7				3-1	320-93		6-2		6-2
	7	340			1-0,2	25-7	26-8				7-2	314-92			1-0,2	18-5
1. GRUP TOPLAMI		2781	7-0,2	12-0,4	5-0,1	296-11	224-8	1-0,03	-	-	76-3	2557-92	6-0,2	12-0,4	5-0,1	215-8
2.GRUP	8	420	4-1			12-3	39-9				3-1	381-91	4-1			9-2
	9	368				18-5	28-8				7-2	340-92				11-3
	10	361		2-1		22-6	19-5				11-3	342-95		2-1		11-3
	11	270				16-6	22-8				3-1	248-92				13-5
	12	247			1-0,4	17-7	22-9				5-2	225-91			1-0,4	12-5
	13	242				8-3	41-17				2-1	201-83				6-2
	14	122	1-1	2-2		19-16	23-19				11-9	99-81	1-1	2-2		8-7
2. GRUP TOPLAMI		2030	5-0,2	4-0,1	1-0,04	112-6	194-10	-	-	-	69-3	1836-90	5-0,2	4-0,1	1-0,04	70-3
3.GRUP	15	442		2-0,4	1-0,2	27-6	37-8				12-3	405-92		2-0,4	1-0,2	15-3
	16	349				32-9	26-7				17-5	323-93				15-4
	17	221	1-0,4	1-0,4	1-0,4	14-6	23-10				5-2	198-90	1-0,4	1-0,4	1-0,4	9-4
	18	180				8-4	13-7				3-2	167-93				5-3
	19	169		3-2		11-7	21-12				4-2	148-88		3-2		7-4
	20	134				5-4	16-12				1-1	118-88				4-3
	21	130	2-2			19-15	24-18				9-7	106-82	2-2			10-8
3. GRUP TOPLAMI		1625	3-0,1	6-0,3	2-0,1	116-7	160-10	-	-	-	78-5	1465-90	3-0,1	6-0,3	2-0,1	65-4
GENEL TOPLAM		6436	15-0,2	22-0,3	8-0,1	524-8	578-9	1-0,01	-	-	223-3	5858-91	14-0,2	22-0,3	8-0,1	350-5

Öğrencilerin yazılı anlatımlarının incelenmesi sonucu tablo 25'te 6436 adet kelime görülmüştür. Bu tabloda öğrencilerin kalıp ifadelerden ikilemeyi 15 (% 0,2) adet, deyim 22 (% 0,3) adet ve atasözünü 8 (% 0,1) adet kullandıkları belirlenmiştir.

Kullanılan toplam 6436 adet kelimenin 2781 adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. Bu grubu oluşturan öğrenciler kalıp ifadelerden ikilemeyi 7 (% 0,2) adet, deyim 12 (% 0,4) adet, atasözünü 5 (% 0,1) adet kullandıkları tespit edilmiştir. II. grubu oluşturan öğrencilerin 2030 adet kelime, 5 (% 0,2) adet ikileme, 4 (% 0,1) adet deyim ve 1 (% 0,04) adet atasözü kullandıkları tespit edilmiştir. III. grubu oluşturan öğrencilerin 1625 adet kelime, 3 (% 0,1) adet ikileme, 6 (% 0,3) adet deyim ve 2 (% 0,1) adet atasözü kullandıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları toplam 524 (% 8) adet fiilimsinin 296 (% 11) adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. II. gruptaki öğrencilerin yazılı anlatımlarında 112 (% 6) adet fiilimsi, III. grubu oluşturan öğrencilerin yazılı anlatımlarında 116 (% 7) adet fiilimsi sayılmıştır.

Tekrar edilen kelimelerin sayıldığı bölümde, I. grubun 224 (% 8) adet kelime, 1 (% 0,03) adet ikileme ve 76 (% 3) adet fiilimsi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. II. gruptaki öğrencilerin 194 (% 10) adet kelime, 69 (% 3) adet fiilimsi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrencilerin 160 (% 10) adet kelime ve 78 (% 5) adet fiilimsi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. Toplamda ise 578 (% 9) adet kelime, 1 (% 0,1) adet ikileme ve 223 (% 3) adet fiilimsinin tekrar edildiği görülmüştür.

Tablo 25'i oluşturan öğrencilerin yazılı üretimlerinde 5858 (% 91) adet kelimenin tekrar edilmeden çeşit olarak kullanıldığı görülmüştür. Bunun yanı sıra 14 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 22 (% 0,3) adet çeşit deyim, 8 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 350 (% 5) adet çeşit atasözü sayılmıştır. I. gruptaki öğrenciler 2557 (% 92) adet çeşit kelime, 6 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 12 (% 0,4) adet çeşit deyim, 5 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 215 (% 8) adet çeşit fiilimsi kullanılmışlardır. II. gruptaki öğrencilerin 1836 (% 90) adet çeşit kelime, 5 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 4 (% 0,1) adet çeşit deyim, 1 (% 0,04) adet çeşit atasözü ve 70 (% 3) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrencilerin 1465 (% 90) adet çeşit kelime, 3 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 6 (% 0,6) adet çeşit deyim, 2 (% 0,1) adet çeşit atasözü ve 65 (% 4) adet çeşit fiilimsi kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 26: 24 Nolu Okul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarının Sayısal Verileri

GRUP NO	ÖĞR.	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
		Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
		<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.GRUP	1	415	2-0,4		3-1	38-9	67-16				19-5	348-84	2-0,4		3-1	19-5
	2	397	4-1	2-1	1-0,2	21-5	27-7	2-1			9-2	367-92	2-1	2-1	1-0,2	12-3
	3	361				29-8	13-4				14-4	348-96				15-4
	4	320			1-0,3	18-6	23-7				4-1	297-93			1-0,3	14-4
	5	318	2-1			26-8	9-3				6-2	309-97	2-1			12-4
	6	283				14-5	19-7				5-2	264-93				9-3
	7	161			1-1	17-11	24-15				8-5	137-85			1-1	9-6
1. GRUP TOPLAMI		2255	8-0,3	2-0,07	6-0,2	163-6	182-7	2-0,07	-	-	65-3	2070-81	6-0,2	2-0,07	6-0,2	90-4
2.GRUP	8	396		3-1		26-7	62-16		1-0,2		13-3	334-84		2-1		13-3
	9	382	2-1			19-5	31-8				7-2	351-92	2-1			12-3
	10	357				37-10	26-7				17-5	331-93				20-6
	11	352		3-1	1-0,2	42-12	36-10		1-0,2		13-4	316-90		2-1	1-0,2	29-8
	12	326				17-5	51-16				12-4	275-84				5-2
	13	273				21-8	38-14				9-3	252-92				12-4
	14	167	2-1			13-8	14-8				4-2	153-92	2-1			9-5
2. GRUP TOPLAMI		2253	4-0,1	6-0,2	1-0,04	175-8	258-11	-	2-0,08	-	75-3	2012-89	4-0,1	4-0,1	1-0,04	100-4
3.GRUP	15	401		5-1	1-0,2	42-10	27-7		2-0,4		12-3	374-93		3-1	1-0,2	30-7
	16	326				21-6	9-3				6-2	317-97				15-5
	17	325				14-4	22-7				5-2	303-93				9-3
	18	264	1-0,3		2-1	13-5	11-4				3-1	253-96	1-0,3		2-1	10-4
	19	140				18-13	19-14				7-5	121-86				11-8
	20	124				8-6	13-10				3-2	111-90				5-4
	21	92			2-2	13-14	27-29				8-9	65-71			2-2	5-5
3. GRUP TOPLAMI		1672	1-0,05	5-0,2	5-0,2	129-8	128-8	-	2-0,1	-	44-3	1544-92	1-0,05	3-0,1	5-0,2	85-5
GENEL TOPLAM		6180	13-0,2	13-0,2	12-0,1	467-8	568-9	2-0,03	4-1	-	184-3	3826-62	11-0,1	9-0,1	12-0,1	275-4

Toplam 6180 adet kelimenin sayıldığı tablo 26'da, öğrencilerin yazılı anlatımlarında kalıp ifade olarak ele aldığımız ikilemeyi 13 (% 0,2) adet, deyim 13 (% 0,2) adet, atasözünü 12 (% 0,1) adet olarak kullandıkları görülmüştür.

Kullanılan 6180 adet kelimenin 2255 adedini I. gruptaki öğrenciler kullanmışlardır. Bu gruptaki öğrenciler 8 (% 0,3) adet ikileme, 2 (% 0,07) adet deyim ve 6 (% 0,2) adet atasözü kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 2253 adet kelime kullanarak yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. Bu gruptaki öğrenciler 4 (% 0,1) adet ikileme, 6 (% 0,2) adet deyim ve 1 (% 0,04) adet atasözü kullanmışlardır. III. grubu oluşturan öğrencilerin 1672 adet kelime, 1 (% 0,05) adet ikileme, 5 (% 0,2) adet deyim ve 5 (% 0,2) adet atasözü kullandıkları görülmüştür.

Bu tabloda toplam 467 (% 8) adet fiilimsi kullanılmıştır. Kullanılan bu fiilimsilerin 163 (% 6) adedini I. grubu oluşturan öğrenciler kullanmışlardır. II. grubu oluşturan öğrenciler 175 (% 8) adet fiilimsi ve III. grubu oluşturan öğrenciler 129 (% 8) adet fiilimsi kullanmışlardır.

Tekrarlanan kelimelerin sayıldığı bölümde 568 (% 9) adet kelimenin tekrar edildiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında 2 (% 0,03) adet ikilemenin, 4 (% 1) adet deyim ve 184 (% 3) adet fiilimsinin tekrar edildiği tespit edilmiştir. Tekrarların gruplara göre dağılımı şöyle olmuştur: I. grup 182 (% 7) adet kelime, 2 (% 0,07) adet ikileme ve 65 (% 3) adet fiilimsi tekrar etmiştir. II. grubu oluşturan öğrencilerin 258 (% 11) adet kelime, 2 (% 0,08) adet deyim ve 75 (% 3) adet fiilimsi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. III. gruptaki öğrencilerin ise 128 (% 8) adet kelime, 2 (% 0,1) adet deyim ve 44 (% 3) adet fiilimsiyi tekrar ettikleri görülmüştür.

Çeşit kelimelerin sayıldığı bölümde toplam 3826 (% 62) adet çeşit kelimenin, 11 (% 0,1) adet çeşit ikilemenin 9 (% 0,1) adet çeşit deyim, 12 (% 0,1) adet çeşit atasözünün ve 85 (% 5) adet çeşit fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu sayıların gruplara göre dağılımı şu şekilde olmuştur: I. gruptaki öğrenciler 2070 (% 81) adet çeşit kelime, 6 (% 0,2) adet çeşit ikileme, 2 (% 0,07) adet çeşit deyim, 6 (% 0,2) adet çeşit atasözü ve 90 (% 4) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır. II. gruptaki öğrenciler 2012 (% 89) adet çeşit kelime, 4 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 4 (% 0,1) adet çeşit deyim, 1 (% 0,04) adet çeşit atasözü ve 100 (% 4) adet çeşit fiilimsi kullanılmışlardır. III. gruptaki öğrenciler ise 1544 (% 92) adet çeşit kelime, 1 (% 0,05) adet çeşit ikileme, 3 (% 0,1) çeşit deyim, 5 (% 0,2) adet çeşit atasözü ve 85 (% 5) adet çeşit fiilimsi kullanmışlardır.

Tablo 27: I. Grupları Oluşturan Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarından Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı

OKULLAR	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Filimsi
	<i>n</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>	<i>n- %</i>
1.OKUL	1669	3-0,1	3-0,1	1-0,05	92-6	847-51	-	-	-	89-5	914-55	3-0,1	3-0,1	1-0,05	69-4
2.OKUL	1748	2-0,1	-	2-0,1	142-8	1105-63	-	-	-	54-3	643-37	2-0,1	-	2-0,1	88-5
3.OKUL	1249	1-0,08	-	-	96-8	620-50	-	-	-	44-4	629-50	1-0,08	-	-	52-4
4.OKUL	1788	7-0,3	1-0,05	1-0,05	154-9	1121-63	4-0,2	-	-	69-4	667-37	3-0,1	1-0,05	1-0,05	85-5
5.OKUL	1169	3-0,2	-	-	129-11	663-57	-	-	-	63-5	506-43	3-0,2	-	-	66-6
6.OKUL	1734	3-0,1	-	1-0,05	114-7	402-23	-	-	-	37-2	1122-65	3-0,1	1-0,05	-	77-4
7.OKUL	883	1-0,1	1-0,1	1-0,1	105-12	525-59	-	-	-	31-4	318-36	1-0,1	1-0,1	1-0,1	74-8
8.OKUL	1505	6-0,3	-	-	107-7	889-59	-	-	-	27-2	621-41	6-0,3	-	-	80-5
9.OKUL	2236	9-0,4	2-0,08	5-0,2	197-9	351-16	2-0,08	-	-	75-3	1985-89	5-0,2	2-0,08	5-0,2	122-5
10.OKUL	1024	3-0,2	3-0,2	-	82-8	423-41	-	2-0,1	-	25-2	601-59	3-0,2	1-0,09	-	57-6
11.OKUL	1268	2-0,1	-	-	96-8	854-67	-	-	-	55-4	414-33	2-0,1	-	-	41-3
12.OKUL	1000	1-0,1	-	-	82-8	550-55	-	-	-	33-3	450-45	1-0,1	-	-	49-5
13.OKUL	1138	3-0,2	1-0,08	1-0,08	185-16	621-55	-	-	-	61-5	507-45	3-0,2	1-0,08	1-0,08	124-11
14.OKUL	2585	6-0,2	-	-	223-9	976-38	-	-	-	53-2	1608-62	6-0,2	-	-	350-14
15.OKUL	1286	1-0,07	-	-	108-8	802-62	-	-	-	32-2	484-38	1-0,07	-	-	76-6
16.OKUL	1218	1-0,08	-	-	136-11	625-51	-	-	-	48-4	593-49	1-0,08	-	-	88-7
17.OKUL	1302	-	-	1-0,07	110-8	717-55	-	-	-	56-4	575-44	-	-	1-0,07	54-4
18.OKUL	973	1-0,1	-	-	73-6	431-44	-	-	-	16-2	542-56	1-0,1	-	-	57-6
19.OKUL	1589	2-0,1	-	-	154-10	958-60	-	-	-	76-5	641-40	2-0,1	-	-	100-6
20.OKUL	1315	2-0,1	-	-	107-8	673-51	-	-	-	55-4	632-48	2-0,1	-	-	52-4
21.OKUL	978	2-0,2	1-0,1	-	100-10	532-54	-	-	-	35-4	446-46	2-0,2	1-0,1	-	65-7
22.OKUL	991	3-0,3	-	1-0,1	99-10	506-51	-	-	-	34-3	485-50	3-0,3	-	1-0,1	65-7
23.OKUL	2781	7-0,2	12-0,4	5-0,1	296-11	224-8	1-0,03	-	-	76-3	2557-92	6-0,2	12-0,4	5-0,1	215-8
24.OKUL	2255	8-0,3	2-0,08	6-0,2	163-7	182-8	2-0,08	-	-	65-3	2070-92	6-0,2	2-0,08	6-0,2	90-4
1.GRUPLAR TOPLAMI	35.634	77-0,2	26-0,07	25-0,07	3150-9	15.592-44	9-0,02	2-0,005	-	1209-3	20.010-56	66-0,1	25-0,07	24-0,06	2196-6

Çalışma kapsamında yazılı üretimleri incelenen öğrencilerin hangi özelliklere göre gruplara ayrıldığı daha önceden belirtilmişti. I. grubu oluşturan öğrenciler, ekonomik durumları iyi olan öğrencilerin oluşturduğu gruptur. Tablo 27’de bütün tablolarda bulunan I. grupların kelime sayım verileri bir araya toplanmıştır. Bu grupta her okulda 7 öğrenci toplamda ise 168 öğrenci yer almıştır. Hemen hemen aynı özellikleri taşıdığı varsayılarak oluşturulan I. grupların verilerinin beraber değerlendirilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

Ekonomik durumları iyi olan öğrencilerin oluşturduğu I. gruplarda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır: I. grupları oluşturan öğrenciler toplam 35.634 adet kelime ile yazılı anlatımlarını oluşturmuşlardır. I. grupların toplamında kalıp ifade olarak ele aldığımız ikilemelerin 77 (% 0,2) adet, deyimlerin 26 (% 0,07) adet, atasözlerinin 25 (% 0,07) adet kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu tabloda 3050 (% 9) adet fiilimsi sayılmıştır.

Bu grubu oluşturan öğrencilerin yazılı üretimlerinde 15.592 (% 44) adet kelime tekrar edilmiştir. Kalıp ifadelerden ikilemenin 9(% 0,02) adet, deyim (% 0,005) adet tekrarlandığı tespit edilmiştir. I. grupların yazılı üretimlerinde kullanılan atasözlerin hiç tekrar edilmediği görülmüştür. Fiilimsilerin ise 1209 (% 3) adet tekrar edildiği görülmüştür.

Hiç tekrar edilmeden kullanılan çeşit kelime bölümünde, I. gruplardaki öğrencilerin 20.010 (% 56) adet kelimeyi tekrar etmeden çeşit olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca 66 (% 0,1) adet çeşit ikilemenin, 25 (% 0,07) adet çeşit deyim, 24 (% 0,06) adet çeşit atasözünün ve 2196 (% 6) adet çeşit fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 28: II. Grupları Oluşturan Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarından Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı

OKULLAR	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
	<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.OKUL	1358	2-0,1	-	1-0,07	65-5	557-41	-	-	-	20-1	801-59	2-0,1	-	1-0,07	45-3
2.OKUL	1356	2-0,1	-	-	146-11	789-58	-	-	-	54-4	565-42	2-0,1	-	-	74-5
3.OKUL	1104	1-0,09	-	-	67-6	443-40	-	-	-	32-3	661-60	1-0,09	-	-	35-3
4.OKUL	1340	4-0,2	-	-	98-7	756-56	2-0,1	-	-	33-2	587-44	2-0,1	-	-	65-5
5.OKUL	618	-	-	-	76-12	419-68	-	-	-	28-5	199-32	-	-	-	48-8
6.OKUL	1137	4-0,3	1-0,08	-	87-8	257-23	-	-	-	15-1	880-77	4-0,3	1-0,08	-	72-6
7.OKUL	806	2-0,2	-	-	80-10	492-61	-	-	-	16-2	314-39	2-0,2	-	-	64-8
8.OKUL	1245	9-1	-	-	110-9	648-52	-	-	-	33-3	596-48	9-1	-	-	81-7
9.OKUL	2112	2-0,009	3-0,1	4-0,1	145-7	247-12	-	-	-	47-2	1865-88	2-0,09	3-0,1	4-0,1	98-5
10.OKUL	780	6-1	-	-	55-7	273-35	-	-	-	25-3	497-64	6-1	-	-	30-4
11.OKUL	1103	5-0,4	-	-	98-9	636-58	-	-	-	34-3	467-42	5-0,4	-	-	64-6
12.OKUL	773	1-0,1	-	-	43-6	402-52	-	-	-	8-1	371-48	1-0,1	-	-	40-5
13.OKUL	766	-	-	1-0,1	67-9	320-42	-	-	-	14-2	446-58	-	-	1-0,1	44-6
14.OKUL	1874	5-0,2	-	-	169-9	827-44	2-0,1	-	-	58-3	947-51	3-0,1	-	-	111-6
15.OKUL	1098	-	-	-	103-9	728-66	-	-	-	37-3	370-34	-	-	-	66-6
16.OKUL	1092	-	1-0,09	-	143-13	460-42	-	-	-	35-3	596-55	-	1-0,09	-	108-10
17.OKUL	949	-	-	2-0,2	84-9	535-56	-	-	2-0,2	45-5	404-43	-	-	-	39-4
18.OKUL	878	1-0,1	-	1-0,1	59-7	382-44	-	-	-	18-2	496-56	1-0,1	-	1-0,1	41-5
19.OKUL	1200	2-0,1	-	-	124-10	689-57	-	-	-	44-4	511-43	2-0,1	-	-	80-7
20.OKUL	1034	2-0,1	-	-	106-10	571-55	-	-	-	53-5	463-45	2-0,1	-	-	53-5
21.OKUL	843	-	1-0,1	-	62-7	524-62	-	-	-	30-4	319-38	-	1-0,1	-	32-4
22.OKUL	570	-	-	-	58-10	280-49	-	-	-	23-4	290-51	-	-	-	35-6
23.OKUL	2030	5-0,2	4-0,1	1-0,04	112-6	194-10	-	-	-	69-3	1836-90	5-0,2	4-0,1	1-0,04	70-3
24.OKUL	2253	4-0,1	6-0,2	1-0,04	175-8	258-11	-	2-0,08	-	75-3	2012-89	4-0,1	4-0,1	1-0,04	100-4
2.GRUPLAR TOPLAMI	28.319	57-0,2	16-0,05	11-0,03	2332-8	11.687-41	4-0,01	2-0,007	2-0,007	846-3	16.493-58	53-0,1	14-0,04	9-0,03	1495-5

Ekonomik durumları orta derecede olan öğrencilerin oluşturduğu II. gruplarda da her okuldan 7 öğrenci toplamda da 168 adet öğrenci bulunmaktadır. Ekonomik durumları benzer olan öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki veriler aşağıdaki şekildedir.

Buna göre II. grupları oluşturan öğrencilerin yazılı üretimlerindeki sayısal verileri veren Tablo 28’de toplam 28.319 adet kelime sayılmıştır. Kalıp ifade olarak ele aldığımız ikileme 57 (% 0,2) adet, deyim 16 (% 0,05) adet, atasözü 11 (% 0,03) adet olarak sayılmıştır. Ayrıca toplamda 2332 (% 8) adet fiilimsi sayılmıştır.

Öğrencilerin yazılı üretimlerinde 11.687 (% 41) adet kelimeyi tekrar ettikleri tespit edilmiştir. Kalıp ifadelerden ikilemenin 4 (% 0,01) adet, deyim (% 0,01) adet, atasözünün 2 (% 0,007) adet tekrar edildiği görülmüştür. Fiilimsilerde ise 846 (% 3) adet tekrar saptanmıştır.

Yazılı anlatımlarda tekrar edilmeden kullanılan 16,493 (% 58) adet çeşit kelime sayılmıştır. Kalıp ifadelerden 53 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 14 (% 0,04) adet çeşit deyim, 9 (% 0,03) adet çeşit atasözü tespit edilmiştir. Ayrıca 1495 (% 5) adet çeşit fiilimsinin kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 29: III. Grupları Oluşturan Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarından Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı

OKULLAR	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
	<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
1.OKUL	1172	-	5-0,4	1-0,08	64-5	395-34	-	1-0,08	-	18-2	777-66	-	4-0,3	1-0,08	44-4
2.OKUL	1116	4-0,3	-	-	135-12	165-15	2-0,1	-	-	43-4	573-51	2-0,1	-	-	97-9
3.OKUL	1172	-	-	-	67-6	400-34	-	-	-	29-2	772-66	-	-	-	33-3
4.OKUL	1047	3-0,2	-	1-0,09	109-10	646-62	3-0,2	-	-	40-4	401-38	-	-	1-0,09	68-6
5.OKUL	1234	2-0,1	1-0,08	-	66-5	552-45	-	-	-	30-2	682-55	2-0,1	1-0,09	-	36-3
6.OKUL	1612	4-0,2	-	-	238-15	411-25	-	-	-	128-8	1201-75	4-0,2	-	-	110-7
7.OKUL	703	1-0,1	9-1	-	81-12	389-55	-	6-1	-	13-2	314-45	1-0,1	3-0,4	-	68-10
8.OKUL	1168	4-0,3	-	-	62-5	567-49	-	-	-	25-2	579-50	4-0,3	-	-	37-3
9.OKUL	1780	4-0,2	-	3-0,1	135-8	232-13	-	-	-	46-3	1548-87	1-0,05	-	3-0,1	89-5
10.OKUL	695	3-0,4	4-1	-	60-9	195-28	-	-	-	19-3	431-62	3-0,4	4-1	-	40-6
11.OKUL	975	5-1	-	-	54-6	559-57	-	-	-	25-3	416-43	5-1	-	-	29-3
12.OKUL	733	-	-	-	56-7	427-58	-	-	-	18-2	306-42	-	-	-	38-5
13.OKUL	763	2-0,2	-	-	94-12	382-50	-	-	-	24-3	381-50	2-0,2	-	-	70-9
14.OKUL	1598	1-0,06	2-0,1	-	181-11	623-39	-	-	-	53-3	945-59	1-0,06	2-0,1	-	128-8
15.OKUL	905	1-0,1	2-0,2	-	82-9	544-60	-	2-0,2	-	11-1	360-40	1-0,1	-	-	71-8
16.OKUL	1182	4-0,3	-	2-0,1	125-11	587-50	-	-	-	35-3	595-50	4-0,3	-	2-0,1	90-8
17.OKUL	848	1-0,1	-	-	67-8	454-54	-	-	-	33-4	394-46	1-0,1	-	-	34-4
18.OKUL	790	2-0,2	-	-	45-6	317-40	-	-	-	18-2	473-60	2-0,2	-	-	20-3
19.OKUL	1027	3-0,2	1-0,09	-	65-6	556-54	-	-	-	20-2	371-36	3-0,2	1-0,009	-	45-4
20.OKUL	904	1-0,1	-	1-0,1	80-9	521-58	-	-	-	34-4	481-53	1-0,1	-	1-0,1	46-5
21.OKUL	827	2-0,2	-	-	79-10	463-56	2-0,2	-	-	36-4	364-44	-	-	-	43-5
22.OKUL	630	1-0,1	-	-	52-8	250-40	-	-	-	15-2	380-60	1-0,1	-	-	37-6
23.OKUL	1625	3-0,1	6-0,3	2-0,1	116-7	160-10	-	-	-	78-5	1465-90	3-0,1	6-0,3	2-0,1	65-4
24.OKUL	1672	1-0,05	5-0,2	5-0,2	129-8	128-8	-	2-0,1	-	44-3	1544-92	1-0,05	3-0,1	5-0,2	85-5
3.GRUPLAR TOPLAMI	26.178	52-0,1	35-0,1	15-0,05	2242-9	9923-38	7-0,02	11-0,04	-	835-3	15.753-60	42-0,1	24-0,09	15-0,05	1423-5

Ekonomik durumları kötü olan öğrencilerin oluşturduğu III. grupların bir arada gösterildiği Tablo 29’da her okuldan 7 öğrenci toplamda ise 168 adet öğrenci bulunmaktadır. Ekonomik durumları bakımından benzer özellikte olan öğrencilerin yazılı üretimlerinden elde edilen veriler aşağıdaki şekilde olmuştur.

Buna göre III. grupların toplam 26.178 adet kelime ile yazılı üretimlerini oluşturdukları tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin yazılı üretimlerinde 52 (% 0,1) adet ikileme, 35 (% 0,1) adet deyim, 15 (% 0,05) adet atasözü sayılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında 2242 (% 9) adet fiilimsi sayılmıştır.

Bu tabloyu oluşturan öğrencilerin yazılı üretimlerinde 9923 (% 38) adet kelimenin tekrar edildiği görülmüştür. Kalıp ifadelerden ikilemenin 7 (% 0,02) adet, deyim 11 (% 0,04) adet tekrar edildiği, atasözünün ise hiç tekrar edilmediği tespit edilmiştir. Fiilimsi sayımında ise 853 (% 3) adet fiilimsinin tekrar edildiği tespit edilmiştir.

Toplam 15.753 adet çeşit kelimenin tespit edildiği bu tabloda kalıp ifade olarak ele alınan 42 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 24 (% 0,09) adet çeşit deyim, 15 (% 0,05) adet çeşit atasözü sayılmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin yazılı anlatımlarında 1423 (% 5) adet fiilimsinin tekrar edilmeden çeşit olarak kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 30: Tüm Okullardan Elde Edilen Sayısal Verilerin Genel Toplamı

	TOPLAM KELİME					TEKRARLANAN KELİME					ÇEŞİT KELİME				
	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi	Kelime	İkileme	Deyim	Atasözü	Fiilimsi
	<i>n</i>	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %	<i>n</i> - %
TÜM OKULLAR GENEL TOPLAM	90.181	186-0,2	77-0,08	51-0,05	7724-9	37.202-41	20-0,02	15-0,01	2-0,002	2890-3	52.256-58	161-0,1	63-0,06	48-0,05	5114-66

Tablo 30’da çalışma kapsamında uygulama yapılan 24 okulun öğrencilerinin yazılı üretim verileri birlikte verilmiştir. Daha önceden de belirtildiği gibi çalışma kapsamında 24 okulda ve her okulda da 21 öğrenciden yazılı üretim örneği alınmıştır. Okullardaki 21 öğrenci de önceden belirtildiği şekilde üç gruba ayrıldı. Bu grupların ayrı ayrı ve beraber değerlendirilmesi yukarıda yapıldı.

Tablo 30’da toplam 504 adet öğrencinin yazılı üretimlerinin incelenmesi sonucu ortaya çıkan sayısal veriler birlikte verilmiştir. Bu şekilde çalışmanın genel sonucunun daha net bir şekilde görülmesi sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında uygulama yapılan bütün okullardaki öğrencilerin yazılı üretimlerinde toplam 90.181 adet kelime sayılmıştır. Çalışmada kalıp ifade olarak ele alınan ikilemelerden 186 (% 0,2) adet, deyimlerden 77 (% 0,08) adet, atasözlerinden 51 (% 0,05) adet görülmüştür. 504 öğrencinin yazılı üretimlerinin incelenmesi sonucu 7724 (% 9) adet fiilimsinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yazılı üretimlerini oluştururken kullandıkları 90.181 adet kelimenin 37.202 (% 41) adedinin tekrar edilerek kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışmada kalıp ifade olarak ele alınan ikilemenin 20 (% 0,02) adet, deyim 15 (% 0,01) adet, atasözünün 2 (% 0,002) adet tekrarlandığı tespit edilmiştir. Yapılan kelime sayımında 2890 (% 3) adet fiilimsinin tekrar edilerek kullanıldığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin yazılı üretimlerinde kullandıkları 90.181 adet kelimenin 52.256 (% 58) adedinin hiç tekrarlanmadan çeşit kelime olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Kalıp ifade olarak ele alınan 161 (% 0,1) adet çeşit ikileme, 63 (% 0,06) adet çeşit deyim ve 48 (% 0,05) adet çeşit atasözü tespit edilmiştir. Yazılı üretimlerde tespit edilen toplam 7724 adet fiilimsinin 5114 (% 66) adedi tekrar edilmeden çeşit olarak kullanılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin metin yazabilmeleri için söz varlığı önemli bir koşuldur. Bu nedenle öğrencilerin doğru ve etkili metin yazabilmeleri için eğitim öğretim sürecinde belli bir kelime bilgisine sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada Van ilinde eğitim gören 5. sınıf öğrencilerinin yazılı üretimlerinde kullandıkları kelime sayısı hakkında bilgi sahibi olmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma yapılmış, ulaşılan sonuçlar ve gerekli görülen öneriler ifade edilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Önceki bölümlerde nasıl bir yöntem izlendiği detaylı anlatılan bu çalışmada 24 okuldan elde edilen yazılı üretimlerde toplam 90.181 kelime, 186 ikileme, 77 deyim, 51 atasözü ve 7724 fiilimsi belirlenmiştir. Öğrencilerin yazılı üretimlerinde 37.202 kelimenin, 20 ikilemenin, 15 deyim, 2 atasözünün, 2890 fiilimsinin tekrar edilerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Yazılı üretimlerde 52.256 kelime, 161 ikileme, 63 deyim, 48 atasözü ve 5114 fiilimsinin hiç tekrar edilmeden çeşit olarak kullanıldığı görülmüştür.

Gruplardan elde edilen veriler incelendiğinde I. grubu oluşturan öğrencilerin yazılı üretimlerinde daha yüksek sayıda kelime kullandıkları görülmektedir. Ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin oluşturduğu I. gruptaki bu sonuç ailenin gelir durumunun öğrencilerin söz varlığı üzerine olumlu etkisi olduğu sonucunu vermektedir. Ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin yazılı üretimlerinde ulaşılan bu sonuç; öğrencilerin ekonomik duruma bağlı olarak evde iyi bir çalışma ortamına sahip olması, eğitimini destekleyecek farklı materyallere ulaşabilme gücünün olması, ekonomik durumuna göre yaşadığı ve etkileşimde bulunduğu çevrenin olumlu özelliklere sahip olması da bu sonuca katkı sağlayabilmektedir.

Ekonomik durumu orta derecede olan II. grup öğrencilerinin yazılı üretimlerinde kullandıkları kelime sayısı I. gruba göre daha azdır. Bu bilgi öğrencilerin kelime hazinelerine ekonomik durumun katkısının olduğu sonucunu doğrulamaktadır. Grubu

oluşturan öğrencilerin yazılı üretimlerinde kullandıkları kelime sayılarında farklılık olsa da genel toplamda I. grubun gerisinde kaldıkları görülmektedir.

Ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin oluşturduğu III. gruptaki öğrencilerin diğer iki gruba göre daha az kelime ile yazılı üretimlerini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin yazılı üretimlerinde ulaşılan sayısal veriler, ekonomik durumun öğrencilerin sahip olduğu kelime hazinesine etki ettiği sonucunu vermektedir. Bu durumda öğrencilerin ekonomik duruma bağlı olarak evde çalışma ortamının olmaması, ailenin öğrenciye vakit ayıramaması ve bu bilinçte olmaması, ailenin öğrencinin eğitimini destekleyecek gerekli materyallere ulaşabilme gücünün olmaması, ekonomik duruma bağlı olarak yaşadığı ve etkileşimde bulunduğu sosyal çevrenin olumsuz özelliklere sahip olması bu sonuca etki edebilmektedir.

Araştırma kapsamında yazılı üretimleri incelenen tüm öğrenciler göz önünde bulundurulduğunda, anlama ve anlatım düzeylerinin dolayısı ile yeterli kelime ile kendilerini ifade edebilme düzeylerinin birbirinden farklı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin yazılı üretimlerinde tespit edilen ifade yetersizliklerinin temelinde sahip oldukları söz varlığının olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin yazılı üretimlerinde kalıp ifade olarak ele alınan ikileme, deyim ve atasözünün az sayıda kullanıldığı görülmüştür. Özellikle deyim ve atasözünün çok daha az kullanıldığı anlaşılmıştır. Hatta birçok öğrencinin yazılı üretiminde deyim ve atasözüne rastlanılmamıştır. Yazılı üretimlerde kalıp ifadelerin az kullanılmasının sebebi derslerde, ders araç ve gereçlerinde bunların az sayıda veya yeterli derecede kullanılmamış olmasına bağlanmaktadır.

Öğrencilerin yazılı üretimlerinde tekrar edilerek kullanılan kelimelerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Öğrencilerin yazılı üretimlerini oluştururken çok kelime tekrarı yapmaları kelime hazinesinin yeterli olmadığını göstermektedir. Öğrenciler duygu ve düşüncelerini ifade ederken yeterli kelime hazine sahip olduklarında kelime tekrarı yerine alternatif kelimelere yönelirler böylece birbirinden farklı kelimeler kullanmış olurlar.

Araştırma kapsamında öğrencilerin yazılı üretimlerinde kullandıkları fiilimsilerin sayımı da yapılmıştır. Fiilimsiler Türkçe dersinde işlenen dil bilgisi konuları içinde önemli bir yere sahiptir ve 8. sınıf konuları arasında yer almaktadır. Dolayısıyla araştırmada yazılı üretim örneği alınan 5. Sınıf öğrencileri henüz bu konuyu derste öğrenmemişlerdir. Araştırma grubundaki öğrencileri fiilimsilerin cümle içerisinde isim, sıfat ve zarf görevinde kullanılabildiği bilgisini göz önünde

bulundurmamışlardır. 5. sınıf öğrencilerinin yazılı üretimlerinde fiilimsileri; bağlaç, cümleler arasında sebep sonuç, amaç sonuç ve zaman ilişkisi kurmada kullanmışlardır. Fiilimsi kullanan öğrencilerin birleşik cümle dolayısıyla uzun cümle kurabildiği belirlenmiştir. Kullanılan kelime sayısının ortalamanın üzerinde olduğu öğrenci yazılı üretimlerinde fiilimsilerin de fazla olduğu saptanmıştır. Farklı ve çok sayıda fiilimsi kullanabilen öğrencilerin yazılı üretimlerinde kendilerini daha fazla kelime ile ifade ettikleri görülmüştür. Fiilimsileri cümlelerinde kullanabilen öğrencilerin kelime hazinesinin diğer öğrencilere göre daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır.

Başka araştırmacıların farklı yer ve zamanlarda yaptığı kelime hazinesi ile ilgili çalışmalar ile bu çalışmadaki verilerin bir biri ile tutarlı olduğu görülmektedir. Can'ın (2009: 67) Afyonkarahisar'da 5. sınıflara yönelik kelime hazinesi çalışmasında, ailesi eğitilmiş olan dolayısıyla ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin yazılı üretimlerinde kendilerini daha fazla sayıda kelime ile ifade ettikleri belirtilmiştir. Aynı zamanda bu öğrencilerin yazılı üretimlerinde daha uzun cümleler kurduğu ve kendilerini daha iyi ifade ettiği belirtilmiştir.

Türkyılmaz'ın (2013: 58) Kırşehir Akçakent'te 5. sınıflara yönelik yaptığı çalışmada da öğrencilerin yazılı üretimlerinde kullandıkları kelimeler sayılmış ve çeşit kelime oranının % 13; tekrarlanan kelime oranının da % 87 civarında olduğu belirtilmiştir.

Uşak Eşme'de Karakaya (2011: 70) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin yazılı üretimlerinde toplam 35.055 kelime tespit edilmiş, bu kelimelerin 32.131 adedinin tekrar edilen, 2924 adedinin de çeşit kelime olduğu görülmüştür. Karakaya'nın çalışmasında öğrenciler ekonomik durumlarına göre üç farklı grupta değerlendirilmiş ve ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha fazla kelime ile kendilerini ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tüysüz'ün (2007: 50) Gediz'de gerçekleştirdiği çalışmada da öğrenciler ekonomik durumlarına göre üç gruba ayrılmıştır. Böylece öğrencilerin yazılı üretimleri incelenerek kelime hazineleri hakkında bilgi sahibi olmak amaçlanmıştır. Bu çalışmada yine ekonomik durumu diğer gruplardaki öğrencilerden daha iyi olan öğrencilerin daha fazla kelime ile kendilerini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Yukarıda sıralanan bazı çalışmalarda araştırmaların sayısal verileri birbirinden farklı olsa da ulaşılan genel sonuçların birbirine benzediği söylenebilir. Çünkü genel olarak hepsinde tekrarlanan kelimelerin fazla olduğu, çeşit kelimenin az olduğu ve kalıp ifadelerin kullanımının çok az olduğu görülmektedir.

6.2. Öneriler

“Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Üretimlerinde Yer Alan Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmanın sonuçlarından hareketle, öğrencilerin sahip olması gereken söz varlığına dikkat çekmek ve öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmek için Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen yetiştiren kurumlar, öğretmen ve velilere yönelik bazı öneriler aşağıda verilmiştir. Burada verilen önerilerin uygulanması durumunda öğrencilerin kelime hazinelerinin hedeflenen düzeye ulaşabileceği düşünülmektedir.

1. Millî Eğitim Bakanlığı, üniversitelerin öğretmen yetiştiren birimleri ve sahada aktif olarak çalışan öğretmenlerin iş birliği ile her yaş ve sınıftaki öğrencilerin sahip olması gereken asgari kelime bilgisi belirlenebilir. Bununla bağlantılı olarak öğrencilerin bulundukları yaş ve sınıfa göre kelime listeleri belirlenebilir.
2. Öğrencilerin sahip olması gereken kelime bilgisi veya kelime listeleri belirlenirken bu ve buna benzer kelime hazinesi, söz varlığı ile ilgili çalışmaların sonuçları göz önünde bulundurulabilir.
3. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı kazanmaları ve düzenli kitap okumaları kelime hazinelerini yeterli düzeye taşıyabilir. Bu nedenle öğrencilere yaş ve seviyelerine uygun kitaplar okutularak, onlara okuma zevk ve alışkanlığı kazandırılması faydalı olabilir.
4. Okulda, sınıf kitaplığı ve okul kütüphanesiyle öğrenci okumaya yönlendirilirken okul sonrasında da öğrencinin kitap okumaya devam edip etmediği takip edilebilir. Aile ile iş birliği içinde öğrencinin evde kendine ait bir kitaplık oluşturması, aile içi okuma saatlerinin düzenlenmesi, ailenin öğrencinin okuduğu kitapları takip etmesi ve belli aralıklarla yeni kitap edinmeye yardımcı olması söz varlığının yeterliliğine olumlu etki edebilir.
5. Türkçe öğretmeni veya sınıf rehber öğretmenin öğrencilerin okudukları kitapları kayıt defteri veya çizelgelerle takip etmesi faydalı olabilir.
6. Kitap okuma kayıt defteri veya çizelgelerle öğrencilerin okudukları kitaplar kaydedilirse okuma alışkanlığı da kazandırılabilir. Ayrıca bu yöntemle ekonomik durumlarından dolayı kitap temin edemeyen öğrencilerin dezavantajları da ortadan kaldırılabilir. Ekonomik durumlarından dolayı okuma kitaplarına ulaşamayan dolayısıyla kelime hazineleri yetersiz olan öğrenciler bu şekilde kitaba ulaşabilir ve kelime hazineleri yeterli düzeye çıkabilir.

7. Öğrenciler için oluşturulan okuma kitapları her yaş ve sınıfa göre ayrı hazırlanabilir ve kitabın üzerinde hangi yaş ve sınıfa ait olduğu belirtilebilir. Böylece bir üst sınıf ve yaş için oluşturulan kitaplarda kelime sayısının ve çeşitliliğinin farklı olmasına dikkat edilebilir.
8. Türkçe derslerinde okunan metinlerde anlamı bilinmeyen kelimelere, öğrenci çalışma kitaplarında daha fazla yer verilebilir. Bu kelimelerin anlamlarının buldurulmasının yanı sıra cümle içinde kullanmaya yönlendirecek etkinlikler koyulabilir.
9. Öğrencilerin anlamını bilmediği kelime, ikileme, deyim ve atasözlerini daha iyi kavramaları için Türkçe defteri haricinde bir kelime defteri oluşturmaları istenebilir. Bir sözlük gibi oluşturulacak bu defterler ile öğrenci kelimelerin anlamlarını yazıp bir örnek cümle ile pekiştirebilir. Her sene ayrı bir kelime defteri tutan öğrencinin ne kadar kelime öğrenip öğrenmediği daha kolay tespit edilebilir.
10. Öğrenci çalışma kitaplarında kalıp ifade olarak değerlendirilen ikileme, deyim ve atasözüne daha fazla yer verilebilir. Çeşitli çalışmalar ve yönlendirmelerle öğrencilerin bu ifadeleri günlük yaşamlarında da kullanmaları sağlanabilir.
11. Kalıp ifadelere dikkat çekmek ve bu ifadeleri öğrenciye kazandırmak için, ders içerisinde deyim ve atasözlerinin nereden geldiği, deyim ve atasözlerinin hikâyeleri gibi ilgi uyandıracak metinler okunabilir.
12. Ders içerisinde yapılacak olan yazılı ve sözlü anlatım çalışmalarında seçilen konuların anlaşılabilir ve öğrencinin dikkatini çeken konular olmasına özen gösterilebilir. Öğrenci kendisini daha rahat ifade edebileceği konularda doğru ve etkili bir üretim ortaya çıkabilir. Bu durum onun kullandığı kelime sayısına ve çeşitliliğine de yansiyabilir.
13. Öğrencilerin yeni karşılaştığı bazı kelimelerin anlamlarının yanı sıra o kelimelerin hangi kelimeleri çağrıştırdığı, farklı anlamları gibi özelliklerinin de belirtilmesi faydalı olabilir. Böylece öğrenci hem o kelimeyi öğrenmiş olabilir hem de o kelime yerine bazen onu karşılayan başka kelimeleri de öğrenebilir. Öğrencinin kelime tekrarına düşmeden aynı duygu, düşünce, olay veya kavramı farklı kelimelerle ifade etmesi bu şekilde sağlanabilir.
14. Türkçe derslerinde ve gerekiyorsa diğer derslerde, öğrencilerin sözlük, imlâ kılavuzu, atasözü ve deyimler sözlüğünü sık bir şekilde kullanmaları sağlanabilir.

15. Türkçe dersi öğretmenlerinin diğer ders öğretmenleri ile işbirliği içinde olması, öğrencilerin diğer derslerde kendilerini ne derece ve nasıl ifade ettiği ile bilgi alabilir. Öğretmenlerin birbiriyle bu şekilde iletişimde olmasıyla öğrencilerin sahip olması gereken kelime bilgisinin takibi ve buna bağlı olarak geliştirilmesi de sağlanabilir.
16. Yapılandırmacı yaklaşım ile hazırlanan Türkçe Dersi Programının bir özelliği de öğrencinin kendi çabası ile bilgiye ulaşması yani ders içinde ve sonrasında aktif rol almasıdır. Bu doğrultuda öğrencilerin çeşitli alıştırma ve etkinliklerle derse katılımının sağlanması, derste aktif olmaları kelimeleri öğrenmelerini kolaylaştırabilir.
17. Öğrencilerin yazılı üretimlerinde ve konuşmalarında daha farklı ve daha çok kelime kullanabilmeleri için çalışmanın “Kelime Hazinesini Geliştiren Yöntem ve Teknikler” başlığı altındaki yöntem ve teknikler uygulanabilir. Bu yöntem ve teknikler ile öğrenciye eğlenceli bir oyun ortamı sağlanabilir. Bu şekilde daha aktif olan öğrencinin kelimeleri öğrenmesi de daha kolay olabilir.
18. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen “Söz Varlığı Tespit ve Geliştirme Çalıştayı”nın (Millî Eğitim Dergisi Söz Varlığı Özel Sayısı, 2016: 693) sonuçları ve raporlarının öğretmen yetiştiren kurumlar ve sahada çalışan öğretmenler tarafından incelenmesi faydalı olabilir.
19. Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler iş birliği ile çeşitli hizmet içi eğitim çalışmaları yapılabilir. Yapılacak bu çalışmalarla eğitimcilerin kelime hazinesi konusuna daha duyarlı olmaları ve verimli çalışmalarla bu sürece destek olmaları sağlanabilir.
20. Söz varlığı ile ilgili çalışma yapacak araştırmacıların, öğrencilere kendilerini rahat ifade edecek tür ve konularda yazı yazdırmaları daha sağlıklı sonuçlar almayı sağlayabilir.
21. Araştırmacıların elde ettikleri verileri başka araştırma verileri ile karşılaştırıp ortak bir sonuca ulaşmaya çalışmaları kelime söz varlığı ile ilgili sıkıntıların çözümüne katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Adalı, Oya, **Anlamak ve Anlatmak (2. Baskı)**, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Ağca, Hüseyin, **Yazılı Anlatım**, Gündüz Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Akalın, Ş.Halûk, Tolkun, Selahattin, Cavkaytar, Serap, Durmuş, T.İşinsu, Kolaç, Emine, Durmuş, Mustafa, **Türk Dili II** (Ed. Muhsin Macit, Serap Cavkaytar), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2003.
- Akbayır, Sıddık, **Eğitim Fakülteleri İçin Cümle ve Metin Bilgisi (Okuma, Anlama, Yorumlama, Çözümleme), (5. Baskı)**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2007.
- Aksan, Doğan, **Anadilimizin Söz Denzinde**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2002.
- Aksan Doğan, **Şiir Dili ve Türk Şiir Dili (6. Baskı)**, Engin Yayınevi, Ankara, 2006.
- Aksan, Doğan, **Türkçenin Söz Varlığı**, Engin Yayınları, Ankara, 1996.
- Aksan, Doğan, **Her Yönüyle Dil / Ana Çizgileriyle Dilbilim**, TDK Yayınları, Ankara, 1998.
- Aktan, Bilal, Dîvânu Lügâti't-Türk'ün Söz Varlığında Yer Alan İkilemeler, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Sayı 1.28, 2010, s. 1-12.
- Aktaş, Şerif, Gündüz, Osman, **Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001.
- Amanvermez, Funda, **Ortaokul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Fiilimsi Kullanma Becerilerinin İncelenmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, İstanbul, 2013.
- Arıcı, Ali Fuat, Ungan, Suat, **Yazılı Anlatım El Kitabı (3. Baskı)**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2015.
- Aytaş, Gıyasettin, Kelime Hazinesinin Önemi, **Türk Yurdu**, Haziran, C.29, Sayı 262, 2009.
- Balcı, Mustafa, Melanlıoğlu, Deniz, Yabancı Öğrencilerin Türkçe Yazma Becerilerinin Bağdaşıklık Ölçütleri Bağlamında Değerlendirilmesi, **Akademik Araştırmalar Dergisi**, Sayı: 67, 2016, s.115-128.
- Baldan, Nalan, **Yeni Program 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Kelime Serveti ve Güçlük Seviyesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Manisa, 2009.

- Baş, Bayram, Türkçe Temel Dil Becerilerinin Öğretiminde Atasözlerinin Kullanımı, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 12, 2002 s. 60-68.
- Bayraktar, Nesrin, **Türkçede Fiilimsiler**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.
- Beyreli, Latif, Çetindağ, Zerrin, Celepoğlu, Ayşegül, **Yazılı ve Sözlü Anlatım**, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Bülbül, Ali Rıdvan, **Yazılı Anlatım ve Yazı Türleri**, Nobel Yayınları, Ankara, 2000.
- Büyüköztürk, Şener, Kılıç Çakmak, Ebru, Akgün, Özcan Erkan, Karadeniz, Şirin, Demirel, Funda, **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2014.
- Can, Yalçın, **Afyonkarahisar İli Merkez Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar, 2009.
- Çankırılı, Ali, Aydın, Tuncel, **Benim Sağlıklı Bebeğim (2. Baskı)**, Zafer Yayınları, İstanbul, 2003.
- Çelik, M. Emre, **İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Kazanımlarına Ulaşma Düzeyleri**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 2010.
- Çevik, Arzu, **İlköğretim 2. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Servetini Zenginleştirme Üzerine DeneySEL Bir Çalışma**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale, 2011.
- Çıplak, Mustafa, **Uşak Merkez İlköğretim 5.,8. ve 11. Sınıfların Yazılı Kelime Hazinesinin Belirlenmesi**, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2005.
- Çiftçi, Musa, Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 1, 1998, s. 59-71.
- Çotuksöken, Yusuf, **Deyimlerimiz (2. Baskı)**, Özgül Yayınları, İstanbul, 1992.
- Demir, Celal, Türkçe/Edebiyat Eğitimi ve Kişisel Kelime Serveti, **Millî Eğitim Dergisi**, Sayı 34, 2006, s. 169.
- Demiray, Kemal, **Temel Türkçe Sözlük (4. Baskı)**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1988.
- Dilaçar, Agop, **Dil, Diller ve Dilcilik**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1968.

- Duman, Asiye, Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi, **Türklük Bilimi Araştırmaları**, 13.13, 2013, s.151-154.
- Duran, Erol, İlköğretim Türkçe 1-5. Sınıflar Öğretim Programında Kelime Hazinesini Geliştirme Uygulamaları, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 14(3), 2010, s.147-160.
- Eker, Süer, **Çağdaş Türk Dili (6. Basım)**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2010.
- Ergin, Muharrem, **Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- Gencan, Tahir Nejat, **Dil Bilgisi**, TDK Yayınları, No:334, Ankara, 1971.
- Göçer, Ali, Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, The Journal of International Social Research, Volume:3, Issue:12, Summer, 2010.
- Göğüş, Beşir, **Türkçe ve Yazın Eğitimi**, Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1978.
- Göğüş, Beşir, **Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi**, Gül Yayınevi, Ankara, 1978.
- Gökalg Alpaslan, G.Gonca, **Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım** (Ed. Nurettin Demir, Emine Yılmaz), Nobel Yayınevi, Ankara, 2009.
- Güleryüz, Hasan, **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2003.
- Gültekin, İbrahim, Arhan, Serdar, Başar, Sema, Coşkun, Seçil, Demirel, Tuncay, Türker, Hilal, **Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı**, 6. Sınıf, Devlet Kitapları, 2006.
- Günay, V. Doğan, **Metin Bilgisi (2. Baskı)**, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul, 2007.
- Güner Dilek, Figen, Altay Türkçesinde İkilemeler, **Bilig: Journal of Social Sciences of the Turkish World**, Sayı 28, 2004, s. 83-98.
- Güneş, Firdevs, Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi, **Ana Dil Eğitimi Dergisi**, 1(1), 2013, s.1-12.
- Güney, Nail, Aytan, Talat, Aktif Kelime Hazinesini Geliştirmeye Yönelik Bir Etkinlik Önerisi: Tabu, **ASOS Journal Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Yıl:2, Sayı:5, Eylül 2014.
- Güngör, Okan Celal, **Türkçede Çocukla İlgili Söz Varlığı**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Kayseri, 2016.
- Hatiboğlu, Vecihe, Atasözleri ve Deyimler. **Türk Dili**, 152, 1964, s. 468-471.
- Hatiboğlu, Vecihe, **İkileme**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1971.

- İnal, Sevim, İngilizce Yazılı Anlatım Dersinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme, **Journal of Language and Linguistic Studies**, Vol.2, October, 2006, s.180- 203.
- İpekçi, Ali, **İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Bolu, 2005.
- Kahraman, Tahir, **Çağdaş Türkiye Türkçesi Dilbilgisi**, DuMat Basımevi, Ankara, 1996.
- Kaplan, Mehmet, **Kültür ve Dil (13. Baskı)**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2000.
- Karabay, Ayşegül, **Eleştirel Okuma-Yazma Eğitiminin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Akademik Başarılarına ve Eleştirel Okuma-Yazma Düzeylerine Etkisi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Adana, 2012.
- Karadağ, Metin, **Kuram-Yöntem Bağlamında Yazılı-Sözlü Anlatım**, Ürün Yayınları, Ankara, 2001.
- Karadağ, Özay, Türkçe Eğitiminde Anlatım Tarzları, **TÜBAR XIII / Bahar**, 2003.
- Karadağ, Özay, Kurudayıoğlu, Mehmet, 2005 Türkçe Programına Göre Hazırlanmış İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Kelime Hazinesi, **TÜBAR XXVII**, Bahar, 2010.
- Karahan, Leyla, **Türkçede Söz Dizimi (7. Baskı)**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.
- Karahan, Leyla, Türkçede Birleşik Cümle Problemi, **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C.1, S. 505, 1994, Ankara.
- Karakaya, İlker, **İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Aktif Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma (Uşak/Eşme Örneği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Uşak, 2011.
- Karakuş, İdris, **Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı Öğretimi**, Anıttepe Yayıncılık, Ankara, 2002.
- Karakuş, İdris, **Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı Öğretimi**, İstem Ofset Yayınları, Ankara, 2000.
- Karatay, Halit, **İlköğretim Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerine Alan Araştırması**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 2007.

- Karatay, Halit, **Kelime Öğretimi**, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C: 27, S: 1, 2007, s: 141–153.
- Kavcar, Cahit, Oğuzkan, Ferhat, Sever, Sedat, **Türkçe Öğretimi**, Engin Yayınevi, İstanbul, 1995.
- Kavruk, Hasan (Ed.), **Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım**, Uğurel Matbaası, Malatya, 2006.
- Kaya, Meral, Okuma-Yazma Öğretiminde Şiir, **Dil ve Edebiyat Dergisi**, 10:1, 2013, s. 49-96.
- Keklik, Saadettin, Yazma Eğitimiyle İlgili İki Ders Önerisi: Düşünceye Dayalı Metin Yazma ve Kurmaca Metin Yazma Dersi, **Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi**, Sayı:1, Yıl:1, 2016.
- Keklik, Saadettin, Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığını Belirlemeye Yönelik Çalışmalarda Yöntem Sorunu, **Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, Söz Varlığı Özel Sayısı**, Sayı 210, 2016, s.31-54.
- Kırkkulaç, Ahmet, Akyol, Hayati (Editörler), **İlköğretimde Türkçe Öğretimi (2. Baskı)**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2009.
- Kolaç, Emine, İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt:6, Sayı: 1, 2009, s. 594-626.
- Korkmaz, Zeynep, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara, 2007.
- Kurudayıoğlu, Mehmet, **İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 2005.
- Kurudayıoğlu, Mehmet, Karadağ, Özay, Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme, **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 25, Sayı 2, 2005, s. 293-307.
- Kurudayıoğlu, Mehmet ve Sosyal, Taşkın, Cumhuriyet Dönemi Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Söz Varlığının Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi, **Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Söz Varlığı Özel Sayısı, Sayı 210, 2016, s.115-140.
- Küçük, Salim, Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarının Sorularla Yönlendirilmesi, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt 4, S.2 Bahar, 2006, s.181–200.

Madan, Dilek ve İpek Eğilmez Nigar, Dil Bilgisi Öğretiminde Yeni Bir Soluk: Fiilimsi Hazine Avcıları Etkinliği, **Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)**, Cilt 4, Sayı 1, 2014, s. 41-57.

Mangır, Mediha, İlköğretim 5. Sınıf Ders Kitabındaki Deyim Varlığının Öğrencilerin Alıcı Söz Varlığına Katkısı, **Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 7/4, 2012, p. 2371-2385.

Melanlıoğlu, Deniz, Ortaokul Öğrencilerinin Sözlük Kullanma Alışkanlıkları: Nitel Bir Araştırma, **Uluslar arası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, S.2/2, 2013, s.266-284.

Millî Eğitim Bakanlığı, **Türkçe Dersi Öğretim Programı**, Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 2006.

Millî Eğitim Bakanlığı, **Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı**, (2015). Millî Eğitim Bakanlığı (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>) (erişim tarihi: 31.05.2016)

Onan, Bilginer, Söz Varlığı Terminolojisi Üzerine Bir Analiz Çalışması, **Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Söz Varlığı Özel Sayısı, Sayı 210, 2016, s.11-29.

Özdemir, Banu, **Analitik Yazma ve Değerlendirme Modelinin Türkçe Öğretimi Adaylarının Yazma Becerilerine ve Yazma Tutumlarına Etkisi**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 2014.

Özdemir, Emin, **Sözlü Yazılı Anlatım Sanatı Kompozisyon (15. Baskı)**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2008.

Özdemir, Emin, **Yazınsal Türler (5. Basım)**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2002.

Özdemir, Emin, **Örnekli ve Uygulamalı Yazılı Anlatım Dersleri**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1979.

Özdemir, Emin, Binyazar, Adnan, **Yazma Öğretimi / Yazma Sanatı (3. Baskı)**, Papirüs Yayınları, İstanbul, 2006.

Özkan, Fahri, **Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri (6. Baskı)**, Murathan Yayıncılık, Trabzon, 2009.

Pilav, Salim, Ünalın, Şükrü, **Eğitim Fakülteleri İçin Yazılı ve Sözlü Anlatım**, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2012.

Pilav, Salim, Oğuz, Mehmet Mesut, Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metin Türleri Üzerine Bir Araştırma, **Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.3, S.2, 2013, s.17.

Pilav, Salim, **Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara, 2008.

Sağlam, Musa Yaşar, Atasözleri ve Deyimlerde İmgelem, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 18, Sayı 1, 2001, s. 45-51.

Sever, Sedat, **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000.

Tansel, Fevziye Abdullah, **İyi ve Doğru Yazma Usûlleri**, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1975.

Tanyıldız, Eyyup, **Hafik İlçe Merkezinin Kelime Hazinesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, Sivas, 2014.

Tetik, Nagihan, Zorlu, Nevin, Türker, Hilal, Polat, Zeynep, **Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı**, 5. Sınıf, Devlet Kitapları, 2006.

Tolkun, Selahattin, **Özbekçede Fiilimsiler**, Dijital Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Tosunoğlu, Mesiha, **İlköğretim Okullarına Başlayan Öğrencilerin Okuma Yazmayı Öğrenmeden Önceki Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma**, Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1998.

Tosunoğlu, Mesiha, **Kelime Servetinin Eğitim Öğretimdeki Yeri ve Önemi**, Milli Eğitim Dergisi (144), Ekim-Kasım-Aralık, 1999.

Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, 9. Baskı, Ankara, 1998.

Türkyılmaz, Mehmet, **Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Aktif Kelime Hazinesinin Belirlenmesi (Kırşehir Akçakent Örneği)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 2013.

Tüysüz, Hüsniye, **Gediz (Merkez) İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Aktif Kelime Servetlerinin Tespiti (Yazılı Anlatım) (Gediz İlçe Örneği)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2007.

- Ungan, Suat, Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 23, 2007, s.461-472.
- Yaman, Ertuğrul, **Yazma Sanatı Yazılı Anlatım (2. Baskı)**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013.
- Yastı, Mehmet, Türkçe Deyimlerde Geçen İkilemelerin Ses ve Şekil Özellikleri, **Selçuk Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, Sayı 21, 2007, s. 51-87.
- Yıldırım, Ali, Şimşek, Hasan, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Yıldırım, Esin, **Şiirin Türkçe Eğitimindeki İşlevi ve İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Yerinin İncelenmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Denizli, 2012.
- Yılmaz, Engin, **Uygulamalı Metin Bilgisi**, Pegem Yayınevi, Ankara, 2010.
- Yılmaz, Yakup, **Yazma Öğretimi Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi (2. Baskı)**, (Ed. Yıldız, Cemal), Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2008.
- Yiğit, Abdulgani, **Milli Eğitim Bakanlığı 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki (2009) Metinlerin Kelime Serveti Açısından İncelenmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı, Erzurum, 2011.

EKLER

EK-1: Öğrencilere Verilen Konu Başlıkları

Adi Soyadı:..... Okulu:

Aşağıdaki konulardan birini seçiniz ve o konu ile ilgili bir yazı yazınız.

1. İlinizi ziyarete gelen bir turist kafilesi olduğunu hayal edin. İlinizi onlara nasıl tanıtırınız? Onlara nereleri gezdirirsiniz? Açıklayınız.
2. Sizi ziyarete gelen yabancı bir misafirinize kültürünüzün, gelenek göreneklerinizin hangilerini ve hangi özelliklerini anlatırsınız? Yazınız.
3. İstedığınız bir duyguyu seçiniz ve o duygunun ortaya çıkma nedeninin ne olabileceği ile ilgili bir yazı yazınız?
4. Yeni bir dünya oluşturabilecek imkânınız olsa nasıl bir dünya oluştururdunuz?
5. Türk kültürünü yansıtan sevdiğiniz bir Türk büyüğü hakkında bilgi veriniz.
6. Size, kimsenin olmadığı bir adada yaşama fırsatı verilirse nasıl bir hayat yaşardınız?
7. Bir renk seçiniz ve seçtiğiniz bu renkle ilgili duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir yazı yazınız.
8. Aile nedir? Toplum için aile neden önemlidir? Bu konuda bir yazı yazınız.
9. Okuma alışkanlığı nedir? Okuma alışkanlığı kazanmak için neler yapmalıyız? Bu konuda bir yazı yazınız.
10. Dürüst, çalışkan ve iyi bir insan olmanın bize, ailemize, çevremize ne gibi faydaları vardır? Anlatınız.
11. Facebook, Twitter, Instagram vb. sosyal paylaşım sitelerinin yaşamımızdaki yeri ve bizi nasıl etkilediğini anlatan bir yazı yazınız.

NOT: Kağıdın arka yüzünü de kullanarak uzun bir yazı yazmaya gayret ediniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-2: Çalışma İçin Uygulama Yapılan Okullar

ÇALIŞMA İÇİN UYGULAMA YAPILAN OKULLAR

	OKUL ADI
1	Ferit Melen Ortaokulu
2	Vakıfbank Ortaokulu
3	Kadriye Sağdınç Ortaokulu
4	Mehmetçik Selen Ortaokulu
5	TOBB Ortaokulu
6	Erdemkent TOKİ Ortaokulu
7	Tuşba Ortaokulu
8	Koç Ortaokulu
9	Mimar Sinan Ortaokulu
10	M.Akif İnan Ortaokulu
11	Zaferler Ortaokulu
12	Zeve Ortaokulu
13	Süphan Ortaokulu
14	Eminpaşa Ortaokulu
15	Filo Şehit Yrb. Yusuf Turgut Ortaokulu
16	Vali Tahir Paşa Ortaokulu
17	Ş. Çetin Aysan Ortaokulu
18	Gürpınar Yavuz Selim Ortaokulu
19	Abdülhamit Han Ortaokulu
20	Rekabet Kurumu Ortaokulu
21	Hacı Ali Akın Ortaokulu
22	Hüsrevpaşa Ortaokulu
23	Çınar Ortaokulu
24	Salih Yıldız Ortaokulu

EK-3: Örnek Öğrenci Yazılı Üretimleri

Adı Soyadı: Umur İREZ Okulu: Hacı Ali Akın ortaokulu

Aşağıdaki konulardan birini seçiniz ve o konu ile ilgili bir yazı yazınız.

1. İlinizi ziyaret eden bir turisti kalitesi olduğuna hayal edin. İlinizi onlara nasıl tanıtırınız? Onlara nereleeri gösterirsiniz? Açıklayınız.
2. Sizi ziyarete gelen yabancı bir misafirinize kültürünüzün, gelenek-göreneklerinizin hangilerini ve hangi özelliklerini anlatırsınız? Yazınız.
3. İstedığınız bir duyguyu seçiniz ve o duygunun ortaya çıkma nedeninin ne olabileceği ile ilgili bir yazı yazınız?
4. Yeni bir dünya oluşturarak imkânınız olsa nasıl bir dünya oluştururdunuz?
5. Türk kültürünü yansıtan sevdiğiniz bir Türk büyüğü hakkında bilgi veriniz.
6. Size, kimsenin olmadığı bir adada yaşam fırsatı verilirse nasıl bir hayat yaşardınız?
7. Bir renk seçiniz ve sevdiğiniz bu renkle ilgili duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir yazı yazınız.
8. Aile nedir? Toplum için aile neden önemlidir? Bu konuda bir yazı yazınız.
9. Okuma alışkanlığı nedir? Okuma alışkanlığı kazanmak için neler yapılmalıyız? Bu konuda bir yazı yazınız.
10. Dürüst, çalışkan ve iyi bir insan olmanın bize, ülkemize, çevremize ne gibi faydaları vardır? Anlatınız.
11. Facebook, Twitter, Instagram vb. sosyal paylaşım sitelerinin yaşamımızdaki yeri ve birisi nasıl etkilediğini anlatan bir yazı yazınız.

NOT: Kağıdın arka yüzünü de kullanarak aynı bir yazı yazmaya devam ediniz.

İssiz adada Yaşam

Kimsenin olmadığı bir adada yaşamın bize yan-
ları oluyun gibi kötü yanları da vardır mesela yan-
ları yönlerinden bahsedelim. Kendi yiyeceğini kendisi
elde edebilirsin veya kendine bir şey yapabilirsin.
Sadece kendi gücünle yapacağın şeyler. Gücünün
en güzelide sessizlik, çünkü hayatımızda çoğu insanın
aradığı şey sessizlik. Çünkü insanlar yorulurlar
ve sessizlikle a yorgunluğu giderbilir veya karanlı-
lığı toparlamamıza yardım edebilir.

Diyeelim ki kimsenin olmadığı bir ıssız adada
sadece, sadece Allah'ı forklardır mıydık? Bence
forklardık çünkü bu kadar sevin olması tosaadık
olması mutleka bir yaratıcı vardı. Biraz
düşünürse mantık yürütsek Allah'ın olduğunu
forklardık ve bütün bu evrenin Allah'ın yarat-
tığını inanırız, Allah'a iman ederiz.

Birazda kötü yanlarından bahsedelim belki hayat-
mızı sürdüremeyiz ıssız adada hayvanlar alabilir
a hayvanlar bize zarar verebilir veya yiyecek ihtiyacı-
mızı karşılayamazlar acilektan olabiliriz.

Ben ıssız adada yaşasaydım ilk yapacağım şeyler-
den biri ev yapmaktır geceleri uyurken dışardan
gelebilecek tehlikelere karşı yaptığımız ev
bizi koruyabilir. Barınak ihtiyacını karşıla-
dıktan sonra yiyecek ihtiyacını gideririm
yiyecek ihtiyacımızı dağlarda var olan bitkilerle
sebzelerin veya meyvelerin çekirdekleri ektileriz
Bu çekirdekleri ekildikten sonra o yiyecekleri
soğukta biliriz, böylece yiyecek ihtiyacımızı
karşılamis oluruz. Ne yaparsak yapalım manevi
ihtiyaçlarımızı çok zor karşılarız çünkü
bahsettiğim yer bir ıssız ada ama
hayvanlarla manevi ihtiyacımızı biraz olsa da
karşılayabiliriz hayvanlar iyi dostlardır, Bizim
manevi ihtiyacımızı biraz karşılayabilir.
Bunların hepsini karşılasakta ailemizin ve
yaşadığımız evin yerini tutmaz bunların
kıymetini bilelim ve ona göre yaşayalım.

•

- 229

☺ Mutuwallah ☺

Beiden kantenen bin snay liden fye bin heber liden

Sürekli nefes alan, her anına yığın açılan insanlara,

Peki ne yapmalı da doğru kalmalı? mutluluk insanın

dan bir sayı mı? Bende cde diye saptırıldı.

[illegible]

hen bir kışkırtıcı solukun aldusuna bir düşüncede
Çalışkan olursak bilim adanı oluruz bilim adanımız
Olmazsa bir meslek olursuz para kazanırsınız ve
Sonra kendi paranızla kendi illeştirmenizi seçebilirsiniz
Ölsünüz çok iyi bir meslek sahibi olursunuz
Hesabınız Artık çok iyi yaparsınız Para bir şey
Alırsınız Dikkat = kadar kalırsanız olursanız ya
Bilim adanı bile olabilir bilim adanı olarak teknolojiye
Adına sadakatla ya da teknolojiye sadakatla
Sana ~~bilimsel~~ teknoloji ile ilgili olursun Para gelenele
Aile için ne fazla sağlan dilerim derki denetimi bütün
Oğlunuz çok kalırsanız bilim adanı olursanız
Bütün sorunların birini seven bilim adanı için ne fazla eder -
Ayrıca bir kişi için katıl olursanız katıl katıl derki katılın
kışkırtıcı bilim için katıl derken ne istiyorsunuz ya katıl
İyi katılı olursunuz iyi olan için adanlar sonra sorarsa
Herkes için olursa bütün hayat istiyorsa bütün
Kim için olursa bir dilerim için olan için olan bir
İnsan ~~allık~~ çok çok sever dilerim katıl eder ~~insan~~
~~allık~~ sevdiği katıl derken çok alırsanız için için için için
ve fazla eder dilerim derki olursunuz için katılınız
~~allık~~ çok kalırsanız dilerim ya sonra ~~allık~~ dilerim
bütün sorunlar ~~allık~~ daha derki olursunuz katılınız dilerim
in katılınız ya sonra derki katıl olan olan sorunların sorun dilerim

7. Bir anlık sevgi ve sevgilinin bir anlık algısı duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir yazı yazın.
8. Aile nedir? Toplum için aile nedir (nedenler)? Bu konuda bir yazı yazınız.
9. Okuma alışkanlığı nedir? Okuma alışkanlığı kazanmak için neler yapmalıyız? Bu konuda bir yazı yazınız.
10. Dürüst, çalışkan ve iyi bir insan olmama bir... olmama, çevremize ve gibi hayalleri vardır? Aile
11. Facebook, Twitter, Instagram vb. sosyal medya... sitelerinin yaşamımızdaki yeri ve birisi nasıl... etilediğini anlatan bir yazı yazınız.

NOT: Kapsule orla nie są do połknięcia, a raczej do żucia i żucie jest konieczne.

② Highly

Ben lieber sein Nikola als Ignaz, haggen schick ist
hat keine Wiese noch keine Ställe. Der ist der ist
der ist der ist der ist der ist der ist der ist
der ist der ist der ist der ist der ist der ist
der ist der ist der ist der ist der ist der ist
der ist der ist der ist der ist der ist der ist
der ist der ist der ist der ist der ist der ist

[illegible][illegible]

Herkes farklıdır. Herkesin farklı bir hayatı vardır. Herkesin farklı bir amacı vardır. Herkesin farklı bir yeteneği vardır. Herkesin farklı bir hayatı vardır. Herkesin farklı bir amacı vardır. Herkesin farklı bir yeteneği vardır.

[illegible]

buraya kadar bilmeden yürüdüm : " Sarı , Akt
aktasına battığında onu gizleyen bu maymun
olduğunu gördü. Bu maymun penbe renktiği .
ve boyunda yeşil ve sarı yapraklardan
oluşmuş bu kolyesi vardı. Aysegül bu maymurdan
zarar gelmeye düşündü. Bu düşünürse
boyunda kolye olan penbe renkli tatlı
bu maymun ! Bu süre birbirlerine aktır
aktır sarı kolye aktılar . Hatta
bu giltuler ya bile tekinler . Bir den
Aysegül ne olduğunu bilmeden maymunlar
gözetmeye başladı. Aysegül körneye başladı ve
maymunlara " Öz bitir miz " dış bu oru
sordu. Maymunlar postuna birbirlerine bakınca
" En iyisi maymunlara bona sartını söyleydim
hece bona esir ader " dedi Aysegül ve
başladı sartı söylemeye . Maymunlar " bu ne
yor yor " derisine birbirine baktı .
Aysegül ise amir başın güldürdü . Bundan
büyük maymunlar Aysegül ' i kavalamaya baş-
ladılar . Ama bundan afakıyıld . bu zaman bu
olandan afakı bu bona penbe aktılar .
bu afakı aktılar . Aysegül aktılar aktılar aktılar .
aktılar . Bu son aktılar . aktılar aktılar aktılar .
aktılar aktılar aktılar aktılar .
aktılar aktılar aktılar aktılar .

—

1

10

1

1

100

[illegible]

5

Zorlar verir ve o kişinin ailesi Gök
özellikle koto biri ~~olabilir~~ insanın en ~~çok~~
kendisi için, başkası için, ailesi için
Gök to koto olur. Ama iyi ~~olar~~ birisi
ailesi Gök sevinir, ailesinin o kişiyi daha
da Gök ~~sevdiğini~~ sağlar. iyi biri ~~olabilir~~
insanın en ~~çok~~ kendisi için, başkası
için, ailesi için, Gök to iyi olur
bir söz vardır. "Sana nasıl ~~dayanabilirsin~~
istiyorsan sen de öyle davran", böyle bir
sözle uyarlarca dünya üzerinde hiç bir
sorun çıkmaz. Herkes kendisine iyi ~~dayanabilir~~
~~dayanabilir~~ ister, bu yüzden bu sözle
başlamak gerekir. =)

Her gün kitap okuyarak her şeyden öğrenirdim. Ben kitap
okumayı her şeyden çok sevdim diğer arkadaşlarımda ~~okumayı~~
her şeyden çok kitap okumak Beni çok mutlu eder Okumak dünyada
en güzel şeydir. Ben insan her şeyden çok kitap okur. Burada
da kitap okumayı sevdim her gün güzel kitap okumak Beni mutlu
eder her zaman kitap okuyarak güzel şeyler öğrenirim. Ben kitap
okumayı sevdim diğer arkadaşlarımda kitap okumayı sever Ben
öğrendiklerimle kitap okumanın güzel olduğunu anladım.
Bundan sonra her kitap okuyacağım.

yazar

Elif